

ΑΝΩΤΑΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ
Τ.Ε.Ι. ΠΕΙΡΑΙΑ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«Η Επίδραση της Καινοτομίας και των Επενδύσεων σε Τεχνολογίες στην
Ανταγωνιστικότητα των Επιχειρήσεων μέσω των Ευρωπαϊκών
Προγραμμάτων Υποστήριξης της Επιχειρηματικότητας»

Επιμέλεια: Μηλιώνη Σοφία

Επιβλέπων καθηγητής: Καλαντώνης Πέτρος

ΑΘΗΝΑ, 2017

Περίληψη

Στην παρούσα πτυχιακή εργασία παρουσιάζονται κατά κύριο λόγο, ευρωπαϊκά αναπτυξιακά προγράμματα, τα οποία εφαρμόστηκαν και συνεχίζουν να εφαρμόζονται στον ελλαδικό χώρο. Τα προγράμματα αυτά, έδωσαν και δίνουν την δυνατότητα στην Ελλάδα να αποκτήσει σύγχρονες υποδομές σε πολλούς τομείς, έτσι ώστε να αναπτύξει την ανταγωνιστικότητά της.

Τα αναπτυξιακά προγράμματα που αναλύονται στην παρούσα εργασία, μέσω χρηματοδοτήσεων από ευρωπαϊκά ταμεία, βοηθούν τους διάφορους επιχειρηματικούς τομείς να αναβαθμιστούν, χρησιμοποιώντας καινοτομίες και σύγχρονες τεχνολογίες. Ο λόγος δημιουργίας τους και ο απώτερος στόχος των προγραμμάτων αυτών, είναι η αποτελεσματική ρύθμιση θεμάτων όπως, η επιχειρηματική ανάπτυξη, η ορθή διαχείριση του περιβάλλοντος, η αναβάθμιση των μεταφορών, των τομέων της υγείας και της εκπαίδευσης, καθώς και η ενίσχυση της επαγγελματικής κατάρτισης σε μια σοβαρή προσπάθεια μείωσης της ανεργίας σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περίληψη	3
Περιεχόμενα	4
Ευρετήριο πινάκων – διαγραμμάτων	8
Εισαγωγή	9

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

Καινοτομία

1.1 Εισαγωγή	12
1.2 Ορισμοί της καινοτομίας	14
1.3 Κατηγορίες – Είδη καινοτομίας	18
1.4 Επιχειρηματικά μοντέλα καινοτομίας	21
1.5 Η καινοτομία στην Ευρώπη	24
1.6 Η καινοτομία στην Ελλάδα	30
1.7 Η καινοτομία ως ανταγωνιστικό πλεονέκτημα	31

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

Προγράμματα Κοινοτικών Ενισχύσεων

(ΜΟΠ – Α' & Β' Προγραμματική Περίοδος)

2.1 Εισαγωγή	33
2.2 Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα (1986 – 1989)	34
2.3 Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης	36
2.4 Α' Προγραμματική Περίοδος – Α' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (1989 – 1993)	39

2.5 Β΄ Προγραμματική Περίοδος – Β΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (1994 – 1999)	41
--	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

Γ΄ Προγραμματική Περίοδος

3.1 Γ΄ Προγραμματική Περίοδος – Γ΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (2000 -2006)	45
3.1.1 Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα	50
3.1.2 Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα	50
3.1.3 Τεχνική Βοήθεια	52

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

Δ΄ Προγραμματική Περίοδος

4.1 Δ΄ Προγραμματική Περίοδος – Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ 2007 – 2013)	53
4.1.1 Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα	54
4.1.2 Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα	59
4.1.3 Προγράμματα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας	60
4.2 Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου ΕΣΠΑ	63
4.3 Φορείς Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου	63
4.4 Χρηματοδότηση ΕΣΠΑ	65
4.5 Υλοποίηση – Παρακολούθηση ΕΣΠΑ	67
4.6 Αξιολόγηση ΕΣΠΑ	69

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

Προγράμματα Περιόδου 2007 – 2013

5.1 Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΣΣΑΑ)	73
5.2 Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης και Αλιείας (ΕΣΣΑΑΛ)	74
5.3 7 ^ο Πρόγραμμα Πλαίσιο (7 ^ο ΠΠ)	75
5.3.1 Προτεραιότητες του 7 ^{ου} ΠΠ	76
5.4 Πρόγραμμα – πλαίσιο για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία (CIP)	79
5.5 Πρόγραμμα PROGRESS	80
5.1.1 Μηχανισμός χρηματοδοτήσεων Progress	83

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο

Ε' Προγραμματική Περίοδος

6.1 Ε' Προγραμματική Περίοδος – Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ 2014 - 2020)	84
6.1.1 Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα	86
6.1.2 Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα	101
6.1.3 Προγράμματα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας	102
6.2 Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου ΕΣΠΑ	104
6.2.1 Φορείς Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου	104
6.2.2 Χρηματοδότηση ΕΣΠΑ	106
6.2.3 Υλοποίηση – Παρακολούθηση ΕΣΠΑ	106
6.2.4 Αξιολόγηση ΕΣΠΑ	108

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο

Προγράμματα Περιόδου 2014 – 2020

7.1 Ορίζοντας 2020	114
7.2 Διευκόλυνση Συνδέοντας την Ευρώπη (CEF)	118
7.3 Πρόγραμμα Cosme	119
7.4 Πρόγραμμα EaSI	123
7.5 Πρόγραμμα Life	125
7.6 Δημιουργική Ευρώπη	126
Σύνοψη	128
Βιβλιογραφία	131

Ευρετήριο πινάκων – διαγραμμάτων

Πίνακας 1: Οι διαφορές μεταξύ των αρχών «κλειστής» και «ανοιχτής» καινοτομίας	23
Πίνακας 2: Πλαίσιο μέτρησης του πίνακα αποτελεσμάτων καινοτομίας της Ένωσης	27
Πίνακας 3: Κατανομή των χρηματοδοτικών πόρων της προγραμματικής περιόδου 2014 – 2020 ανά Επιχειρησιακό Πρόγραμμα	112
Πίνακας 4: Κατανομή των χρηματοδοτικών πόρων της προγραμματικής περιόδου 2014 – 2020 στα διμερή Προγράμματα Συνεργασίας	113
Διάγραμμα 1: Οι επιδόσεις καινοτομίας των κρατών – μελών της ΕΕ	29
Διάγραμμα 2: Κατεύθυνση δαπανών ΜΟΠ ανά τομέα	35
Διάγραμμα 3: Ποσοστιαία κατανομή του Α΄ ΚΠΣ κατά άξονα προτεραιότητας	40
Διάγραμμα 4: Κατανομή συνολικού προϋπολογισμού (χωρίς το Ταμείο Συνοχής)	43
Διάγραμμα 5: Κατανομή κοινοτικών πόρων για την Ελλάδα κατά την περίοδο 2007 – 2013	66

Εισαγωγή

Με την πάροδο των χρόνων επιφέρονται αλλαγές σε όλους τους τομείς της ζωής μας. Όσον αφορά τον επιχειρηματικό τομέα οι αλλαγές αυτές τα τελευταία χρόνια χαρακτηρίζονται ραγδαίες. Η συνεχής ανάπτυξη της καινοτομίας και των τεχνολογιών είναι υπεύθυνη για αυτές τις ραγδαίες και σημαντικές αλλαγές.

Ο επιχειρηματικός κόσμος καλείται να ανταπεξέλθει στις μεταβολές αυτές, αναπτύσσοντας την ανταγωνιστικότητά του, χρησιμοποιώντας καινοτομίες και σύγχρονες τεχνολογίες. Παρατηρείται, λοιπόν, η ύπαρξη ενός «φαύλου» κύκλου. Όσο μεταβάλλονται και αλλάζουν οι τεχνολογίες και η καινοτομία, τόσο πιο έντονη, συστηματική και πρωτοποριακή πρέπει να είναι η χρήση τους στον επιχειρηματικό τομέα. Αποτέλεσμα της χρήσης – επένδυσης σε καινοτομία είναι η ανάπτυξη ανταγωνιστικότητας, όχι μόνο σε επιχειρηματικό επίπεδο αλλά και σε εθνικό. Διότι, όσο πιο ανταγωνιστική είναι μια επιχείρηση, τόσο πιο κερδοφόρα αναμένεται να είναι, συνεπώς τόσο πιο θετικά επηρεάζεται η εθνική οικονομία της εκάστοτε χώρας στην οποία εδρεύει η επιχείρηση.

Σε επίπεδο ευρωπαϊκό, μετά την συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, τα κράτη – μέλη που ανήκουν σε αυτήν, έχουν μπει σε τροχιά οικονομικής και κοινωνικής συνοχής. Η συνοχή αυτή μπορεί να επιτευχθεί μέσα από την κοινωνική και νομισματική ένωση και την ενιαία αγορά. Για τον λόγο αυτό, στο πλαίσιο της ΕΕ λαμβάνονται συνεχώς δράσεις, προκειμένου όλα τα κράτη – μέλη της να καταστούν οικονομικά ανταγωνιστικά, με στόχο η Ευρώπη στο σύνολό της να παρουσιάζει μια δυνατή οικονομία.

Ο στόχος αυτός είναι δύσκολος, αλλά όχι ακατόρθωτος. Έτσι, η Ευρωπαϊκή Ένωση μεριμνά για την οικονομική, ανταγωνιστική και επιχειρηματική ανάπτυξη των κρατών – μελών της, μέσω ενός σχεδιασμού προγραμμάτων υποστήριξης της επιχειρηματικότητας. Αυτά τα προγράμματα, μέσω κονδυλίων από τα ευρωπαϊκά ταμεία, χρηματοδοτούν δράσεις ανάπτυξης της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας στα διάφορα κράτη – μέλη.

Όσον αφορά την Ελλάδα, από τον πρώτο χρόνο ένταξής της στην ΕΕ επωφελήθηκε σημαντικά από εισροές κοινοτικών πόρων. Αφετηρία των οικονομικών παρεμβάσεων αποτελούν τα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα (ΜΟΠ) από το 1984 έως το 1989, σχεδιασμένα για να παρέχουν βοήθεια σε αγροτικές και ημιβιομηχανικές περιοχές.

Εν συνεχεία, με στόχο την περιφερειακή ανάπτυξη εγκρίθηκε για την Ελλάδα, το Α΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, που αφορά τα έτη 1989 – 1993 και ακολούθησε το Β΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης για τα έτη 1994 – 1999, η χρηματοδότηση των οποίων χρησιμοποιήθηκε για βελτίωση των υποδομών της χώρας, της αγροτικής ανάπτυξης, του τουρισμού και ως επακόλουθο την αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού των ελληνικών περιφερειών.

Σε σχέση με τα προαναφερθέντα πλαίσια στήριξης, το Γ΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης που χρονικά υπάγεται στην Γ΄ προγραμματική περίοδο 2000 – 2006, ενισχύει τον ρόλο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και τις αρμοδιότητες των εθνικών αρχών κάθε κράτους – μέλους, όσον αφορά την διαχείριση και υλοποίηση των προγραμμάτων που παρουσιάζονται στα έτη αυτής της περιόδου.

Τα προγράμματα αυτού του πλαισίου στήριξης αποσκοπούν στην βελτίωση των συγκοινωνιών, στην ανάπτυξη του αγροτικού τομέα και εκείνου της αλιείας, στην αναβάθμιση της υγείας, του περιβάλλοντος και της κοινωνίας της πληροφορίας, καθώς και στην αντιμετώπιση της ανεργίας και την δημιουργία νέων επιχειρήσεων.

Κατά την επόμενη προγραμματική περίοδο, 2007 – 2013, εκπονήθηκε το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς, το οποίο αποτελεί έγγραφο αναφοράς για τον προγραμματισμό των ταμείων της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε εθνικό επίπεδο. Μέσω του ΕΣΠΑ 2007 – 2013 διασφαλίζονται οι πόροι χρηματοδότησης επιχειρησιακών προγραμμάτων, τομεακών, περιφερειακών και προγραμμάτων ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας. Για την περίοδο αυτή τα επιχειρησιακά προγράμματα αφορούν εκτός από την ανάπτυξη των υποδομών, των μεταφορών και της καλύτερης διαχείρισης του περιβάλλοντος, την προώθηση του συστήματος Έρευνας, Ανάπτυξης και Καινοτομίας (ΕΑΚ) της Ελλάδας, την προώθηση Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών σε επιχειρήσεις και στον δημόσιο τομέα. Επιπλέον, βασικό μέλημα αυτής της προγραμματικής περιόδου είναι η δια βίου μάθηση και η ενίσχυση της απασχόλησης ανθρώπινου δυναμικού στις επιχειρήσεις.

Τέλος, η Ε΄ προγραμματική περίοδος, την οποία διανύουμε και αφορά τα έτη 2014 έως 2020, καθώς και το νέο ΕΣΠΑ αποτελούν ιδιαίτερα σημαντική πρόκληση για την Ελλάδα, για την περίοδο της μεγάλης ευρωπαϊκής οικονομικής κρίσης. Οι δράσεις του νέου Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς επιδιώκουν την αντιμετώπιση διαρθρωτικών αδυναμιών της χώρας που συντέλεσαν στην εμφάνιση της οικονομικής κρίσης.

Το νέο ΕΣΠΑ 2014 – 2020 συνάδει με την στρατηγική «Ευρώπη 2020» και έτσι, έχει ως κατευθυντήριες γραμμές την επίτευξη αποτελεσματικότερων επενδύσεων σε έρευνα και καινοτομία, την βελτίωση της εκπαίδευσης και την ενδυνάμωση της κοινωνικής ένταξης ευάλωτων κοινωνικά ομάδων, την εξάλειψη της ανεργίας μέσω της ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας, της δημιουργίας νέων επιχειρήσεων και της αναβάθμισης της βιωσιμότητας επιχειρήσεων, που υπάγονται στον αγροτικό και αλιευτικό τομέα. Επιπλέον, το νέο ΕΣΠΑ ασχολείται σημαντικά με την διαχείριση του περιβάλλοντος μέσω της πράσινης οικονομίας, των βιώσιμων και οικολογικών μεταφορών και των νέων πηγών ενέργειας. Επιπροσθέτως, μεριμνά για την εισαγωγή νέων τεχνολογιών και πληροφορικής στον δημόσιο τομέα, έτσι ώστε να αναβαθμιστεί η ελληνική Δημόσια Διοίκηση.

Όλα τα παραπάνω παρουσιάζονται αναλυτικά στα επιμέρους κεφάλαια της παρούσας εργασίας, που στόχο έχει την όσο το δυνατόν καλύτερη κατανόηση των ευρωπαϊκών προγραμμάτων υποστήριξης επιχειρηματικότητας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

Καινοτομία

1.1. Εισαγωγή

Ήδη από τα χρόνια της βιομηχανικής επανάστασης η χρήση της έννοιας της καινοτομίας αποτελεί ένα από τα βασικά στοιχεία για την αύξηση της παραγωγικότητας και την βελτίωση του παγκόσμιου πλούτου, και σχετίζεται με σημαντικές και ραγδαίες επιστημονικές και τεχνολογικές εξελίξεις. Σε μία όλο και περισσότερο παγκοσμιοποιημένη γνώση, οι καινοτομίες έχουν ιδιαίτερη σημασία για μια συνεχή αειφόρο οικονομική ανάπτυξη. Πολλές έρευνες έχουν αποδείξει ότι οι καινοτόμες επιχειρήσεις, δηλαδή αυτές που συνεχώς καινοτομούν, έχουν κατά μέσο όρο διπλάσια κέρδη από τις υπόλοιπες.

Η σημασία της καινοτομίας λοιπόν, στη σημερινή οικονομία της γνώσης είναι αδιαμφισβήτητη. Η καινοτομία προβάλλει σήμερα ως μια από τις πλέον σημαντικές παραμέτρους για την ανάπτυξη, τόσο σε επίπεδο εθνικής οικονομίας, όσο και στο επίπεδο επιχείρησης, ενώ τίθεται σε θέση υψηλής προτεραιότητας στη πολιτική όλων σχεδόν των χωρών. Οι διαφορές ανταγωνιστικότητας και του κατά κεφαλήν εισοδήματος που παρατηρούνται ανάμεσα στις εθνικές οικονομίες μπορούν σε ένα βαθμό τουλάχιστον, να αποδοθούν σε διαφορετικά επίπεδα καινοτομικής δραστηριότητας και ανάπτυξης.¹

Ωστόσο, η διαχείριση της καινοτομίας είναι εξαιρετικά δύσκολη, με αποτέλεσμα η πλειοψηφία των νέων ιδεών να μην καταλήγει σε επιτυχή νέα προϊόντα ή υπηρεσίες. Μία καινοτομία είναι ο χώρος εφαρμογής της νέας γνώσης ή ο συνδυασμός υπάρχουσας γνώσης, προκειμένου να βελτιωθεί η παραγωγικότητα και να δημιουργηθούν νέα προϊόντα και διαδικασίες παραγωγής. Έτσι, οι καινοτομίες

---

¹ Γρηγόρης Πραστάκος, Γιάννης Σπανός, Κώστας Κωστόπουλος, «Καινοτομία: Προσδιοριστικοί Παράγοντες και Προβληματισμοί για το Μέλλον της Ελληνικής Οικονομίας», Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Εργαστήριο Διοικητικής Επιστήμης, www.msl.aueb.gr

θεωρούνται η μηχανή της παραγωγικότητας, της ανταγωνιστικότητας και της αύξησης της απασχόλησης για επιχειρήσεις, οργανισμούς, περιφέρειες και κράτη.

Η δημιουργία καινοτομίας όμως, από μόνη της θα είχε μικρό αντίκτυπο στην οικονομία. Όταν ένα νέο προϊόν ή μια νέα διαδικασία παραγωγής δημιουργείται, ο οικονομικός και κοινωνικός του αντίκτυπος θα εξαρτάται από την αποδοχή του από τους πιθανούς πελάτες ή χρήστες και το βαθμό μίμησής του από τους ανταγωνιστές του. Αυτό σημαίνει ότι τα πλεονεκτήματα των καινοτομιών είναι αισθητά μόνο όταν οι νέες τεχνολογίες διαχέονται και προσαρμόζονται στο οικονομικό σύστημα. Πίσω από τις καινοτομίες υπάρχει η γνώση. Έτσι ο χώρος για να παράγουμε, να μεταδίδουμε, να απορροφάμε και να συνδυάζουμε τη γνώση, επηρεάζει τις διαδικασίες καινοτομίας και συνεπώς, καθορίζει την επιτυχία των επιχειρήσεων και των κρατών.

Η σχέση ανάμεσα στη γνώση και την οικονομική ανάπτυξη είναι η διαδικασία σύμφωνα με την οποία η δημιουργία, η διανομή και η χρήση της γνώσης συμβάλει σε οικονομική μεγέθυνση και αποτελεί ένα συνεχές αντικείμενο έρευνας και μελέτης. Υπάρχει η γενική αντίληψη ότι το απόθεμα της γνώσης μεγεθύνεται χωρίς όρια. Αυτό είναι το αποτέλεσμα να ζεις σε μια εποχή ραγδαίων αλλαγών, όπου ο ρυθμός συχνότητας για καινοτομία έχει αυξηθεί. Επιπλέον, η γνώση είναι περισσότερο προσιτή, διαχέεται ταχύτερα και ευρύτερα απ' ό,τι παλαιότερα. Η μεγάλη πρόοδος στις τεχνολογίες της πληροφορικής και της επικοινωνίας έχουν μεταβάλλει σε μεγάλο βαθμό τις συνθήκες παραγωγής και διάχυσης της γνώσης. Έχουν επίσης συμβεί μεγάλες μειώσεις στα κόστη κωδικοποίησης, διάχυσης και επεξεργασίας της πληροφορίας.

Είναι γενικά αποδεκτό ότι η καινοτομία είναι μία πολύπλοκη διαδικασία, η οποία εμπλέκει όχι μόνο την καινοτόμο επιχείρηση, αλλά και άλλους οργανισμούς και θεσμούς, και η συμπεριφορά των εμπλεκόμενων επηρεάζεται από θεσμικές ρυθμίσεις και από ιστορικούς και πολιτισμικούς παράγοντες που είναι συγκεκριμένοι για κάθε χώρα. Η μεγάλη πλειοψηφία αυτών των αλληλεπιδράσεων και αλληλεξαρτήσεων βρίσκονται στους διαύλους επικοινωνίας των καθημερινών οικονομικών δραστηριοτήτων. Έτσι, η υπάρχουσα δομή των οικονομικών σχέσεων και

δραστηριοτήτων επηρεάζει το πού και τον τρόπο με τον οποίο οι οικονομικοί και όχι μόνο παράγοντες αλληλεπιδρούν και καινοτομούν.²

1.2. Ορισμοί της καινοτομίας

Η λέξη καινοτομία έχει ελληνική προέλευση. Προέρχεται από την αρχαία λέξη «καινός» που σημαίνει καινούριος, ενώ ο αγγλικός όρος «innovation», προέρχεται από το λατινικό ρήμα «innovare», που σημαίνει κάνω κάτι νέο, ανανεώνω.³

Αρχικά η καινοτομία δεν είχε καμία σχέση με την τρέχουσα ή κυρίαρχη έννοιά της, ως εμπορική τεχνολογική εφεύρεση. Στα χέρια αρχαίων φιλοσόφων και ιστορικών, η καινοτομία εισάγει πολιτική αλλαγή σε αντίθεση με τα καθιερωμένα έθιμα και νόμους. Η καινοτομία απέκτησε σταδιακά μια σαφή και θετική χροιά, που οφείλεται στην ενόργανη λειτουργία της και ο ρόλος της κρίθηκε αναγκαίος για να εξηγηθεί τι προκαλεί αλλαγές σε συνθήκες ισορροπίας στην οικονομία.

Στην οικονομική ορολογία εισήχθη από τον Schumpeter στα τέλη της δεκαετίας του '20. Ο Schumpeter ορίζει την καινοτομία ως την εισαγωγή νέου προϊόντος ή νέας ποιότητας υφιστάμενου προϊόντος, το άνοιγμα μιας νέας αγοράς, την εισαγωγή νέων πηγών προμήθειας, πρώτων υλών ή ως μια νέα οργανωτική δομή σε μια βιομηχανία. Χαρακτηρίζει την καινοτομία ως κέντρο οικονομικών αλλαγών και ως τον βασικό κινητήριο μοχλό της ανταγωνιστικότητας και της οικονομικής δύναμης.⁴

---

² Θεόδωρος Κρασίτης, Διπλωματική Εργασία: «Εθνικά Συστήματα Καινοτομίας», Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Τμήμα Οικονομικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών, Αθήνα 2009

³ www.etymonline.com, Online Etymology Dictionary

⁴ Karol Sledzik, «Schumpeter's view on innovation and entrepreneurship», www.academia.edu

Άλλοι ορισμοί της καινοτομίας παρατίθενται παρακάτω:

- Η καινοτομία χρησιμοποιείται για να περιγράψει την εισαγωγή και διάδοση νέων και βελτιωμένων προϊόντων και διαδικασιών στην οικονομία. (*Christopher Freeman, 1982*)⁵
- Η καινοτομία ορίζεται ως ανάπτυξη και εφαρμογή νέων ιδεών από ανθρώπους που με την πάροδο του χρόνου επιδίδονται σε συναλλαγές με άλλους, μέσα σε ένα θεσμικό πλαίσιο. (*Van de Ven, 1986*)⁶
- Καινοτομία είναι ο τρόπος με τον οποίο οι επιχειρήσεις κερδίζουν και διατηρούν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα. Προσεγγίζουν την καινοτομία με την ευρύτερη έννοια, υιοθετώντας τόσο καινούριες τεχνολογίες όσο και καινούριους τρόπους παραγωγής προϊόντων. (*Michael Porter, 1990*)
- Καινοτομία είναι το ειδικό εργαλείο των επιχειρηματιών, μέσω του οποίου εκμεταλλεύονται την αλλαγή ως μια ευκαιρία για μία διαφορετική δραστηριότητα ή μία διαφορετική υπηρεσία. Η καινοτομία είναι δυνατό να παρουσιαστεί σαν μια πειθαρχία, είναι δυνατό να μαθευτεί, είναι δυνατό να εξασκηθεί. (*Peter Drucker*)⁷

Καινοτομία είναι, λοιπόν, κάθε πρωτότυπη σκέψη για προϊόν ή υπηρεσία, η οποία εφαρμόζεται, αναγνωρίζεται η χρησιμότητά της και υιοθετείται μαζικά από αυτούς στους οποίους απευθύνεται (πελάτες, χρήστες). Δεν είναι όμως υποχρεωτικά καινοτομία κάθε πρωτότυπη σκέψη που δεν γνωρίζει τη δοκιμασία της εφαρμογής και την αποδοχή, η οποία δεν έχει δηλαδή το τεκμήριο παραγωγής αξίας. Φυσικά ούτε κάθε αποδοτικό προϊόν ή υπηρεσία μπορεί να γίνει αποδεκτό ως καινοτομία. Το να

---

⁵ Benoit Godin, «Innovation Contested: The idea of innovation over the centuries», Routledge 2015

⁶ Gonzalo Leon, Anna M. Bernados, Jose R. Casar, Karlheinz Kautz, Janice De Gross, «Open IT – Based Innovation: Moving Towards Cooperative IT Transfer and Knowledge Diffusion», Springer Science and Business Media, 2008

⁷ Peter F. Drucker, «Innovation and Entrepreneurship: Practice and Principles», Routledge 2007

έχει κανείς ιδέες δεν είναι δύσκολο. Η σημαντική πρόκληση είναι το να τις εφαρμόζει με επιτυχία, με τρόπο αποδοτικό.

Δεν έχει μεγάλη σημασία πόσο έξυπνη μπορεί να θεωρηθεί μια ιδέα που προβάλλεται ως καινοτομία, αλλά πόσο αποτελεσματικά εφαρμόζεται και υιοθετείται στην αγορά και στην κοινωνία. Η πραγματική αξία της καινοτομίας δεν εκφράζεται από το βαθμό «ευφυΐας» που εμπεριέχει και επομένως από το επιστημονικό περιεχόμενο ή την τεχνολογική επιτήδευσή της, ούτε από το πόσο φαίνεται «σύγχρονη», αλλά από το αν αποδεικνύεται μια αλλαγή με μετρήσιμη αξία.

Η καινοτομία έχει να κάνει με τη δημιουργικότητα (creativity), την παραγωγή δηλαδή πρωτότυπων ιδεών, αλλά δεν περιορίζεται σε αυτήν. Προϋποθέτει σωστή προσέγγιση της τοποθέτησης μιας ιδέας στον πραγματικό κόσμο της αγοράς με τρόπο που να παράγεται ουσιαστικό πλεονέκτημα / αξία για αυτούς, τους οποίους δημιουργήθηκε η ιδέα. Άλλωστε ο Shumpeter φρόντισε από το 1934 να διαχωρίσει τις έννοιες ανακάλυψη (invention), ως την έκφραση μιας πρωτότυπης ιδέας, και καινοτομία (innovation), ως την ιδέα που εφαρμόζεται πρακτικά με επιτυχία.

Όπως ειπώθηκε παραπάνω, η παραγωγή ιδεών είναι εύκολη, το πιο δύσκολο για την καινοτομία είναι το να βρεις την κατάλληλη πρόκληση, την ανάγκη ή το πρόβλημα, η επίλυση του οποίου θα δώσει πραγματική αξία, και να πετύχεις την πρακτική αξιοποίησή τους. Η καινοτομία δεν είναι λειτουργία, είναι τρόπος διοίκησης. Έχουν γραφτεί άπειρα βιβλία, άρθρα και οδηγοί για το πώς ένας οργανισμός ή μια επιχείρηση μπορεί να προαγάγει την υιοθέτηση καινοτομίας ή και την παραγωγή καινοτομιών στο εσωτερικό του. Οι προσεγγίσεις είναι ποικίλες, όμως δεν μπορεί να υποστηρίξει κανείς ότι υπάρχουν απλές ή καθιερωμένες συνταγές για το πώς εφαρμόζονται ή δημιουργούνται οι καινοτομίες. Η δημιουργία καινοτομίας είναι κατ' αρχήν ατομική υπόθεση μια και ξεκινάει στον εγκέφαλο μεμονωμένων προσώπων ως σπινθήρας δημιουργικότητας, είναι όμως και ομαδική προσπάθεια, καθώς για να υλοποιηθεί και να ευδοκιμήσει χρειάζεται να εμπλουτιστεί με τη γνώση, τις ιδέες και τη δράση και άλλων προσώπων μιας ομάδας, ενώ τέλος η εφαρμογή της χρειάζεται τη συνεισφορά ολόκληρου του οργανισμού.

Για να έχει η καινοτομία σημαντικά και σταθερά επιτεύγματα χρειάζεται το οργανωτικό και λειτουργικό περιβάλλον να υιοθετεί διαδικασίες και πρακτικές, οι οποίες ενθαρρύνουν τον πειραματισμό και την ανάληψη κινδύνου. Η καινοτομία απαιτεί συστηματικότητα και πειραματισμό. Είναι ένας τρόπος διοίκησης που ανέχεται την αστοχία, όχι φυσικά αυτήν που προέρχεται από αμέλεια, και αποδέχεται τη μάθηση «δια του παραδείγματος». Η καινοτομία δεν βασίζεται τόσο στο χρήμα όσο στο κλίμα, στις συνθήκες που ευνοούν τη δημιουργική απασχόληση και επιβραβεύουν τις διανοητικές αναζητήσεις και τη συμπεριφορά που αποφέρει αλλαγές προόδου.

Ως δημιούργημα ανθρώπινης έμπνευσης και συνεργασίας, η καινοτομία είναι μια φυσική αλλά απρόβλεπτη και ίσως χαοτική διεργασία, που επηρεάζεται θετικά ή αρνητικά από εξωτερικούς παράγοντες, χωρίς όμως να μπορεί να ελεγχθεί και να καθοδηγηθεί στη λεπτομέρειά της, για να μην συμπίεσει η ανάδειξη νέων ιδεών. Η καινοτομία χρειάζεται οργανωμένη διαχείριση, αλλά από την άλλη πλευρά οι υπερβολικά τυπικές διαδικασίες και οι αυστηροί κανόνες διαχείρισης και αξιολόγησης των νέων ιδεών σε μια επιχείρηση, δημιουργούν τον κίνδυνο να χαθεί η «εύνοια της τυχαίας ανακάλυψης». Δεν φθάνει μια επιχείρηση να υιοθετεί ή να παράγει περιστασιακά κάποιες καινοτομίες. Δεν έχουν τόση αξία μεμονωμένες πρωτοβουλίες καινοτομίας, αλλά η επιτηδειότητα να πετυχαίνει συνεχώς μια νέα σταθερή μελλοντική θέση, να αξιοποιεί την καινοτομία ως κινητήρα μετασχηματισμού της. Είναι σημαντικό να επισημανθεί παράλληλα ότι, όπως δείχνουν πολλές μελέτες, οι καινοτόμοι οργανισμοί είναι συνήθως και πιο παραγωγικοί, αφού η ανανέωση των εσωτερικών επιχειρησιακών διεργασιών και η συνεχής αναζήτηση για βελτίωση της σχέσης με τον πελάτη από πλευράς προϊόντων και εξυπηρέτησης, έχει θετική επίδραση στο τελικό οικονομικό αποτέλεσμα.⁸

---

⁸ Βασίλης Τραπεζάνογλου, «Καινοτομία και Τεχνολογία. Εξωστρέφεια και πελατοκεντρικότητα στα επιχειρησιακά μοντέλα: Ο ρόλος των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών», Έκδοση Πρώτη, 30-04-2010

1.3. Κατηγορίες – Είδη καινοτομίας

Ο διαχωρισμός της καινοτομίας, ενδεικτικά, μπορεί να γίνει με την χρήση δύο βασικών κατηγοριών καινοτομίας, ανάλογα με το πόσο ριζοσπαστικό είναι το αποτέλεσμα της, και ανάλογα με το αντικείμενο της καινοτομίας. Θα πρέπει, επίσης να επισημάνουμε ότι η ταξινόμηση των ειδών καινοτομίας δεν είναι αυστηρά επιστημονική. Μία καινοτομία μπορεί να τοποθετηθεί σε διαφορετικές κατηγορίες από κάθε επιχείρηση.

→ Είδη καινοτομίας ανάλογα με το αποτέλεσμα

Ριζική καινοτομία

Προκαλεί θεμελιώδεις αλλαγές στις δραστηριότητες ενός οργανισμού / μιας επιχείρησης και αποτελεί ένα σαφές σημείο τομής σε σχέση με τις ήδη χρησιμοποιούμενες πρακτικές. Υπερβαίνει τα όρια και επιδρά δραστικά τόσο στις επιχειρήσεις όσο και στην αγορά, προκαλώντας σημαντική αναδόμηση. Τέτοιου είδους ριζικές καινοτομίες τείνουν να αλλάξουν πλήρως τις υπάρχουσες ικανότητες της επιχείρησης και μπορεί να έχουν ως αποτέλεσμα την ριζική αλλαγή της φυσιογνωμίας μιας επιχείρησης ή / και ενός ολόκληρου κλάδου.

Σταδιακή (βελτιωτική) καινοτομία

Δημιουργεί σε συνεχή βάση αλλαγές στις καταναλωτικές συνήθειες της αγοράς, επιφέροντας μια σειρά από ποσοτικές αλλαγές σε γνωστές παραμέτρους ενός προϊόντος ή εισάγοντας τεχνικά χαρακτηριστικά σε υφιστάμενα προϊόντα. Με λίγα λόγια οι σταδιακές καινοτομίες έχουν περισσότερο το χαρακτήρα απλών βελτιώσεων και αντιπροσωπεύουν μικρές μόνο αλλαγές στις τρέχουσες πρακτικές της επιχείρησης.⁹

---

⁹ Γρηγόρης Πραστάκος, Γιάννης Σπανός, Κώστας Κωστόπουλος, «Καινοτομία: Προσδιοριστικοί Παράγοντες και Προβληματισμοί για το Μέλλον της Ελληνικής Οικονομίας», Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Εργαστήριο Διοικητικής Επιστήμης,

→ Είδη καινοτομίας ανάλογα με το αντικείμενο

Το Εγχειρίδιο του Όσλο, που αναπτύχθηκε από κοινού από την Eurostat και τον ΟΟΣΑ, στην 3η έκδοση του, παραθέτει τον ακόλουθο ορισμό: «Μια καινοτομία είναι η εφαρμογή ενός νέου ή σημαντικά βελτιωμένου προϊόντος (αγαθού ή υπηρεσίας), ή διαδικασίας, μιας νέας μεθόδου μάρκετινγκ, ή νέων οργανωτικών μεθόδων στις επιχειρηματικές πρακτικές, οργάνωση του χώρου εργασίας ή στις εξωτερικές σχέσεις» και διακρίνει τα ακόλουθα τέσσερα είδη καινοτομίας ανάλογα με το αντικείμενό τους:

Καινοτομία προϊόντος (product innovation)

Είναι η εισαγωγή ενός αγαθού ή μιας υπηρεσίας που είναι νέο/νέα ή σημαντικά βελτιωμένο/η ως προς τα γνωρίσματά του ή τις χρήσεις για τις οποίες προορίζεται. Αυτό το είδος καινοτομίας συνεπάγεται σημαντικές βελτιώσεις των τεχνικών προδιαγραφών, των συστατικών μερών και των υλικών, του ενσωματωμένου λογισμικού, του φιλικού χαρακτήρα προς το χρήστη ή άλλων λειτουργικών χαρακτηριστικών.

Καινοτομία διαδικασίας (process innovation)

Είναι η εφαρμογή μίας νέας ή σημαντικά βελτιωμένης μεθόδου παραγωγής ή παράδοσης. Αυτό το είδος καινοτομίας εμπεριέχει σημαντικές αλλαγές στις τεχνικές, την τεχνολογία, τον εξοπλισμό και/ ή το λογισμικό.

<http://getbusy.gr/Section/Details/18/%CE%95%CE%B9%CF%83%CE%B1%CE%B3%CF%89%CE%B3%CE%AE%20%CF%83%CF%84%CE%B1%20%CE%9C%CE%BF%CE%BD%CF%84%CE%AD%CE%BB%CE%B1%20%CE%9A%CE%B1%CE%B9%CE%BD%CE%BF%CF%84%CE%BF%CE%BC%CE%AF%CE%B1%CF%82>

Καινοτομία μάρκετινγκ (marketing innovation)

Είναι η εφαρμογή μίας νέας μεθόδου μάρκετινγκ που περιλαμβάνει σημαντικές αλλαγές στο σχεδιασμό των προϊόντων ή τη συσκευασία τους, την τοποθέτηση, την προώθηση ή την τιμολόγησή τους. Η καινοτομία μάρκετινγκ στοχεύει στην καλύτερη εξυπηρέτηση των αναγκών του πελάτη, ανοίγοντας νέες αγορές ή επανατοποθετώντας το προϊόν της εταιρείας στην αγορά, με στόχο την αύξηση των πωλήσεων.

Το χαρακτηριστικό γνώρισμα της καινοτομίας μάρκετινγκ σε σύγκριση με άλλες αλλαγές στα εργαλεία μάρκετινγκ της εταιρείας είναι ότι στην περίπτωση της καινοτομίας εφαρμόζεται μία μέθοδος μάρκετινγκ που θα πρέπει να αντικατοπτρίζει μία νέα αντίληψη για το μάρκετινγκ και να σηματοδοτεί ένα ουσιαστικό βήμα πέρα από τις υπάρχουσες μεθόδους μάρκετινγκ της εταιρείας. Οι νέες μέθοδοι μάρκετινγκ μπορούν να χρησιμοποιηθούν τόσο για τα νέα όσο και για τα υπάρχοντα προϊόντα.

Οργανωτική καινοτομία (organisational innovation)

Είναι η εφαρμογή μίας νέας οργανωτικής μεθόδου στις επιχειρησιακές πρακτικές της εταιρείας, στον εργασιακό χώρο, την οργάνωση ή τις εξωτερικές σχέσεις. Η οργανωτική καινοτομία μπορεί να στοχεύει στην αύξηση της απόδοσης μέσω της μείωσης των διοικητικών ή συναλλακτικών δαπανών, τη βελτίωση της ικανοποίησης στον εργασιακό χώρο (και κατά συνέπεια την ενίσχυση της παραγωγικότητας), την απόκτηση πρόσβασης σε μη εμπορεύσιμα στοιχεία του ενεργητικού (όπως η μη κωδικοποιημένη εξωτερική γνώση) ή τη μείωση των δαπανών για προμήθειες.

Το χαρακτηριστικό γνώρισμα της οργανωτικής καινοτομίας σε σύγκριση με άλλες οργανωτικές αλλαγές σε μία εταιρεία είναι η εφαρμογή μίας οργανωτικής μεθόδου η οποία δεν έχει χρησιμοποιηθεί στο παρελθόν από την εταιρεία.¹⁰

---

¹⁰ «Oslo Manual: Guidelines for collecting and interpreting innovation data», OECD, European Commission, Third Edition, A joint publication of OECD and Eurostat, OECD 2005

http://www.innosupport.net/uploads/media/GR_1_01.pdf

1.4. Επιχειρηματικά μοντέλα καινοτομίας

Κλειστό μοντέλο καινοτομίας

Το κλειστό μοντέλο καινοτομίας επικεντρώνεται στην εσωτερική ανάπτυξη της καινοτομίας. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να προκρίνεται, ως βέλτιστη λύση η καθετοποίηση της διαδικασίας. Με άλλα λόγια, αν κάποια επιχείρηση θέλει να κάνει κάτι νέο, το κάνει στηριζόμενη εξ' ολοκλήρου στις δικές της δυνάμεις (ιδέα, έρευνα και ανάπτυξη, παραγωγή, πωλήσεις, εξυπηρέτηση μετά την πώληση).

Καθώς τα όρια της επιχείρησης διαχωρίζουν με μεγάλη σαφήνεια το εσωτερικό από το εξωτερικό περιβάλλον, τα διάφορα στάδια της καινοτομίας (από τη σύλληψη της ιδέας μέχρι την εξυπηρέτηση μετά την πώληση) εκτελούνται αποκλειστικά μέσα στο πλαίσιο της επιχείρησης. Στο κλειστό μοντέλο καινοτομίας, οι νέες ιδέες δημιουργούνται μέσα στην επιχείρηση και οι επικρατέστερες από αυτές φτάνουν στο στάδιο της ανάπτυξης. Στη συνέχεια, μόνο ένα ποσοστό από αυτές φτάνει τελικά στην αγορά. Σύμφωνα με το μοντέλο αυτό, ο έλεγχος ολόκληρης της διαδικασίας της καινοτομίας είναι η βασική στρατηγική: «Αν θέλεις να κάνεις κάτι καλά, κάν' το μόνος σου».

Οι επιχειρήσεις, για να υποστηρίξουν τη δημιουργία καινοτομίας σύμφωνα με το κλειστό μοντέλο, επενδύουν σε έρευνα και ανάπτυξη αλλά και σε υποστηρικτικές λειτουργίες, αφού αυτό επιτρέπει τόσο τον πλήρη έλεγχο της διαδικασίας, όσο και τη «συγκομιδή» του μεγαλύτερου δυνατού ποσοστού από την προστιθέμενη αξία που δημιουργήθηκε. Ο Dr. Henry Chesbrough (Executive Director, Center for Open Innovation, School of Business) υποστηρίζει πως το μοντέλο αυτό γίνεται ολοένα και πιο ξεπερασμένο, καθώς η «χρήσιμη» για μια επιχείρηση γνώση μπορεί πλέον να προέρχεται από έναν μεγάλο αριθμό πηγών, όπως πανεπιστήμια, ερευνητικά κέντρα, μικρές επιχειρήσεις, ανεξάρτητους συμβούλους κ.λπ.

Ανοιχτό μοντέλο καινοτομίας

Το ανοιχτό μοντέλο καινοτομίας βασίζεται σε μια τελείως διαφορετική λογική, καθώς πολύτιμες ιδέες αλλά και γνώσεις για την υλοποίησή τους μπορεί να προέρχονται τόσο από το εσωτερικό, όσο και από το εξωτερικό περιβάλλον της επιχείρησης. Από αυτή τη σκοπιά, οι ιδέες και οι γνώσεις, που προέρχονται από το εξωτερικό περιβάλλον, έχουν τον ίδιο βαθμό σημασίας με αυτές που προέρχονται από το εσωτερικό. Η διαθεσιμότητα και η ποιότητα των εξωτερικά προερχόμενων ιδεών και γνώσεων αλλάζουν τη στρατηγική των επιχειρήσεων.

«Οι επιχειρήσεις πρέπει να δομούνται έτσι ώστε να έχουν τη δυνατότητα να αντλούν γνώση από εξωτερικές πηγές. Πλέον δεν είναι ανάγκη να παραγάγει κανείς την περισσότερη ή την καλύτερη δυνατή νέα γνώση για να επικρατήσει στην αγορά. Αντίθετα, μια επιχείρηση, προκειμένου να επικρατήσει, θα πρέπει να κάνει τον καλύτερο δυνατό συνδυασμό της γνώσης που παράγεται εσωτερικά με τη γνώση που παράγεται εκτός επιχείρησης» (Chesbrough κ.ά., 2006).¹¹

---

¹¹ Δρ. Αντώνης Λιβιεράτος, «Οδηγός καινοτομίας για μικρές επιχειρήσεις», Δράσεις για την ενίσχυση του ρόλου της καινοτομίας και των μορφών συνεργασίας στις μικρές επιχειρήσεις, Εκδότης ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ, Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων – Γενική Συνομοσπονδία Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδος, Αθήνα, Οκτώβριος 2013

«Open Innovation: The New Imperative for Creating and Profiting from Technology», Henry William Chesbrough, Harvard Business Press, 2006

Αρχές κλειστής καινοτομίας	Αρχές ανοιχτής καινοτομίας
Οι καλύτεροι στο αντικείμενό μας πρέπει να δουλεύουν εντός επιχείρησής μας.	Υπάρχουν «έξυπνοι» άνθρωποι που δεν δουλεύουν για μας, και, για τον λόγο αυτό, πρέπει να βρούμε τρόπους να φέρουμε τη γνώση τους (και όχι απαραίτητα τους ίδιους) μέσα στην επιχείρησή μας.
Πρέπει να εκμεταλλευόμαστε τα κέρδη του τμήματος Έρευνας και Ανάπτυξης.	Έρευνα και ανάπτυξη εκτός επιχείρησής μας μπορεί να δημιουργήσει αξία. Χρειαζόμαστε έρευνα και ανάπτυξη εντός επιχείρησής μας προκειμένου να επωφεληθούμε από μέρος της αξίας που αναπτύχθηκε αλλού.
Αν ανακαλύψουμε κάτι πρώτοι, τότε θα το φέρουμε και πρώτοι στην αγορά.	Δεν χρειάζεται να έχουμε κάνει εμείς την έρευνα προκειμένου να επωφεληθούμε από αυτή.
Αν εμπορευματοποιήσουμε πρώτοι μια καινοτομία, τότε θα «επικρατήσουμε» στην αγορά.	Η δημιουργία ενός καλύτερου επιχειρηματικού μοντέλου είναι πιο αποδοτική στρατηγική από το να φτάνει κανείς πρώτος στην αγορά.
Αν δημιουργούμε τις περισσότερες και καλύτερες ιδέες του κλάδου, τότε θα επικρατήσουμε.	Πρέπει να κάνουμε την καλύτερη δυνατή χρήση τόσο των ιδεών που προέρχονται από το εσωτερικό περιβάλλον, όσο και αυτών που προέρχονται από το εξωτερικό προκειμένου να επικρατήσουμε.
Πρέπει να ελέγχουμε τη διανοητική μας ιδιοκτησία ώστε οι ανταγωνιστές μας να μην μπορέσουν να επωφεληθούν από αυτήν.	Πρέπει να είμαστε σε θέση να βγάζουμε κέρδος από τη διανοητική ιδιοκτησία άλλων. Επίσης, πρέπει να κάνουμε προσπάθεια να αποκτήσουμε πρόσβαση στη διανοητική ιδιοκτησία άλλων, αν αυτή εξυπηρετεί το δικό μας επιχειρηματικό μοντέλο.

Πίνακας 1: Οι διαφορές μεταξύ των αρχών «κλειστής» και «ανοιχτής» καινοτομίας¹²

¹² Δρ. Αντώνης Λιβιεράτος, «Οδηγός καινοτομίας για μικρές επιχειρήσεις», Δράσεις για την ενίσχυση του ρόλου της καινοτομίας και των μορφών συνεργασίας στις μικρές επιχειρήσεις, Εκδότης ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ, Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων – Γενική Συνομοσπονδία Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδος, Αθήνα, Οκτώβριος 2013

1.5. Η καινοτομία στην Ευρώπη

Ο ετήσιος πίνακας αποτελεσμάτων της Ένωσης Καινοτομίας παρέχει μια συγκριτική αξιολόγηση των επιδόσεων έρευνας και καινοτομίας των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τα σχετικά πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα των συστημάτων έρευνας και καινοτομίας τους. Βοηθά τα κράτη μέλη να αξιολογήσουν τους τομείς στους οποίους πρέπει να επικεντρώσουν τις προσπάθειές τους, προκειμένου να τονώσουν τις επιδόσεις καινοτομίας.

Σύμφωνα με τον εν λόγω πίνακα, το 2015 δείχνει πως για την Ευρωπαϊκή Ένωση στο σύνολό της, οι επιδόσεις της στον τομέα της καινοτομίας έχουν παραμείνει στάσιμες κατά το τελευταίο έτος. Ο αντίκτυπος της οικονομικής κρίσης έχει καταστεί εμφανής στα περισσότερα κράτη – μέλη, τα οποία παρουσίασαν μείωση επιδόσεων καινοτομίας σε σύγκριση με το 2014. Η έκδοση του 2014 απέδειξε ότι υπήρχαν θετικές ενδείξεις, καθώς οι επιδόσεις στην καινοτομία βελτιώθηκαν και η διαδικασία κάλυψης της υστέρησης των λιγότερο καινοτόμων χωρών επανήλθε, αφού είχε αντιστραφεί πριν από δύο έτη. Η έκδοση του 2015 παρουσιάζει μια ετερόκλητη εικόνα, αφού 13 κράτη – μέλη σημείωσαν μείωση των επιδόσεων στον τομέα της καινοτομίας και 15 κράτη μέλη βελτίωση των επιδόσεών τους, σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος.

Ο πίνακας επιδόσεων καινοτομίας της Ένωσης το 2015, στην 14η έκδοση από την εισαγωγή του European Innovation Scoreboard 2001, ακολουθεί την μεθοδολογία των προηγούμενων εκδόσεων. Οι επιδόσεις στην καινοτομία μετρώνται με τη χρήση ενός σύνθετου δείκτη – τον Συνοπτικό Δείκτη Καινοτομίας – ο οποίος συνοψίζει την απόδοση μιας σειράς διαφορετικών δεικτών. Στο πλαίσιο μέτρησης που χρησιμοποιήθηκε στον πίνακα επιδόσεων της Ένωσης για την καινοτομία, διακρίνονται 3 βασικοί τύποι δεικτών (καθοριστικοί παράγοντες, δραστηριότητες επιχείρησης, αποτελέσματα) και 8 διαστάσεις καινοτομίας, περιλαμβάνοντας συνολικά 25 διαφορετικούς δείκτες. Οι καθοριστικοί παράγοντες καλύπτουν τις βασικές κινητήριες δυνάμεις των επιδόσεων καινοτομίας εκτός της επιχείρησης. Οι δραστηριότητες της επιχείρησης καλύπτουν τις προσπάθειες καινοτομίας σε επίπεδο επιχείρησης, και τα αποτελέσματα καλύπτουν τις επιπτώσεις των δραστηριοτήτων καινοτομίας των επιχειρήσεων.

Πιο αναλυτικά οι δείκτες του πίνακα αποτελεσμάτων της Ένωσης καινοτομίας (Innovation Union Scoreboard 2015), είναι:

→ Καθοριστικοί παράγοντες

Ανθρώπινο δυναμικό

- Νέα διδακτορικών σπουδών ανά 1000 κατοίκους ηλικίας 25-34 ετών.
- Ποσοστό του πληθυσμού ηλικίας 30-34 ετών που έχει ολοκληρώσει την τριτοβάθμια εκπαίδευση.
- Ποσοστό των νέων 20-24 ετών που έχουν ολοκληρώσει τουλάχιστον την ανώτερη βαθμίδα της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Ανοιχτά, άριστα και ελκυστικά συστήματα έρευνας

- Διεθνής επιστημονική συνεργασία δημοσιεύσεις ανά εκατομμύριο πληθυσμού.
- Επιστημονικές δημοσιεύσεις μεταξύ των κορυφαίων πιο δημοσιεύσεων 10% σε παγκόσμιο επίπεδο.
- Μη υποψήφια διδακτόρων της ΕΕ ως ποσοστό του συνόλου των διδακτορικών φοιτητών.

Χρηματοδότηση και υποστήριξη

- Οι δαπάνες για E & A στον δημόσιο τομέα ως ποσοστό του ΑΕΠ.
- Οι επενδύσεις επιχειρηματικών κεφαλαίων ως ποσοστό του ΑΕΠ.

→ Δραστηριότητες των επιχειρήσεων

Εταιρεία επενδύσεων

- Δαπάνες για E & A στον τομέα των επιχειρήσεων ως ποσοστό του ΑΕΠ.
- Δαπάνες καινοτομίας μη-E & A ως ποσοστό του κύκλου εργασιών.

Διασυνδέσεις και επιχειρηματικότητα

- Μικρομεσαίες επιχειρήσεις που καινοτομούν εσωτερικά.
- Καινοτόμες ΜΜΕ(μικρομεσαίες επιχειρήσεις) σε συνεργασία με άλλους.
- Δημόσιες – ιδιωτικές συν-δημοσιεύσεις ανά εκατομμύριο πληθυσμού

Περιουσιακά στοιχεία διανοητικής ιδιοκτησίας

- PCT (Patent Cooperation Treaty – Συνθήκη Συνεργασίας Ευρεσιτεχνίας) αιτήσεις διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας.
- PCT αιτήσεις διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας σε κοινωνικές προκλήσεις (τεχνολογίες που αφορούν το περιβάλλον).
- Κοινοτικά σήματα.
- Κοινοτικά σχέδια και υποδείγματα.

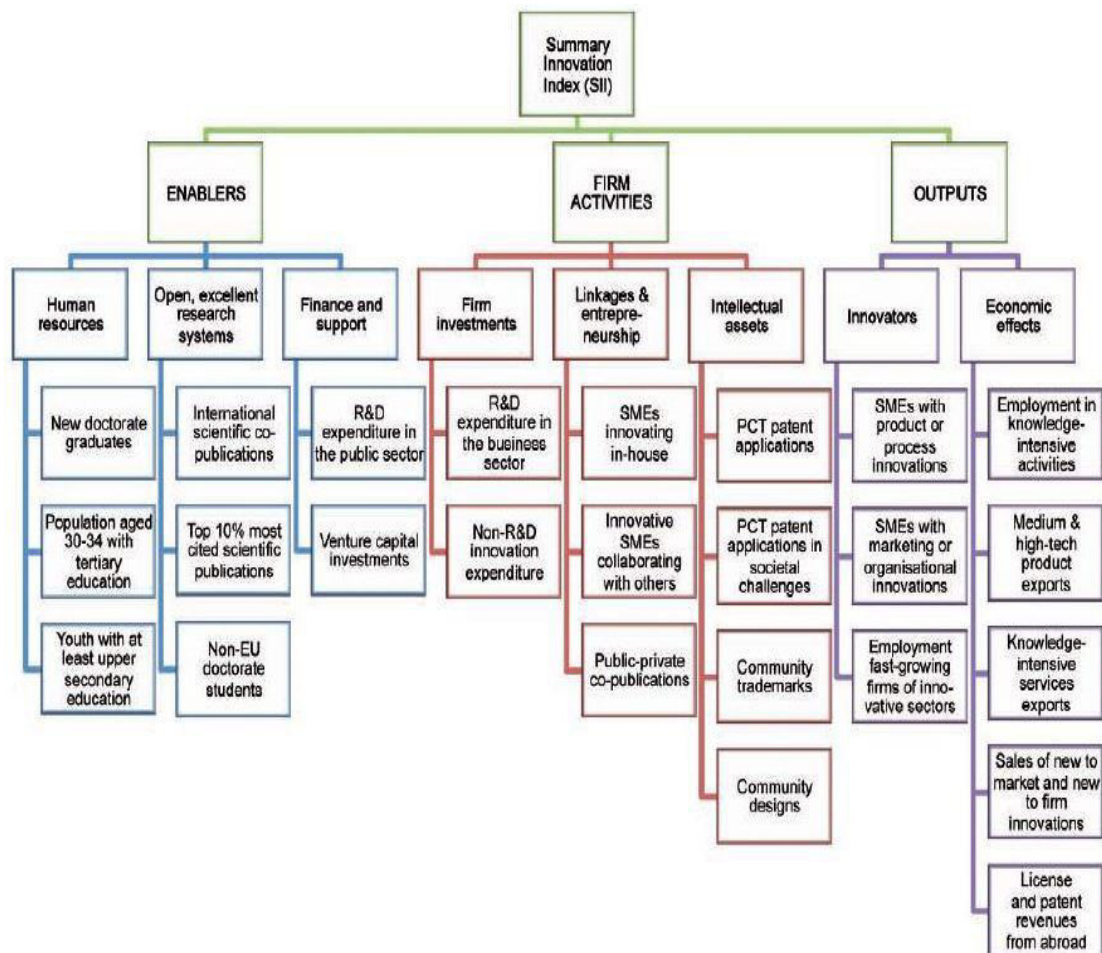
→ Αποτελέσματα

Καινοτόμοι

- ΜΜΕ που εισάγουν καινοτομίες προϊόντων ή διαδικασιών.
- ΜΜΕ που εισάγουν εμπορίας ή τις οργανωτικές καινοτομίες.
- Απασχόληση σε ταχέως αναπτυσσόμενες επιχειρήσεις καινοτόμων τομέων.

Οικονομικές επιπτώσεις

- Απασχόληση σε δραστηριότητες έντασης γνώσης (μεταποίηση και υπηρεσίες).
- Μέση και υψηλή τεχνολογία προϊόν εξαγωγών.
- Υψηλής έντασης γνώσης εξαγωγές υπηρεσιών.
- Πωλήσεις των νέων στην αγορά και εδραίωση νέων καινοτομιών.
- Άδεια και δίπλωμα ευρεσιτεχνίας των εσόδων από το εξωτερικό.

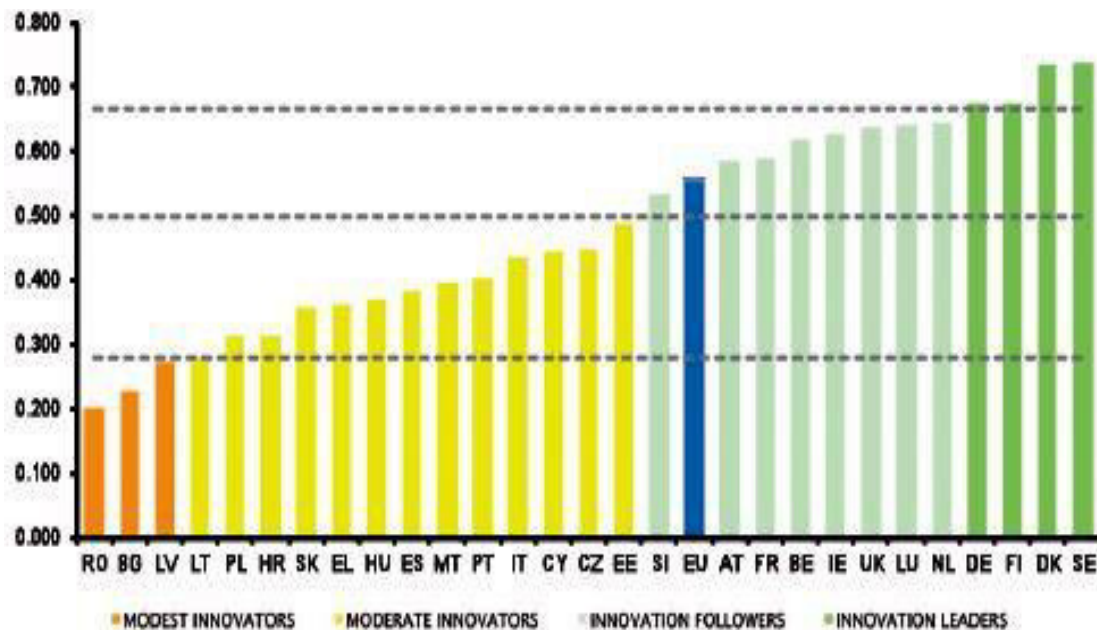

Πίνακας 2: Πλαίσιο μέτρησης του πίνακα αποτελεσμάτων καινοτομίας της Ένωσης¹³

¹³ Innovation Union Scoreboard 2014, European Commission, Enterprise & Industry Magazine

Με βάση τον μέσο όρο των επιδόσεων στον τομέα της καινοτομίας, τα κράτη μέλη, όπως φαίνεται και στο διάγραμμα που ακολουθεί, κατατάσσονται σε τέσσερις διαφορετικές ομάδες επιδόσεων, οι οποίες είναι:

- **Innovation leaders:** Η Δανία, η Φινλανδία, η Γερμανία και η Σουηδία είναι «πρωτοπόροι της καινοτομίας», εφόσον οι επιδόσεις τους είναι πολύ υψηλότερες από εκείνες του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- **Innovation followers:** Η Αυστρία, το Βέλγιο, η Γαλλία, η Ιρλανδία, το Λουξεμβούργο, οι Κάτω Χώρες, η Σλοβενία και το Ηνωμένο Βασίλειο είναι «οπαδοί της καινοτομίας», με επιδόσεις καινοτομίας μεγαλύτερες ή περίπου ίδιες με εκείνες του μέσου όρου της ΕΕ.
- **Moderate innovators:** Οι επιδόσεις της Κροατίας, της Κύπρου, της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Εσθονίας, της Ελλάδας, της Ουγγαρίας, της Ιταλίας, της Λιθουανίας, της Μάλτας, της Πολωνίας, της Πορτογαλίας, της Σλοβακίας και της Ισπανίας είναι χαμηλότερες από τον μέσο όρο της ΕΕ. Αυτές είναι «χώρες με μέτριες επιδόσεις στην καινοτομία».
- **Modest innovators:** Η Βουλγαρία, η Λετονία και η Ρουμανία είναι «χώρες με χαμηλές επιδόσεις στην καινοτομία», καθώς οι επιδόσεις τους είναι πολύ χαμηλότερες από τις επιδόσεις του μέσου όρου της ΕΕ.

Διάγραμμα 1: Οι επιδόσεις καινοτομίας των κρατών – μελών της ΕΕ ¹⁴

Οι πλέον καινοτόμες χώρες διαθέτουν ισορροπημένα συστήματα καινοτομίας και εμφανίζουν τις καλύτερες επιδόσεις σε όλες τις διαστάσεις, από εισροές έρευνας και καινοτομίας, μέσω επιχειρηματικών δραστηριοτήτων καινοτομίας, έως και αποτελέσματα καινοτομίας και οικονομικές συνέπειες, πράγμα το οποίο αντικατοπτρίζει ένα ισορροπημένο εθνικό σύστημα έρευνας και καινοτομίας. Γενικά, ο ετήσιος μέσος όρος του ρυθμού ανάπτυξης των επιδόσεων στην καινοτομία στην Ευρωπαϊκή Ένωση έφθασε το 1,0 %, κατά την αναλυθείσα οκταετή περίοδο 2007-2014, ενώ τα περισσότερα τα κράτη μέλη βελτίωσαν τις επιδόσεις τους όσον αφορά την καινοτομία.

Σε σύγκριση όμως, με το προηγούμενο έτος, η καινοτομία δεν βελτιώθηκε. Ωστόσο, άμεση σύγκριση με τα αποτελέσματα της έκδοσης προηγούμενου έτους δεν είναι δυνατή, καθώς υπήρξαν ορισμένες αλλαγές στο πλαίσιο μέτρησης, αλλά μια σύγκριση των επιδόσεων καινοτομίας, όπως θα ήταν το περασμένο έτος, χρησιμοποιώντας το ίδιο πλαίσιο μέτρησης, δείχνει ότι οι επιδόσεις στον τομέα της καινοτομίας έχουν μειωθεί σε 13 κράτη μέλη, και ιδίως στη Ρουμανία, την Κύπρο,

¹⁴ Innovation Union Scoreboard 2015, European Commission, European Union, 2015, http://startupgreece.gov.gr/sites/default/files/ius_2015_executive_summary_el.pdf

την Εσθονία, την Ελλάδα και την Ισπανία. Για την ΕΕ στο σύνολό της, οι επιδόσεις στον τομέα της καινοτομίας δεν έχουν αλλάξει και για 15 κράτη μέλη έχουν βελτιωθεί, κυρίως για τη Μάλτα, τη Λετονία και τη Βουλγαρία.

Σε σύγκριση με άλλους βασικούς διεθνείς εταίρους της, η ΕΕ εξακολουθεί να έχει προβάδισμα στις επιδόσεις έναντι της Αυστραλίας και του Καναδά που σημειώνουν αντιστοίχως επιδόσεις ίσες προς το 66% και το 75% του επιπέδου της ΕΕ. Το προβάδισμα στις επιδόσεις είναι ακόμη μεγαλύτερο σε σύγκριση με τις χώρες BRICS (Βραζιλία, Ρωσία, Ινδία, Κίνα και Νότια Αφρική). Αυτό το προβάδισμα είναι σταθερό ή ακόμη και αυξάνεται για όλες σχεδόν τις χώρες BRICS, εκτός της Κίνας. Μολονότι οι τρέχουσες επιδόσεις της Κίνας στον τομέα της καινοτομίας βρίσκονται στο 49% του επιπέδου της ΕΕ, η Κίνα εξακολουθεί να μειώνει το χάσμα αυτό, επειδή έχει γρηγορότερο ρυθμό ανάπτυξης απ' ότι η ΕΕ.¹⁵

1.6. Η καινοτομία στην Ελλάδα

Η Ελλάδα είναι μια μέτρια καινοτόμος, σύμφωνα με το Innovation Union Scoreboard (πίνακας αποτελεσμάτων της Ένωσης καινοτομίας). Με την πάροδο του χρόνου οι επιδόσεις καινοτομίας έχουν βελτιωθεί. Η χώρα είχε βιώσει μια μικρή επιβράδυνση κατά την περίοδο 2010-2011, και από το 2012 οι επιδόσεις καινοτομίας αυξήθηκαν και πάλι. Ωστόσο, το 2014 ο δείκτης καινοτομίας μειώθηκε σημαντικά.

Για όλες τις διαστάσεις καινοτομίας, εκτός από την διάσταση «Innovators» (καινοτόμοι), η Ελλάδα αποδίδει κάτω από το μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ιδίως στη χρηματοδότηση και την υποστήριξη και στα πνευματικά στοιχεία του ενεργητικού. Ιδιαίτερα χαμηλά είναι οι δείκτες απόδοσης που περιλαμβάνουν τους μη κοινοτικούς φοιτητές διδακτορικού τίτλου, τις επενδύσεις επιχειρηματικών κεφαλαίων και την άδεια και τα έσοδα των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας από το

---

¹⁵ Innovation Union Scoreboard 2015, European Commission, European Union, 2015 , http://startupgreece.gov.gr/sites/default/files/ius_2015_executive_summary_el.pdf

εξωτερικό. Η Ελλάδα πραγματοποιεί πάνω από το μέσο όρο της ΕΕ για διεθνή επιστημονική συνεργασία δημοσιεύσεων, δαπάνες για καινοτομία μη – Έρευνας & Ανάπτυξης και των μικρομεσαίων επιχειρήσεων με την εμπορία ή / και οργανωτικών καινοτομιών.

Αν και η απόδοση σε πνευματικά περιουσιακά στοιχεία είναι πολύ χαμηλότερη από το μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η διάσταση αυτή έχει παρουσιάσει σημαντική αύξηση (16%). Οι επιδόσεις έχουν βελτιωθεί για τους περισσότερους δείκτες. Η μεγαλύτερη αύξηση παρατηρείται στα κοινοτικά σχέδια και υποδείγματα (30%), στα κοινοτικά σήματα (11%) και στις αιτήσεις για διπλώματα ευρεσιτεχνίας (PCT) σε κοινωνικές προκλήσεις (20%). Επίσης σημείωσε έντονη πτώση η απόδοση των επενδύσεων κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου (-35%).¹⁶

1.7. Η καινοτομία ως ανταγωνιστικό πλεονέκτημα

«Καινοτομία είναι ο τρόπος με τον οποίο οι επιχειρήσεις κερδίζουν και διατηρούν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.» (*Michael Porter, 1990*)

Το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα μιας οικονομίας είναι η ικανότητά της να καινοτομεί και να αναβαθμίζεται. Οι παραγωγικές μονάδες αποκτούν πλεονέκτημα έναντι των ανταγωνιστών όταν λειτουργούν υπό καθεστώς ανταγωνισμού και προκλήσεων. Ωφελούνται από την παρουσία ισχυρών ανταγωνιστών, δημιουργικών και επιθετικών προμηθευτών καθώς και απαιτητικών καταναλωτών.

Ο ανταγωνισμός εξαρτάται άμεσα από τις καινοτομικές δράσεις μιας επιχείρησης. Μια επιχείρηση μπορεί να μετατοπίσει το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, δημιουργώντας νέα πρόσωπα ή πρωτοπόρα προϊόντα / υπηρεσίες, με την προϋπόθεση ότι θα παραμείνουν βιώσιμα στην παγκόσμια αγορά. Για να επιτευχθεί αυτό η εταιρία

---

¹⁶ Innovation Union Scoreboard 2015, European Commission, European Union, 2015

πρέπει να θέσει ως κεντρικό στρατηγικό στόχο της επιχειρηματικής της δραστηριότητας την καινοτομία.

Η καινοτομία ως ανταγωνιστικό πλεονέκτημα μίας οικονομίας συνδέεται άρρηκτα με την παραγωγικότητά, την αξία δηλαδή μιας εκροής που παράγεται από μια μονάδα εργασίας ή κεφαλαίου. Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, μπορεί να δημιουργηθεί και όταν υπάρχει μειονέκτημα ή αδυναμία σε κάποιον συντελεστή παραγωγής. Συγκεκριμένα, όταν υπάρχει αδυναμία σε κάποιον παράγοντα, όπως είναι το μειωμένο ανθρώπινο δυναμικό ή η έλλειψη φυσικών πόρων, τότε οι παραγωγικοί κλάδοι καινοτομούν και επενδύουν σε νέες τεχνολογίες.

Δεδομένων των χαρακτηριστικών του σύγχρονου οικονομικού περιβάλλοντος, όπως το άνοιγμα των αγορών, τη διεύρυνση των συναλλαγών και την ανάπτυξη της τεχνολογίας, η καινοτομία προσφέρει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στις επιχειρήσεις καθώς:

- Συμβάλλει στην προσαρμοστικότητά τους στο μεταβαλλόμενο επιχειρηματικό περιβάλλον.
- Αυξάνει την παραγωγικότητά τους.
- Αυξάνει την κερδοφορία τους.
- Αυξάνει την ευελιξία της παραγωγικής διαδικασίας.
- Αυξάνει την ποιότητα των προσφερόμενων αγαθών και υπηρεσιών.
- Συμβάλλει στην αύξηση της ικανοποίησης των πελατών.
- Συμβάλλει στη διατήρηση ή αύξηση του μεριδίου αγοράς.
- Μπορεί να δημιουργήσει νέες αγορές.¹⁷

---

¹⁷ Αναγνωστάκη Χριστίνα, Μαστορέλης Ιωάννης, Πτυχιακή Εργασία «Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία. Μελέτη περιπτώσεων ελληνικών επιχειρήσεων», Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Πατρών, Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας, Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων, Πάτρα 2011

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

Προγράμματα Κοινοτικών Ενισχύσεων

(ΜΟΠ – Α΄ & Β΄ Προγραμματική Περίοδος)

2.1. Εισαγωγή

Η συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία τέθηκε σε ισχύ το 1993, καθιερώνει την συνοχή ως έναν από τους ουσιώδεις στόχους της Ένωσης, και συνάμα την κοινωνική και νομισματική ένωση και την ενιαία αγορά. Η οικονομική και κοινωνική συνοχή εκφράζει την αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών - μελών και των περιφερειών της ΕΕ, προωθεί την ισόρροπη ανάπτυξη της κοινοτικής επικράτειας, τον περιορισμό των διαρθρωτικών ανισοτήτων μεταξύ των περιφερειών της Ένωσης, καθώς και την ουσιαστική ισότητα ευκαιριών για όλους τους ανθρώπους. Η διασφάλιση αυτής της εσωτερικής συνοχής αποτέλεσε μεγάλη πρόκληση για την επιβίωση της διευρυμένης Ευρώπης. Προκειμένου λοιπόν, να πραγματοποιηθεί ο στόχος της κοινωνικής και οικονομικής συνοχής αναλαμβάνονται κάποιες δράσεις, στο πλαίσιο της ΕΕ.¹⁸

---

¹⁸ Ακριβός Χριστόδουλος, Εκπαιδευτική Ενότητα «Βασικές αρχές που διέπουν το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης», Αθήνα 2008 <http://repository.edulll.gr/edulll/handle/10795/1335>

http://reader.ekt.gr/bookReader/show/index.php?lib=EDULLL&item=1335&bitstream=1335_01#page/1/mode/2up

2.2. Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα (1984 – 1989)

Από τον πρώτο κιόλας χρόνο ένταξης της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση οι περιφέρειες της χώρας επωφελήθηκαν από σημαντικές εισροές κοινοτικών πόρων. Σταθμό για τις παρεμβάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτέλεσαν τα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα (Μ.Ο.Π.), που θεωρούνται από πολλούς ως η αφετηρία άσκησης ουσιαστικής Ευρωπαϊκής Περιφερειακής πολιτικής, των οποίων αρχική περίοδος εφαρμογής ήταν η περίοδος 1984 – 1989, αλλά επεκτάθηκε μέχρι το 1993 όπου και ολοκληρώθηκαν.

Τα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα (Μ.Ο.Π.) ήταν προγράμματα περιορισμένης διάρκειας που σχεδιάστηκαν για να βοηθήσουν τις μειονεκτικές αγροτικές περιοχές και ημιβιομηχανικές περιφέρειες της Ελλάδας, της νότιας Γαλλίας και της Ιταλίας, ώστε να προσαρμοστούν στις νέες ανταγωνιστικές συνθήκες που προέκυψαν στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα, σαν αποτέλεσμα της διερεύνησης της Κοινότητας με την συμμετοχή της Ισπανίας και της Πορτογαλίας. Στόχος τους ήταν η βελτίωση της κοινωνικοοικονομικής κατάστασης των Νότιων περιοχών της Κοινότητας, μέσω της προώθησης της ανάπτυξης, της αναβάθμισης των υποδομών και του παραγωγικού περιβάλλοντος.

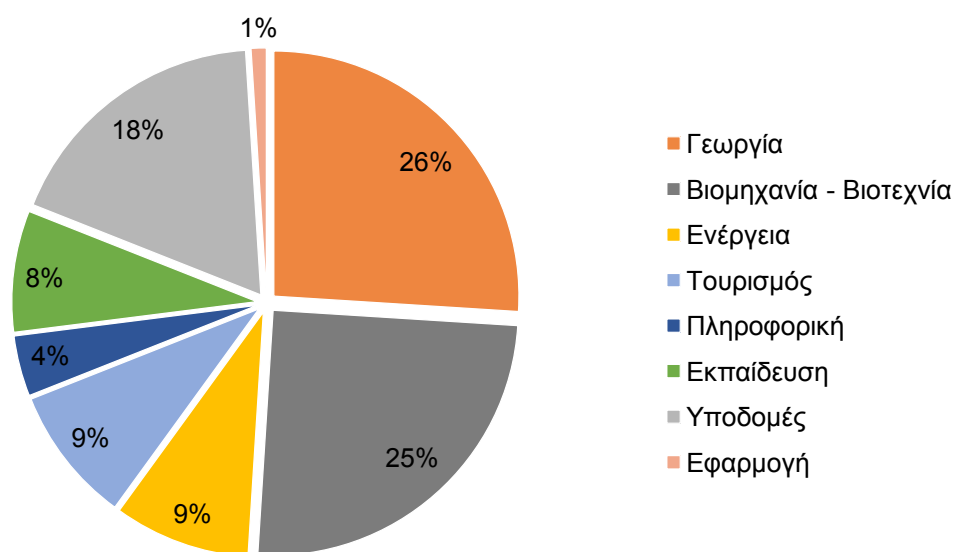
Τα Μ.Ο.Π. τέθηκαν σε εφαρμογή το 1985 για μια περίοδο έξι ετών. Η συνολική κοινοτική συμμετοχή τους ανερχόταν στο ποσό των 6,6 δις ECU (European Currency Unit – Ευρωπαϊκή Λογιστική Μονάδα). Από το ποσό αυτό, τα 2,5 δις αναλογούσαν στην Ελλάδα. Το ποσό αυτό κάλυπτε το 70% κάθε εντασσόμενου στα Μ.Ο.Π. έργου, και το υπόλοιπο καλύφθηκε από τον ελληνικό προϋπολογισμό.

Τα μέτρα επίτευξης των στόχων τους, εντάσσονταν σε πέντε κατηγορίες:

- Μέτρα για την γεωργία.
- Μέτρα για την αλιεία.
- Μέτρα για την βιομηχανία και την βιοτεχνία.
- Μέτρα για τις υπηρεσίες.
- Μέτρα για την αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού.

Για την πραγματοποίηση των στόχων υποβλήθηκαν και εγκρίθηκαν έξι (6) περιφερειακά προγράμματα και ένα κλαδικό Μ.Ο.Π., το οποίο αφορούσε τον τομέα της πληροφορικής. Το συνολικό κόστος των προγραμμάτων αυτών έφτασε περίπου τα 3,2 δις ECU, με κοινοτική συμμετοχή 57%. Τα ποσά ανάλογα με το κάθε πρόγραμμα διανεμήθηκαν ως εξής:

- Γεωργία 26%
- Βιομηχανία – Βιοτεχνία 25%
- Ενέργεια 9%
- Τουρισμός 9%
- Πληροφορική 4%
- Εκπαίδευση 8%
- Υποδομές 18%
- Εφαρμογή 1%

Διάγραμμα 2: Κατεύθυνση δαπανών ΜΟΠ ανά τομέα¹⁹

¹⁹ Αστέριος Μπρούνης, Πτυχιούχος Δημόσιας Διοίκησης, Κείμενο «Η σημασία της Περιφερειακής Πολιτικής για την Ελλάδα», Στρατιωτική Επιθεώρηση, Ιούλιος – Αύγουστος 2006
http://www.army.gr/files/File/epitheorisi/200604_%CE%A0%CE%95%CE%A1%CE%99%CE%A6%CE%95%CE%A1%CE%95%CE%99%CE%91%CE%9A%CE%97%20%CE%A0%CE%9F%CE%9B%CE%99%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%97.pdf

Στη διάρκεια υλοποίησης των προγραμμάτων αυτών παρουσιάστηκαν τα ακόλουθα προβλήματα:

- Δυσκολίες εφαρμογής των προγραμμάτων από την ελληνική Δημόσια Διοίκηση.
- Μειωμένη αποτελεσματικότητα λόγω κρατικού συγκεντρωτισμού στην προετοιμασία και εφαρμογή των προγραμμάτων.
- Σοβαρές καθυστερήσεις στην απορρόφηση πόρων.
- Οι πόροι των Μεσογειακών Ολοκληρωμένων Προγραμμάτων δεν χρησιμοποιήθηκαν συμπληρωματικά με άλλα εθνικά περιφερειακά προγράμματα, αλλά πολλές φορές υποκατέστησαν εθνικούς πόρους.²⁰

2.3. Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης

Τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης (ΚΠΣ) αποτελούν ένα "σύνολο παρεμβάσεων" που εξυπηρετούν συγκεκριμένους στόχους, έχουν προβλέψιμες επιπτώσεις, προσδιορισμένο κόστος και πηγές κάλυψής του, όπως και χρονικά όρια εφαρμογής. Έχουν την μορφή δεσμευτικής προγραμματικής συμφωνίας και είναι το αποτέλεσμα της σύζευξης της περιφερειακής πολιτικής της Κοινότητας και εκείνης του κράτους - μέλους.

---

²⁰ <http://www.3kps.gr/1986-1999.htm>

Αστέριος Μπρούνης, Πτυχιούχος Δημόσιας Διοίκησης, Κείμενο «Η σημασία της Περιφερειακής Πολιτικής για την Ελλάδα», Στρατιωτική Επιθεώρηση, Ιούλιος – Αύγουστος 2006
http://www.army.gr/files/File/epitheorisi/200604_%CE%A0%CE%95%CE%A1%CE%99%CE%A6%CE%95%CE%A1%CE%95%CE%99%CE%91%CE%9A%CE%97%20%CE%A0%CE%9F%CE%9B%CE%99%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%97.pdf

Το ΚΠΣ είναι το έγγραφο που εγκρίνεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε συμφωνία με το ενδιαφερόμενο κράτος - μέλος. Το έγγραφο αυτό εξασφαλίζει τον συντονισμό του συνόλου της Κοινοτικής Διαρθρωτικής ενίσχυσης και υλοποιείται μέσω ενός ή περισσότερων επιχειρησιακών προγραμμάτων.

Το σχέδιο κάθε ΚΠΣ αποτελείται από τις εξής ενότητες:

- Περιγραφή υφιστάμενης κατάστασης: Αναλύεται η πορεία βασικών μακροοικονομικών μεγεθών της χώρας, καθώς επίσης και των πλεονεκτημάτων, των αδυναμιών και του δυναμικού του κράτους- μέλους, των τομέων και των περιφερειών αυτού.
- Αναπτυξιακή στρατηγική και προτεραιότητες παρέμβασης: Προσδιορίζονται οι βασικοί, γενικοί στρατηγικοί στόχοι, οι οποίοι εξειδικεύονται και ποσοτικοποιούνται σε ειδικότερους σκοπούς. Επίσης, περιγράφονται οι σχεδιαζόμενες ειδικές προτεραιότητες, στις οποίες θα κινηθούν οι παρεμβάσεις για να επιτευχθούν οι ανωτέρω στόχοι.
- Εκ των προτέρων αξιολόγηση: Γίνεται συνολικά για το υποβαλλόμενο σχέδιο, καθώς επίσης και για τον κάθε τομέα ή περιφέρεια στα οποία αναφέρεται αυτό χωριστά.
- Χρηματοδότηση: Περιλαμβάνει τους χρηματοδοτικούς πόρους που αναφέρονται συνολικά στο ΚΠΣ αλλά και στον κάθε τομέα και περιφέρεια ξεχωριστά.
- Εκ των προτέρων έλεγχος προσθετικότητας: Καταρτίζεται ειδικός χρηματοδοτικός πίνακας ο οποίος επαληθεύει εκ των προτέρων στο σχέδιο την τήρηση της αρχής της προσθετικότητας. Αυτή η αρχή ορίζει ότι οι οικονομικές συνεισφορές των διαρθρωτικών και επενδυτικών ταμείων δεν πρέπει να οδηγούν σε μείωση των εθνικών διαρθρωτικών δαπανών στις, αλλά πρέπει να λειτουργούν *προσθετικά* στις εθνικές δημόσιες δαπάνες.²¹

---

²¹ http://ec.europa.eu/regional_policy/el/policy/what/glossary/a/additionality

- Προσδιορισμός εταιρικής σχέσης: Αναφέρονται οι σχετικές διαδικασίες και τα ληφθέντα μέτρα από την πλευρά του κράτους – μέλους για την πραγματοποίηση των διαβουλεύσεων και των απαραίτητων συνεργασιών με τους εταίρους σχετικά με το σχέδιο.
- Διατάξεις εφαρμογής: Με βάση τις διατάξεις αυτές ορίζεται η Αρχή Διαχείρισης του ΚΠΣ, γίνεται ένας ενδεικτικός προσδιορισμός των εταίρων και εξασφαλίζεται η συμμετοχή τους στις επιτροπές παρακολούθησης του ΚΠΣ και προσδιορίζεται ο τρόπος με τον οποίο διασφαλίζεται η συμβατότητα με τους Κοινοτικούς κανόνες όπως τους κανόνες για τον ανταγωνισμό, την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων, την προώθηση της ισότητας των δύο φύλλων κ.α..²²

---

²² Καστάνιας Σπυρίδων, Τελική Εργασία: "Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης - Θεσμός Ανάπτυξης της Οικονομίας: Συγκριτική Αοτίμηση των ΚΠΣ στην Ελλάδα (1989 - 2006) και αξιολόγηση της πορείας υλοποίησης του Γ΄ ΚΠΣ με την βοήθεια Στατιστικών Μοντέλων. Προοπτικές 4ης Προγραμματικής Περιόδου", Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης, Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης, Τμήμα Γενικής Διοίκησης, Αθήνα 2006

2.4. Α΄ Προγραμματική Περίοδος – Α΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (1989 – 1993)

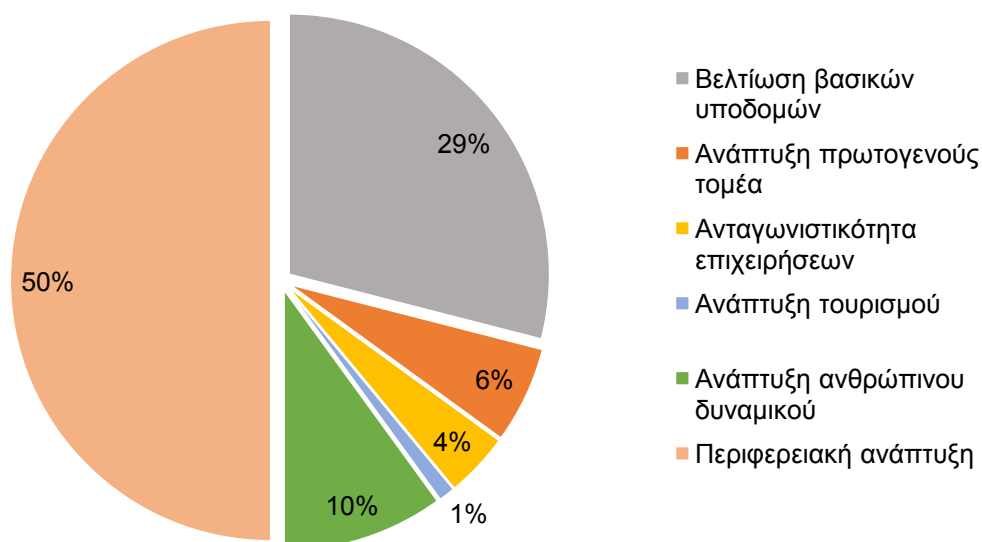
Η Ελλάδα ετοίμασε και υπέβαλε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή το Σχέδιο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΣΠΑ) για την περίοδο 1989 – 1993. Επακολούθησε διαπραγμάτευση, η οποία κατέληξε στην έγκριση του Α΄ ΚΠΣ, για την επίτευξη του οποίου καταρτίστηκαν 12 τομεακά προγράμματα και 13 περιφερειακά (Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα, ΠΕΠ), για τους βασικούς τομείς της ελληνικής οικονομίας και για τις 13 ελληνικές περιφέρειες, Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, Κεντρικής Μακεδονίας, Δυτικής Μακεδονίας, Ηπείρου, Θεσσαλίας, Ιονίων Νήσων, Δυτικής Ελλάδας, Στερεάς Ελλάδας, Αττικής, Πελοποννήσου, Βορείου Αιγαίου, Νοτίου Αιγαίου, Κρήτης.

Το συνολικό ποσό που διατέθηκε για την εφαρμογή του Α΄ ΚΠΣ είναι 15,5 δις ECU, και οι βασικοί άξονες προτεραιότητάς του αφορούσαν:

- Την βελτίωση και τον εκσυγχρονισμό των βασικών υποδομών. Το μεγαλύτερο μέρος της χρηματοδότησης κατευθυνόταν στα έργα υποδομής, στον τομέα των μεταφορών (μετρό Αθηνών, αυτοκινητόδρομος ΠΑΘΕ) και ακολούθησαν οι ενισχύσεις στις επενδύσεις, η αξιοποίηση των ανθρώπινων πόρων, οι υποδομές ύδρευσης καθώς και κατασκευή δικτύου διανομής φυσικού αερίου.
- Την ανάπτυξη του πρωτογενούς τομέα και κυρίως την αγροτική ανάπτυξη.
- Τις μεθόδους βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων.
- Την ανάγκη μιας ισόρροπης και ορθολογικής ανάπτυξης του τουρισμού.
- Την αξιοποίηση και την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού.
- Την ανάπτυξη του εγχώριου δυναμικού των 13 περιφερειών, με στόχο τη μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων.

Η ποσοστιαία κατανομή του ποσού του Α΄ ΚΠΣ στους άξονες προτεραιότητας είχαν ως εξής:

- Βελτίωση βασικών υποδομών 28,8%
- Ανάπτυξη πρωτογενούς τομέα 6,1%
- Ανταγωνιστικότητα επιχειρήσεων 3,8%
- Ανάπτυξη τουρισμού 0,8%
- Ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού 10,2%
- Περιφερειακή ανάπτυξη 50,3% ²³

Διάγραμμα 3: Ποσοστιαία κατανομή του Α΄ ΚΠΣ κατά άξονα προτεραιότητας ²⁴

²³ Αστέριος Μπρούνης, Πτυχιούχος Δημόσιας Διοίκησης, Κείμενο «Η σημασία της Περιφερειακής Πολιτικής για την Ελλάδα», Στρατιωτική Επιθεώρηση, Ιούλιος – Αύγουστος 2006 http://www.army.gr/files/File/epitheorisi/200604_%CE%A0%CE%95%CE%A1%CE%99%CE%A6%CE%95%CE%A1%CE%95%CE%99%CE%91%CE%9A%CE%97%20%CE%A0%CE%9F%CE%9B%CE%99%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%97.pdf

²⁴ Βλέπε 22

2.5. Β΄ Προγραμματική Περίοδος – Β΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (1994 – 1999)

Η περίοδος 1994 – 1999 χαρακτηρίστηκε από μεγαλύτερη έμφαση σε έργα υποδομής εθνικής σημασίας που ενισχύουν την εξωστρέφεια της οικονομίας και τη γενικότερη διασύνδεση της χώρας με το εξωτερικό. Χωρίς να εγκαταλείπεται η εφαρμογή μέτρων ισόρροπης ανάπτυξης της χώρας, δόθηκε προτεραιότητα στην προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης μέσα από ένα ευρύτερο φάσμα δραστηριοτήτων και με βασικούς στόχους τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, την ενίσχυση της περιφερειακής ανάπτυξης μέσω της αναβάθμισης του περιβάλλοντος και τη δημιουργία καλύτερων συνθηκών διαβίωσης στα αστικά κέντρα. Κύριο χαρακτηριστικό της περιόδου αυτής είναι η προετοιμασία της χώρας για την ένταξη στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση καθώς και η υλοποίηση μεγάλων έργων υποδομής σε ολόκληρη την χώρα.

Ο συνολικός προϋπολογισμός του Β΄ ΚΠΣ άγγιζε τα 30 δις ECU. Τα προγράμματά του, τομεακά και κλαδικά, εντάσσονταν σε τέσσερις αναπτυξιακούς άξονες και τα περιφερειακά σε έναν άξονα. Πιο αναλυτικά:

Πρώτος άξονας: Η αναπτυξιακή λίστα του άξονα περιλάμβανε τα μεγάλα έργα οδοποιίας, Εγνατία οδός – ΠΑΘΕ, νέο αεροδρόμιο στα Σπάτα, έργα υποδομής στο σιδηροδρομικό δίκτυο για την δημιουργία ολοκληρωμένου δικτύου μεταφορών, έργα υποδομής στις τηλεπικοινωνίες, στα ΕΛΤΑ, στον τομέα της ενέργειας και της ικανότητας παραγωγής ενέργειας καθώς και έργα υποδομής για την διαχείριση του φυσικού αερίου.

Δεύτερος άξονας: Αφορούσε παρεμβάσεις που στόχευαν στη βελτίωση συνθηκών διαβίωσης, στους τομείς του περιβάλλοντος, της υγείας και της αστικής ανάπτυξης.

Τρίτος άξονας: Αφορούσε την ανάπτυξη του οικονομικού ιστού, η οποία βασιζόταν σε φιλόδοξη βιομηχανική πολιτική που είχε σαν βάση την διεθνή ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων, τον εκσυγχρονισμό της γεωργίας, του τουρισμού και της αλιείας.

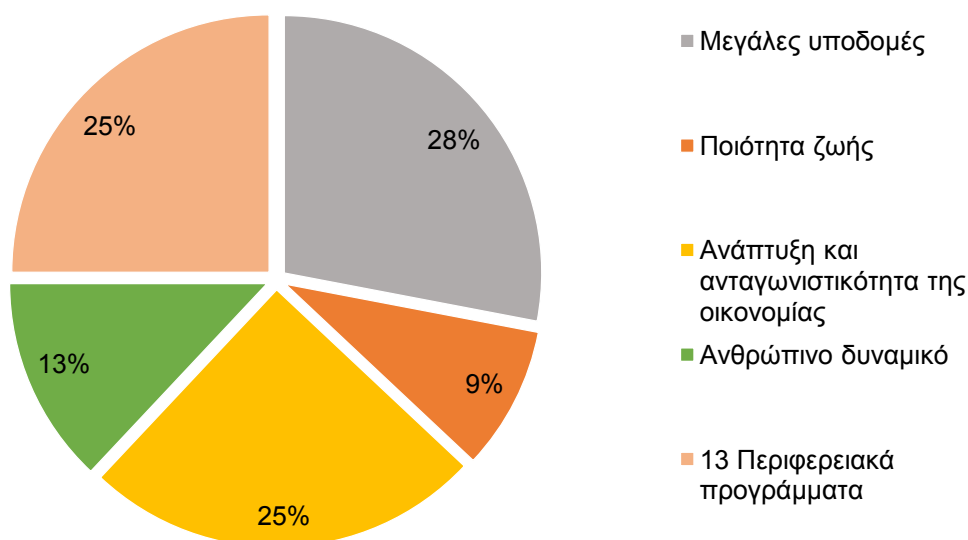
Τέταρτος άξονας: Περιλάμβανε επενδύσεις για ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού και ενίσχυση της αγοράς εργασίας.

Πέμπτος άξονας: Αφορούσε την μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων και περιλάμβανε Πολυτομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα των 13 περιφερειών της χώρας. Οι αναπτυξιακές παρεμβάσεις των ΠΕΠ κατευθύνθηκαν στους ακόλουθους τομείς:

- Στήριξη παραγωγικού περιβάλλοντος και δημιουργία αναγκαίας οικονομικής υποδομής.
- Ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού περιφέρειας.
- Δημιουργία τεχνικής και κοινωνικής υποδομής, καθώς και υποδομής προστασίας του περιβάλλοντος.

Η κατανομή του συνολικού προϋπολογισμού για το Β΄ ΚΠΣ, χωρίς να περιλαμβάνεται το Ταμείο Συνοχής, έχει ως εξής:

- Μεγάλες υποδομές 28%
- Ποιότητα ζωής 9%
- Ανάπτυξη και ανταγωνιστικότητα της οικονομίας 25%
- Ανθρώπινο δυναμικό 13%
- Περιφερειακά προγράμματα 25%

Διάγραμμα 4: Κατανομή συνολικού προϋπολογισμού (χωρίς το Ταμείο Συνοχής) ²⁵

²⁵ Αστέριος Μπρούνης, Πτυχιούχος Δημόσιας Διοίκησης, Κείμενο «Η σημασία της Περιφερειακής Πολιτικής για την Ελλάδα», Στρατιωτική Επιθεώρηση, Ιούλιος – Αύγουστος 2006 http://www.army.gr/files/File/epitheorisi/200604_%CE%A0%CE%95%CE%A1%CE%99%CE%A6%CE%95%CE%A1%CE%95%CE%99%CE%91%CE%9A%CE%97%20%CE%A0%CE%9F%CE%9B%CE%99%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%97.pdf

Κατά την περίοδο εφαρμογής του Β΄ Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, η βελτίωση των συνθηκών της Ελληνικής οικονομίας και τα μέτρα για την επίτευξη μακροοικονομικής σταθερότητας και διαρθρωτικών αλλαγών καθώς και η συμβολή του ιδίου του Β΄ ΚΠΣ, δημιούργησαν τις προϋποθέσεις για μεγαλύτερη απόδοση της αναπτυξιακής προσπάθειας της χώρας, η οποία συνεχίστηκε και κατά την περίοδο 2000 – 2006.

Την εφαρμογή του Β΄ ΚΠΣ δυσχέρανε, όμως, μία σειρά προβλημάτων και δυσλειτουργιών που αφορούσαν τους μηχανισμούς διαχείρισης και υλοποίησης, οι οποίοι δεν ήταν επαρκείς για να αντιμετωπίσουν μία αυξημένη κλίμακα παρεμβάσεων. Παράλληλα, όμως, προέκυψαν πολύτιμες εμπειρίες που υπέδειξαν την ανάγκη έντασης της προσπάθειας ώστε να ικανοποιηθούν οι ποιοτικές και ποσοτικές απαιτήσεις αυτής της εμβέλειας παρεμβάσεων.²⁶

---

²⁶ <http://www.3kps.gr/1986-1999.htm>

Αστέριος Μπρούνης, Πτυχιούχος Δημόσιας Διοίκησης, Κείμενο «Η σημασία της Περιφερειακής Πολιτικής για την Ελλάδα», Στρατιωτική Επιθεώρηση, Ιούλιος – Αύγουστος 2006
http://www.army.gr/files/File/epitheorisi/200604_%CE%A0%CE%95%CE%A1%CE%99%CE%A6%CE%95%CE%A1%CE%95%CE%99%CE%91%CE%9A%CE%97%20%CE%A0%CE%9F%CE%9B%CE%99%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%97.pdf

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

Γ΄ Προγραμματική Περίοδος

3.1. Γ΄ Προγραμματική Περίοδος – Γ΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (2000 – 2006)

Το Γ΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης καλύπτοντας την χρονική περίοδο 2000 – 2006, αποτέλεσε το μεγαλύτερο αναπτυξιακό πρόγραμμα της χώρας καθώς οι συνολικοί χρηματοδοτικοί πόροι του ανέρχονται σε 48,30 δις ευρώ, με την συνολική δημόσια δαπάνη να ανέρχεται στα 37,67 δις ευρώ.²⁷ Ένα φιλόδοξο πρόγραμμα, το οποίο δίνει στην Ελλάδα την δυνατότητα να αποκτήσει σύγχρονες βασικές υποδομές, να υποστηρίξει την ανταγωνιστικότητά της και να ανταποκριθεί στις ανάγκες και μελλοντικές συνθήκες ανταγωνισμού στο διεθνές και ευρωπαϊκό περιβάλλον, να τονώσει την επιχειρηματικότητα και την απασχόληση και παράλληλα να ολοκληρώσει όλα εκείνα τα έργα και τις παρεμβάσεις που ήταν καθοριστικής σημασίας για την ανάπτυξή της.²⁸

Το Γ΄ ΚΠΣ είναι το προϊόν της συμφωνίας στην οποία κατέληξαν η Ελληνική Κυβέρνηση και οι Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στην Ελλάδα το χρονικό διάστημα 2000 – 2006, και καταρτίστηκε με βάση το Σχέδιο Περιφερειακής Ανάπτυξης που υποβλήθηκε από την Ελλάδα στην Ε.Ε. Το κείμενο του Κ.Π.Σ. υπογράφηκε τον Νοέμβριο του 2000, αναθεωρήθηκε τον Δεκέμβριο του 2004 και περιλαμβάνει τα ακόλουθα στοιχεία:

---

²⁷ <http://www.3kps.gr/2000-2006.htm>

²⁸ Αναγνωστάκη Χριστίνα, Μαστορέλης Ιωάννης, Πτυχιακή Εργασία: «Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία. Μελέτη περιπτώσεων ελληνικών επιχειρήσεων», Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Πατρών, Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας, Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων, Πάτρα 2011

- Τους άξονες προτεραιότητας για τη δράση των κοινοτικών διαρθρωτικών ταμείων.
- Την συνοπτική περιγραφή των επιχειρησιακών προγραμμάτων με τους ειδικούς στόχους και τις προτεραιότητες που έχουν επιλεγεί.
- Το ενδεικτικό σχέδιο χρηματοδότησης που προσδιορίζει για κάθε άξονα και για κάθε έτος το ποσό των συνολικών κονδυλίων που προβλέπονται.
- Τις διατάξεις εφαρμογής του Γ΄ ΚΠΣ.

Βασικές καινοτομίες της Γ΄ προγραμματικής περιόδου, σε σχέση με τις προηγούμενες, είναι η διεύρυνση του πεδίου ορισμού της εταιρικής σχέσης με μεγαλύτερη αποκέντρωση και επιπλέον ενίσχυση συμμετοχικών διαδικασιών, όπως και διεύρυνση των φορέων που συμμετέχουν στα στάδια του προγραμματισμού της εν λόγω περιόδου. Ακόμη, σημαντική θεωρείτο η επέκταση συστήματος συγχρηματοδότησης με ιδιωτικά κεφάλαια σε νέες κατηγορίες δράσεων και έργων, όπως και η ενίσχυση του ρόλου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στις διαδικασίες προγραμματισμού, επιλογής έργων και στις διαδικασίες ελέγχου. Επίσης, οι διαδικασίες εξειδίκευσης, διαχείρισης, υλοποίησης και παρακολούθησης των προγραμμάτων ανήκουν πλέον στην αρμοδιότητα των εθνικών αρχών του κράτους – μέλους, του οποίου υποχρέωση είναι η τήρηση διακριτών, διαχειριστικών και ελεγκτικών διαδικασιών με θεσμοθετημένες ευθύνες αρμόδιων αρχών.²⁹

---

²⁹ Καστάνιας Σπυρίδων, Τελική Εργασία: "Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης - Θεσμός Ανάπτυξης της Οικονομίας: Συγκριτική Αοτίμηση των ΚΠΣ στην Ελλάδα (1989 - 2006) και αξιολόγηση της πορείας υλοποίησης του Γ΄ ΚΠΣ με την βοήθεια Στατιστικών Μοντέλων. Προοπτικές 4ης Προγραμματικής Περιόδου", Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης, Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης, Τμήμα Γενικής Διοίκησης, Αθήνα 2006

Οι άξονες προτεραιότητας του Γ΄ ΚΠΣ είναι επτά (7) και είναι οι ακόλουθοι:

Ανθρώπινοι πόροι

Περιλαμβάνει τα Επιχειρησιακά Προγράμματα «Εκπαίδευση και Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση» και «Απασχόληση και Επαγγελματική Κατάρτιση».

Στόχοι του άξονα αυτού είναι οι εξής:

- Πρόληψη και αντιμετώπιση ανεργίας.
- Προώθηση ίσων ευκαιριών για όλους ως προς την πρόσβαση στην αγορά εργασίας.
- Προώθηση δράσεων για μεγαλύτερη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας.
- Βελτίωση παρεχόμενης εκπαίδευσης και κατάρτισης, στο πλαίσιο πολιτικής διά βίου μάθησης.
- Συμβολή στην ανάπτυξη ενός ικανού και καταρτισμένου εργατικού δυναμικού.

Μεταφορές

Περιλαμβάνει τα Επιχειρησιακά Προγράμματα «Οδικό Αξονες, Λιμένες, Αστική Ανάπτυξη» και «Σιδηρόδρομοι, Αερολιμένες, Αστικές Συγκοινωνίες». Ο άξονας προτεραιότητας «Μεταφορές» στοχεύει στα παρακάτω:

- Μείωση της περιφερειακότητας σε σχέση με τις λοιπές ευρωπαϊκές χώρες.
- Βελτίωση των συνδέσεων με βαλκανικές χώρες.
- Βελτίωση και ανάπτυξη οδικών, σιδηροδρομικών, λιμενικών, αεροπορικών υποδομών στην κατεύθυνση δημιουργίας ενός βασικού δικτύου μεταφορών.
- Βελτίωση κυκλοφοριακών συνθηκών στα αστικά κέντρα.
- Βελτίωση οδικής ασφάλειας .

Ανταγωνιστικότητα

Ο άξονας αυτός περιλαμβάνει το ΕΠ «Ανταγωνιστικότητα» καθώς και τους παρακάτω στόχους:

- Ενίσχυση υφιστάμενων επιχειρήσεων.
- Δημιουργία νέων επιχειρήσεων με νέες μορφές χρηματοδότησης.
- Ενίσχυση Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης.
- Αναβάθμιση τουριστικού προϊόντος
- Επέκταση ενεργειακού δικτύου και διαφοροποίηση ενεργειακών πηγών με έμφαση στην ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και μέτρων εξοικονόμησης ενέργειας.

Ανάπτυξη της υπαίθρου και της αλιείας

Άξονας που περιλαμβάνει τα Επιχειρησιακά Προγράμματα «Αγροτική Ανάπτυξη και Ανασυγκρότηση της Υπαίθρου» και «Αλιεία», και στοχεύει σε:

- Ενίσχυση των αγροτικών εκμεταλλεύσεων, των δραστηριοτήτων μεταποίησης και διάθεσης στην αγορά, στοχεύοντας στον εκσυγχρονισμό της γεωργίας, με σεβασμό στο φυσικό περιβάλλον και στη βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων.
- Διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας με ολοκληρωμένες δράσεις τοπικής ανάπτυξης.
- Εκσυγχρονισμός αλιευτικού στόλου και εξοπλισμού.
- Εξορθολογισμός παραγωγής, λαμβάνοντας υπόψη την προστασία των αλιευτικών πόρων και του περιβάλλοντος.

Ποιότητα ζωής

Ο άξονας προτεραιότητας «Ποιότητα Ζωής» περιλαμβάνει τα ΕΠ «Υγεία – Πρόνοια», «Περιβάλλον» και «Πολιτισμός» και στοχεύει στα εξής σημεία:

- Αναβάθμιση της Δημόσιας Υγείας.
- Αναβάθμιση των υπηρεσιών Κοινωνικής Φροντίδας και Πρόνοιας.

- Ολοκλήρωση της Ψυχιατρικής Μεταρρύθμισης.
- Προστασία, ανάδειξη, αξιοποίηση πολιτιστικής κληρονομιάς.
- Ανάπτυξη και προώθηση σύγχρονου πολιτισμού.
- Ορθολογική διαχείριση περιβαλλοντικών πόρων φυσικού (οικοσυστήματα, γλωρίδα, πανίδα, εδάφη) και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος (διαχείριση νερών και αποβλήτων, θόρυβος, αέρας).
- Προσαρμογή στις ευρωπαϊκές προδιαγραφές σε ότι αφορά το πόσιμο νερό, τα λύματα και τα απόβλητα.

Κοινωνία της Πληροφορίας

Ο άξονας αυτός περιλαμβάνει το ΕΠ «Κοινωνία της Πληροφορίας» καθώς και τους παρακάτω στόχους:

- Προώθηση τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών σε δημόσιες υπηρεσίες, σχολεία, επιχειρήσεις, πολίτες.
- Ανάπτυξη συνδέσεων υψηλής ταχύτητας.³⁰

Για την επίτευξη των στόχων του, το Γ΄ ΚΠΣ υλοποιεί 25 Επιχειρησιακά Προγράμματα εκ των οποίων: τα 11 είναι Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα και αφορούν εθνικές τομεακές πολιτικές, τα 13 είναι Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΠΕΠ), ένα για κάθε μία από τις 13 περιφέρειες της χώρας και στα οποία έχει κατανεμηθεί το 1/3 περίπου των διαθέσιμων πιστώσεων για την περίοδο 2000-2006, και 1 Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Τεχνική βοήθεια» που στόχο έχει να ενδυναμώσει, να στηρίξει και να βελτιώσει το σύστημα διαχείρισης, παρακολούθησης και ελέγχου του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης και των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων.³¹

³⁰ Ενημερωτικό φυλλάδιο ΕΣΠΑ Αναγνωστάκη Χριστίνα, Μαστορέλης Ιωάννης, Πτυχιακή Εργασία: «Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία. Μελέτη περιπτώσεων ελληνικών επιχειρήσεων», Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Πατρών, Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας, Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων, Πάτρα 2011

³¹ <http://www.hellaskps.gr/Details2.asp?L1=12&L2=1>

3.1.1. Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα

Τα τομεακά επιχειρησιακά προγράμματα αφορούν βασικούς τομείς της οικονομικής και κοινωνικής ζωής. Πιο συγκεκριμένα, είναι τα ΕΠ που περιλαμβάνει κάθε ένας από τους άξονες προτεραιότητας του Γ΄ ΚΠΣ και αναφέρθηκαν παραπάνω. Επιγραμματικά, είναι τα εξής 11 τομεακά προγράμματα:

- Εκπαίδευση και Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση
- Απασχόληση και Επαγγελματική Κατάρτιση
- Οδικοί Άξονες, Λιμένες, Αστική Ανάπτυξη
- Σιδηρόδρομοι, Αερολιμένες, Αστικές Συγκοινωνίες
- Ανταγωνιστικότητα
- Αγροτική Ανάπτυξη και Ανασυγκρότηση της Υπαίθρου
- Αλιεία
- Υγεία – Πρόνοια
- Περιβάλλον
- Πολιτισμός
- Κοινωνία της Πληροφορίας³²

3.1.2. Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα

Εκτός από την εφαρμογή τομεακών προγραμμάτων, κάθε ελληνική περιφέρεια αποτελεί αντικείμενο ενός περιφερειακού αναπτυξιακού προγράμματος, το οποίο αξιοποιεί όλα τα τοπικά πλεονεκτήματα.

Τα 13 Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΠΕΠ) για την περίοδο 2000 – 2006 είναι:

---

³² <http://www.hellaskps.gr/Details2.asp?L1=12&L2=1&L3=1>

- ΠΕΠ Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης
- ΠΕΠ Κεντρικής Μακεδονίας
- ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας
- ΠΕΠ Ηπείρου
- ΠΕΠ Θεσσαλίας
- ΠΕΠ Ιονίων Νήσων
- ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας
- ΠΕΠ Στερεάς Ελλάδας
- ΠΕΠ Αττικής
- ΠΕΠ Πελοποννήσου
- ΠΕΠ Βορείου Αιγαίου
- ΠΕΠ Νοτίου Αιγαίου
- ΠΕΠ Κρήτης

Κοινό σημείο των ΠΕΠ είναι η ενίσχυση της δυνατότητας των περιφερειακών και τοπικών αρχών να εφαρμόσουν ένα πλήρες φάσμα δράσεων οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης, που περιλαμβάνουν όχι μόνο έργα υποδομής αλλά και την στήριξη της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, της έρευνας, της ανάπτυξης και της καινοτομίας, των ανθρώπινων πόρων και της δημιουργίας τοπικών θέσεων εργασίας ή και ακόμα της διαχείρισης του περιβάλλοντος. Οι δράσεις προς όφελος των απομονωμένων, νησιωτικών ή ορεινών περιοχών θα συμβάλουν στη μείωση των εσωτερικών ανισοτήτων μεταξύ των περιφερειών.³³

---

³³ <http://www.hellaskps.gr/Details2.asp?L1=12&L2=1&L3=2>

3.1.3. Τεχνική Βοήθεια

Η Τεχνική Βοήθεια περιλαμβάνει δράσεις αφενός για την υποβοήθηση της επιτάχυνσης της υλοποίησης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης 2000 – 2006 και αφετέρου την υποστήριξη των απαραίτητων λειτουργιών για τη διασφάλιση ενός αποδοτικού συστήματος διοίκησης και διαχείρισης του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, τη διασφάλιση ενός αποτελεσματικού συστήματος ελέγχων, τη συμβουλευτική υποστήριξη προς τους φορείς εφαρμογής του Κ.Π.Σ., συμπεριλαμβανομένης και της αξιολόγησής του. Καθώς επίσης, του σχεδιασμού των μακροπρόθεσμων αναπτυξιακών στρατηγικών της χώρας και τέλος τη διασφάλιση της προβολής και δημοσιότητας των παρεμβάσεων του Κ.Π.Σ. 2000-2006.

Οι διαθέσιμοι πόροι για ενέργειες Τεχνικής Βοήθειας είναι:

- Ο προϋπολογισμός του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Τεχνική Βοήθεια 2000 – 2006».
- Ο προϋπολογισμός του Άξονα Προτεραιότητας Τεχνικής Βοήθειας των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του Κ.Π.Σ. 2000 – 2006.
- Οι αμιγώς εθνικοί πόροι που διατίθενται από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων.³⁴

---

³⁴ <http://www.hellaskps.gr/Details2.asp?L1=12&L2=1&L3=3>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

Δ΄ Προγραμματική Περίοδος

4.1. Δ΄ Προγραμματική Περίοδος – Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ 2007 – 2013)

Το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ) 2007 – 2013 αποτελεί το έγγραφο αναφοράς για τον προγραμματισμό των Ταμείων της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε εθνικό επίπεδο για την περίοδο 2007 – 2013. Εκπονήθηκε στο πλαίσιο της νέας στρατηγικής προσέγγισης για την Πολιτική Συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με την οποία το ΕΣΠΑ «...εξασφαλίζει ότι η συνδρομή από τα Ταμεία συμβαδίζει με τις κοινοτικές στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές για τη συνοχή και προσδιορίζει το σύνδεσμο μεταξύ των κοινοτικών προτεραιοτήτων αφενός, και του εθνικού προγράμματος μεταρρυθμίσεων αφετέρου». Για τη διαμόρφωση του ΕΣΠΑ 2007 – 2013 ως έγγραφο προγραμματισμού, αξιοποιήθηκαν εισροές από ένα σημαντικό αριθμό προτάσεων που υπεβλήθησαν στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, κατευθύνσεων, πολιτικών επιλογών σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο και ποσοτικών δεδομένων και μελετών.

Τον Δεκέμβριο του 2005, στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ελήφθησαν αποφάσεις διασφάλισης των πόρων της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Συνοχής για την Ελλάδα, έως το 2013. Επιπλέον, ορίστηκαν νέοι Κανονισμοί των Ταμείων της ΕΕ, καθώς και Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές για την Πολιτική Συνοχής, που αποτέλεσαν το κεντρικό πλαίσιο στο οποίο βασίστηκαν οι εθνικές αρχές προκειμένου να προσεγγίσουν τις βασικές παραμέτρους του αναπτυξιακού προγραμματισμού και να καταρτίσουν το ΕΣΠΑ.³⁵

---

³⁵ <https://2007-2013.espa.gr/el/Pages/staticWhatIsESPA.aspx>

Για την υλοποίηση του στρατηγικού σχεδιασμού της χώρας, για την περίοδο 2007 – 2013, υλοποιούνται οκτώ (8) Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα, πέντε (5) Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα και δεκατέσσερα (14) Προγράμματα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας.

Δικαιούχοι των προγραμμάτων του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς είναι δημόσιοι ή ιδιωτικοί οργανισμοί, φορείς ή επιχειρήσεις, αρμόδιοι για την έναρξη ή την έναρξη και υλοποίηση πράξεων. Σύμφωνα με το άρθρο 87 της Συνθήκης, δικαιούχοι είναι δημόσιες ή ιδιωτικές επιχειρήσεις που εκτελούν μεμονωμένο έργο και λαμβάνουν δημόσια ενίσχυση.³⁶

4.1.1. Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα

Τα 8 τομεακά ΕΠ για την προγραμματική περίοδο 2007 – 2013 είναι τα ακόλουθα:

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιβάλλον – Αειφόρος Ανάπτυξη

Βασική επιδίωξη του προγράμματος είναι η προστασία, η αναβάθμιση και η αειφορική διαχείριση του περιβάλλοντος, ώστε να αποτελέσει το υπόβαθρο για την προστασία της δημόσιας υγείας, την άνοδο της ποιότητας ζωής των πολιτών, καθώς και να συμβάλει στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της Οικονομίας. Μερικές από τις κυριότερες παρεμβάσεις του είναι η ολοκληρωμένη διαχείριση στερεών και επικίνδυνων αποβλήτων και η προστασία των εδαφών, η διαχείριση αστικών λυμάτων, η εφαρμογή σχεδίων δράσης για τον περιορισμό της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, της ρύπανσης του θαλάσσιου περιβάλλοντος και των ακτών. Στόχος του η ολοκληρωμένη προστασία και διαχείριση των βιότοπων, οι υποδομές αντιπλημμυρικής προστασίας μεγάλης κλίμακας, η πρόληψη και η αποτελεσματική αντιμετώπιση των φυσικών και τεχνολογικών καταστροφών.

---

³⁶ <https://2007-2013.espa.gr/el/Pages/staticWhoareEntitled.aspx>

Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας

Το πρόγραμμα αυτό στοχεύει στην ανάπτυξη και στον εκσυγχρονισμό των υποδομών μεταφορών της χώρας, στην ολοκλήρωση της κατασκευής και αναβάθμισης των οδικών αξόνων, του σιδηροδρομικού δικτύου, των λιμενικών υποδομών και των αεροδρομίων, όπως και στην ολοκλήρωση της κατασκευής των εργασιών του Μετρό Αθηνών και των οδικών αστικών έργων στην Περιφέρεια της Αττικής και στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας.

Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα

Επιδίωξη αυτού του ΕΠ είναι η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων και του παραγωγικού συστήματος της χώρας, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στη διάσταση της καινοτομίας. Στόχοι του ΕΠ «Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα» είναι η προώθηση του συστήματος Έρευνας, Ανάπτυξης και Καινοτομίας (ΕΑΚ) της χώρας και δια σύνδεσή του με τον παραγωγικό ιστό, η ποιοτική αναβάθμιση των προϊόντων, η προώθηση επιχειρηματικής δικτύωσης, η βελτίωση των μηχανισμών εποπτείας της αγοράς, καθώς και η εξασφάλιση ενεργειακής επάρκειας της χώρας.

Ψηφιακή Σύγκλιση

Βασικοί στόχοι του προγράμματος είναι η προώθηση των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) σε επιχειρήσεις, ο ανασχεδιασμός διαδικασιών του Δημόσιου Τομέα, η προώθηση της επιχειρηματικότητας σε τομείς που χρησιμοποιούν τις ΤΠΕ, η ανάπτυξη ψηφιακών υπηρεσιών της δημόσιας διοίκησης για τον πολίτη και η βελτίωση της καθημερινής ζωής μέσω των ΤΠΕ.

Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού

Μέσω του ΕΠ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού» ενισχύεται η προσαρμοστικότητα του ανθρώπινου δυναμικού και των επιχειρήσεων και η διευκόλυνση της πρόσβασης στην απασχόληση. Εδραιώνεται η μεταρρύθμιση στον τομέα της Ψυχικής Υγείας, η ανάπτυξη της Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας και η προάσπιση της Δημόσιας Υγείας του πληθυσμού. Ενισχύεται η απασχόληση των γυναικών, των νέων, των εργαζόμενων μεγαλύτερης ηλικίας και των ευάλωτων ομάδων. Επιπλέον, προωθείται η ισότιμη πρόσβαση στην αγορά εργασίας, καθώς και η μείωση του κοινωνικού αποκλεισμού και ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής.

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Προτεραιότητες του προγράμματος αυτού είναι η αναβάθμιση της ποιότητας της εκπαίδευσης και η προώθηση της κοινωνικής ενσωμάτωσης, όπως επίσης η αναβάθμιση των συστημάτων αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης και επαγγελματικής εκπαίδευσης και η σύνδεση της εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας. Επιπροσθέτως, μέσω του προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», ενισχύεται το ανθρώπινο κεφαλαίο για την προαγωγή της έρευνας και της καινοτομίας και προωθούνται οι μεταρρυθμίσεις στο εκπαιδευτικό σύστημα, ώστε η δια βίου μάθηση να καταστεί πραγματικότητα για όλους. Σημαντικοί στόχοι του εν λόγω προγράμματος είναι η αναμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών, η επιτάχυνση των ρυθμών ένταξης των νέων τεχνολογιών, η αναδόμηση της επαγγελματικής κατάρτισης σε διάφορους τομείς, συμπεριλαμβανομένου του τομέα των ναυτικών επαγγελμάτων κλπ., η επέκταση των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας, των Κέντρων Εκπαίδευσης Ενηλίκων και του Ανοικτού Πανεπιστημίου και η ενίσχυση των Ινστιτούτων Δια Βίου Εκπαίδευσης, η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και η ενισχυμένη διδασκαλία των μειονοτήτων.

Διοικητική Μεταρρύθμιση

Το πρόγραμμα αυτό στοχεύει στην δημιουργία μιας πολιτο-κεντρικής, αποτελεσματικής, ανοιχτής και ευέλικτης διακυβέρνησης για τη μετάβαση από τη διαχείριση αρμοδιοτήτων και διαδικασιών στη διοίκηση πολιτικών αποτελεσμάτων και υπηρεσιών. Ακόμη, στοχεύει στην διαμόρφωση, εφαρμογή και αξιολόγηση δημόσιων πολιτικών και προγραμμάτων, απλούστευση των διοικητικών διαδικασιών, στον οργανωτικό και λειτουργικό ανασχεδιασμό και στην διοικητική ανασυγκρότηση, την κάλυψη των αναγκών της δημόσιας διοίκησης σε εκπαίδευση και την αναβάθμιση της ποιότητας της παρεχόμενης ποιότητας στην πράξη.

Τεχνική Υποστήριξη Εφαρμογής

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Τεχνική Υποστήριξη Εφαρμογής 2007 – 2013» σχεδιάστηκε με σκοπό την ενίσχυση των επιτελικών φορέων και των υποστηρικτικών δομών του συστήματος διοίκησης και συντονισμού των ΕΠ, καθώς και των δικαιούχων φορέων, μέσω της χρηματοδότησης των δράσεων προπαρασκευής, διαχείρισης, παρακολούθησης, αξιολόγησης, πληροφόρησης και ελέγχου των επιχειρησιακών προγραμμάτων.

Εθνικό Αποθεματικό Απροβλέπτων

Το ΕΠ «Εθνικό Αποθεματικό Απροβλέπτων» που συγχρηματοδοτείται από το ΕΚΤ διαμορφώθηκε βάσει της δυνατότητας που παρέχει ο Γενικός Κανονισμός 1083/2006 του Συμβουλίου για τα Διαρθρωτικά Ταμεία, όπου στο άρθρο 51 προβλέπει ότι: «ένα κράτος μέλος μπορεί να διατηρεί αποθεματικό ύψους ίσου προς το 1% της ετήσιας συνεισφοράς των διαρθρωτικών ταμείων για το στόχο «Σύγκλιση», για να καλύπτει απρόβλεπτες τοπικές ή τομεακές κρίσεις που συνδέονται με την οικονομική και κοινωνική αναδιάρθρωση ή με τις συνέπειες της απελευθέρωσης του εμπορίου».

Ο στρατηγικός στόχος του προγράμματος συνίσταται στην:

- Προώθηση του ανθρώπινου δυναμικού στην απασχόληση και επανένταξη του στην αγορά εργασίας.
- Συμβολή στην αποκατάσταση του κοινωνικό οικονομικού ιστού.
- Δημιουργία προϋποθέσεων για τη συγκράτηση του τοπικού πληθυσμού.
- Διατήρηση της κοινωνικής συνοχής.
- Ανάπτυξη και βιωσιμότητα της τοπικής οικονομίας σε περιοχές που πλήττονται από απρόβλεπτες τοπικές ή τομεακές κρίσεις που συνδέονται με οικονομική και κοινωνική αναδιάρθρωση, συμπεριλαμβανομένης τυχόν αναδιάρθρωσης που προκαλείται από φυσικές καταστροφές, ή με τις συνέπειες της απελευθέρωσης του εμπορίου.

Η στρατηγική του Προγράμματος έχει βραχυπρόθεσμο και μέσο-μακροπρόθεσμο, ολοκληρωμένο χαρακτήρα, επιδιώκοντας σε πρώτο χρόνο την άμεση στήριξη και αντιμετώπιση των αναγκών του ανθρώπινου δυναμικού και των πληθυσμών που πλήττονται από την κρίση και σε δεύτερο χρόνο την κοινωνική και παραγωγική ενσωμάτωση τους σε μία προσπάθεια αναστροφής των δυσμενών τάσεων.³⁷

---

³⁷ <https://2007-2013.espa.gr/el/Pages/staticSectoralOP.aspx>

4.1.2. Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα

Για την υλοποίηση του αναπτυξιακού σχεδιασμού της χώρας κατά την προγραμματική περίοδο 2007-2013, έγινε ο διαχωρισμός της Ελλάδας σε πέντε χωρικές ενότητες, στις οποίες αντιστοιχούν πέντε Περιφερειακά Επιχειρησιακά (ΠΕΠ), ως εξής:

- ΠΕΠ Μακεδονίας - Θράκης
- ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας - Πελοποννήσου - Ιονίων Νήσων
- ΠΕΠ Κρήτης και Νήσων Αιγαίου
- ΠΕΠ Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας - Ηπείρου
- ΠΕΠ Αττικής

Τα ΠΕΠ θα συμβάλουν στην κάλυψη των εθνικών στρατηγικών στόχων συμπληρωματικά με τα τομεακά προγράμματα, με έμφαση στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και στις ανάγκες κάθε χωρικής ενότητας / Περιφέρειας και θα καλύψουν ένα κοινό κορμό παρεμβάσεων όπως κοινωνικές υποδομές, υγεία και κοινωνική αλληλεγγύη (υποδομές νοσοκομείων και δομών κοινωνικής φροντίδας, ειδικών μονάδων, κέντρων υγείας και ανοιχτής φροντίδας, εξειδικευμένος εξοπλισμός, μέτρα ανάπτυξης και προστασίας της Δημόσιας Υγείας). Παρεμβάσεις στον πολιτισμό (ενίσχυση των βασικών πολιτιστικών υποδομών, προστασία και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς), στα έργα προσπελασιμότητας και περιβάλλοντος τοπικής κλίμακας, στις πολιτικές βιώσιμης αστικής ανάπτυξης και στις πολιτικές ενίσχυσης ορεινών, μειονεκτικών, νησιωτικών περιοχών.³⁸

---

³⁸ <https://2007-2013.espa.gr/el/Pages/staticRegionalOP.aspx>

4.1.3. Προγράμματα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας

Στη νέα προγραμματική περίοδο, τα Προγράμματα Κοινοτικής Πρωτοβουλίας αντικαθίστανται από τα Προγράμματα του Στόχου III «Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία». Ο συνολικός προϋπολογισμός των προγραμμάτων του στόχου III ανέρχεται στα 8,7 δις., εκ των οποίων 210 εκατ. € ΕΤΠΑ (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης) αντιστοιχούν στην Ελλάδα. Συμπεριλαμβανομένης, λοιπόν, και της εθνικής συμμετοχής, σχεδόν 300 εκατομμύρια ευρώ κοινοτικών και εθνικών πόρων δόθηκαν στα Προγράμματα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας.

Τα Προγράμματα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας αποτελούνται από τις ακόλουθες κατηγορίες προγραμμάτων:

Διασυνοριακά Προγράμματα

Όσον αφορά στα Προγράμματα Διασυνοριακής Συνεργασίας, η Ελλάδα συμμετείχε σε έξι Προγράμματα, συνολικού προϋπολογισμού άνω των 320.000.000 ευρώ.

Τα Προγράμματα είναι τα εξής:

- Πρόγραμμα «Ελλάδα – Βουλγαρία»: Προϋπολογισμός 110.735.958 €.
- Πρόγραμμα «Ελλάδα – Ιταλία»: Προϋπολογισμός 88.955.170 €.
- Πρόγραμμα «Ελλάδα – Κύπρος»: Αρχικός προϋπολογισμός 41.633.290 € (μετά την αναθεώρηση του Προγράμματος ο προϋπολογισμός ανέρχεται στα 44.593.923 €).
- Πρόγραμμα «Ελλάδα – Αλβανία»: Συγχρηματοδοτήθηκε από το Όργανο Προενταξιακής Βοήθειας (IPA) με 22.143.015 €.
- Πρόγραμμα «Ελλάδα – ΠΓΔΜ»: Συγχρηματοδοτήθηκε από το IPA με 24.810.005 €.
- Πρόγραμμα «Ελλάδα – Τουρκία»: Συγχρηματοδοτήθηκε από το IPA, 34.088.992 €.

Η Ελλάδα συμμετείχε και σε τρία (3) προγράμματα πολυμερούς διασυνοριακής συνεργασίας:

- Πρόγραμμα Αδριατικής: Με επιλέξιμες περιοχές τους Νομούς Κέρκυρας και Θεσπρωτίας στην Ελλάδα, καθώς και περιφέρειες της Ιταλίας, Βοσνίας και Ερζεγοβίνης, Μαυροβουνίου, Αλβανίας, Σερβίας και Σλοβενίας. Το Πρόγραμμα συγχρηματοδοτείται από το IPA, ενώ η Ελλάδα συνείσφερε 5.659.992 ευρώ.
- Θάλασσα Λεκάνη της Μεσογείου: Με επιλέξιμες περιοχές από όλες τις χώρες που βρέχονται από τη Μεσόγειο Θάλασσα, και συνολικό προϋπολογισμό άνω των 170.000.000 ευρώ.
- Μαύρη Θάλασσα: Με επιλέξιμες περιοχές τις Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας και Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης για την Ελλάδα, καθώς και περιφέρειες από τη Βουλγαρία, τη Ρουμανία, τη Ρωσία, την Τουρκία, το Αζερμπαϊτζάν, την Ουκρανία, τη Γεωργία, τη Ρουμανία και τη Μολδαβία. Η Ελλάδα συνείσφερε με 1.132.000 ευρώ και ο ρόλος της ήταν ενισχυμένος, καθώς είχε αποφασιστεί να ορίσει τον Πρώτο Σύμβουλο της Διαχειριστικής Αρχής, που φιλοξενούταν στη Ρουμανία.

Διακρατικά Προγράμματα

Η Ελλάδα συμμετείχε σε δύο διακρατικά προγράμματα. Συγκεκριμένα:

- Μεσογειακός Χώρος: Συμμετείχαν η Ελλάδα, η Ισπανία, η Ιταλία, η Γαλλία, η Πορτογαλία, το Ηνωμένο Βασίλειο – Γιβραλτάρ, η Μάλτα, η Κύπρος, η Σλοβενία, η Κροατία και η Βοσνία και Ερζεγοβίνη. Το Πρόγραμμα προήλθε από τη συγχώνευση των Προγραμμάτων INTERREG ARCHIMED και MEDOCC. Με προϋπολογισμό 193.191.331 ευρώ, αρμοδιότητα του προγράμματος αυτού ήταν η υποστήριξη υποψήφιων εταίρων και Τελικών Δικαιούχων από τις υποψήφιες και δυνητικά υποψήφιες προς ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση χώρες, οι οποίες συμμετείχαν στο Πρόγραμμα.

- Χώρος Νοτιοανατολικής Ευρώπης: Πρόγραμμα στο οποίο συμμετείχαν οκτώ (8) κράτη – μέλη της ΕΕ (Ιταλία, Αυστρία, Ουγγαρία, Σλοβακία, Σλοβενία, Ρουμανία, Βουλγαρία, Ελλάδα), καθώς και η Μολδαβία, η Κροατία, η Σερβία, το Μαυροβούνιο, η Βοσνία και Ερζεγοβίνη, η Αλβανία, η ΠΓΔΜ και η Ουκρανία. Το Πρόγραμμα αυτό με προϋπολογισμό 206.691.645 ευρώ, προήλθε από τη διάσπαση του προγράμματος CADSES σε δύο διαφορετικές ζώνες, βόρεια και νότια.

Διαπεριφερειακό Πρόγραμμα

Η Ελλάδα συμμετείχε στο διαπεριφερειακό πρόγραμμα INTERREG IV C, στο οποίο συμμετείχαν όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ – πλην της Γερμανίας – καθώς και η Νορβηγία και η Ελβετία. Ο Προϋπολογισμός του ανερχόταν σε 321.321.762 Ευρώ.

Δίκτυα

Η Ελλάδα συμμετέχει και στα δίκτυα INTERACT, ESPON και URBACT. ³⁹

---

³⁹ <http://www.akomm.gr/1/79.html>

4.2. Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου

Το Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου (ΣΔΕ) είναι ένα σύνολο διοικητικών αρχών, διαρθρωμένων με συγκεκριμένη οργανωτική δομή, που βρίσκονται σε αλληλεξάρτηση. Οι αρχές αυτές αναπτύσσουν επί μέρους δραστηριότητες με αντικειμενικό σκοπό τη χρηστή δημοσιονομική διαχείριση των πόρων (οικονομία, αποτελεσματικότητα, αποδοτικότητα).⁴⁰

4.2.1. Φορείς Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου

Οι φορείς που συμμετέχουν στο Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ, κατά σειρά συσχέτισης, είναι οι ακόλουθοι:

Εθνική Αρχή Συντονισμού: συντονίζει και καθοδηγεί τις διαχειριστικές αρχές και τους ενδιαμέσους φορείς διαχείρισης κυρίως σε θέματα προγραμματισμού και εφαρμογής των επιχειρησιακών προγραμμάτων, καθώς και σε ότι αφορά το σχεδιασμό και την προσαρμογή του ενιαίου Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου. Επίσης, έχει την ευθύνη της ανάπτυξης και λειτουργίας του ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος. Συνεργάζεται με την Αρχή Πιστοποίησης κυρίως σε ότι αφορά θέματα λειτουργίας και προσαρμογής των Συστημάτων Διαχείρισης και Ελέγχου. Στο πλαίσιο αυτό συνεργάζεται με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και είναι ο κύριος συνομιλητής της χώρας με αυτήν για θέματα ΕΣΠΑ.

---

⁴⁰ <https://2007-2013.espa.gr/el/Pages/staticImplementationProgramsControl.aspx>

Αρχή Ελέγχου: έχει την ευθύνη για τον έλεγχο της ουσιαστικής λειτουργίας του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου των επιχειρησιακών προγραμμάτων του ΕΣΠΑ. Στο πλαίσιο αυτό διενεργεί ελέγχους στις αρχές και στους φορείς διαχείρισης (διαχειριστικές αρχές και ενδιάμεσους φορείς διαχείρισης), στην αρχή πιστοποίησης, στους δικαιούχους και τις πράξεις. Στις αρχές διαχείρισης που ελέγχονται εμπίπτουν και οι υπηρεσίες / μονάδες της Εθνικής Αρχής Συντονισμού που ασκούν καθήκοντα διαχείρισης. Επίσης δεδομένου ότι ο σχεδιασμός του ΟΠΣ (Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα) γίνεται από υπηρεσία της Εθνικής Αρχής Συντονισμού, η εγκατάσταση και η λειτουργικότητα του ελέγχεται στην αντίστοιχη υπηρεσία (Ειδική Υπηρεσία ΟΠΣ) της Εθνικής Αρχής Συντονισμού.

Αρχή Πιστοποίησης: είναι υπεύθυνη την κατάρτιση και την υποβολή πιστοποιημένων δηλώσεων δαπανών και αιτήσεων πληρωμών στην Επιτροπή και για τη διασφάλιση των χρηματοδοτικών ροών από το ΕΤΠΑ (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης), το ΕΚΤ (Ευρωπαϊκό Κεντρικό Ταμείο) και το Ταμείο Συνοχής, ενώ παράλληλα έχει την δυνατότητα διενέργειας επιθεωρήσεων στις διαχειριστικές αρχές, στους ενδιάμεσους φορείς διαχείρισης, στους δικαιούχους και στις πράξεις.

Διαχειριστικές Αρχές – Ενδιάμεσοι Φορείς Διαχείρισης: ασκούν αρμοδιότητες διαχείρισης. Η διαχειριστική αρχή έχει την ευθύνη διαχείρισης του επιχειρησιακού προγράμματος. Στο πλαίσιο αυτό συντονίζει και εποπτεύει την άσκηση των αρμοδιοτήτων των ενδιάμεσων φορέων διαχείρισης και έχει την τελική ευθύνη έναντι της Επιτροπής. Στο πλαίσιο άσκησης των αρμοδιοτήτων τους οι αρχές διαχείρισης διενεργούν επαληθεύσεις στους δικαιούχους και στις πράξεις.

Δικαιούχοι: είναι αρμόδιοι για την υλοποίηση των συγχρηματοδοτούμενων έργων και την υποβολή των δηλώσεων δαπανών (αιτήσεων επιστροφής). Στο πλαίσιο του εφαρμοζόμενου Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου τόσο οι δικαιούχοι όσο και οι υλοποιούμενες πράξεις υφίστανται έλεγχο από την αρχή ελέγχου, επαληθεύσεις από

τον αρμόδιο για τη διαχείριση της πράξης φορέα (διαχειριστική αρχή ή ΕΦΔ), και ενδεχομένως επιθεωρήσεις από την αρχή πιστοποίησης.⁴¹

4.2.2. Χρηματοδότηση ΕΣΠΑ

Στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τον Δεκέμβριο του 2005, η Ελλάδα διασφάλισε, για την περίοδο 2007 – 2013, κοινοτικά κονδύλια ύψους 20,4 δις ευρώ, με συνολική δημόσια δαπάνη ύψους 24,3 δις ευρώ. Με τους πόρους αυτούς χρηματοδοτήθηκαν δράσεις της Κοινότητας μέσω παρεμβάσεων βοήθειας του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ) και του Ταμείου Συνοχής. Οι δράσεις που ελήφθησαν στα πλαίσια των Ταμείων ενσωμάτωναν, σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, τις προτεραιότητες της Κοινότητας υπέρ της αειφόρου ανάπτυξης με την ενίσχυση της οικονομικής μεγέθυνσης ανάπτυξης, της ανταγωνιστικότητας και της απασχόλησης, της κοινωνικής ένταξης, καθώς και της προστασίας και της ποιότητας του περιβάλλοντος.

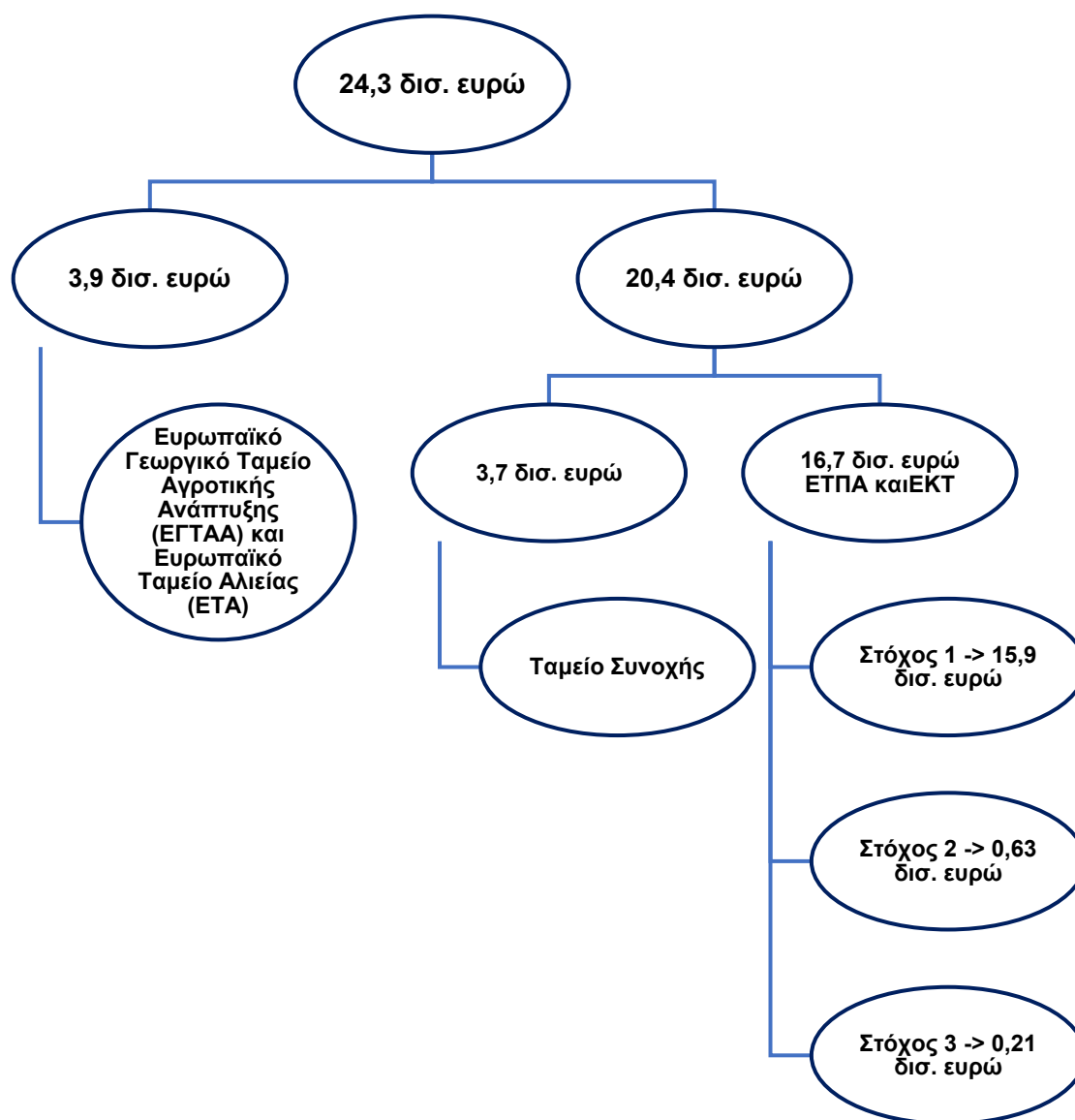
Για το σκοπό αυτό, το ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ, το Ταμείο Συνοχής, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) όπως και τα άλλα υπάρχοντα υφιστάμενα κοινοτικά χρηματοδοτικά μέσα, συνεισφέρουν, καθένα με βάση τις ειδικές διατάξεις που το διέπουν, στην επίτευξη τριών στόχων:

- Στόχος 1 «Σύγκλιση»: ΕΤΠΑ, ΕΚΤ, Ταμείο Συνοχής.
- Στόχος 2 «Περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση»: ΕΤΠΑ, ΕΚΤ.
- Στόχος 3 «Ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία»: ΕΤΠΑ.⁴²

---

⁴¹ https://2007-2013.espa.gr/el/Pages/staticGraphicalRepresentation.aspx?leftmenu_id=staticOperationalCorretalionOfAuthorities.aspx

⁴² <https://2007-2013.espa.gr/el/Pages/staticFinancialFrameworkEuropeanFundsForCohesionPolicy.aspx>

Διάγραμμα 5: Κατανομή κοινοτικών πόρων για την Ελλάδα κατά την περίοδο 2007 – 2013 ⁴³

⁴³ https://2007-2013.espa.gr/elibrary/Xrimatodotiki_Katanomi_2007-2013.pdf

<https://2007-2013.espa.gr/el/Documents/Sygentrotikos%20Pinakas.pdf>

4.2.3. Υλοποίηση – Παρακολούθηση ΕΣΠΑ

Η υλοποίηση του ΕΣΠΑ πραγματοποιείται προφανώς μέσω των Τομεακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων και Προγραμμάτων Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας που περιλαμβάνει, και η πρόοδος υλοποίησης του αποτυπώνεται μέσω της προόδου των προγραμμάτων αυτών. Η πορεία υλοποίησης των προγραμμάτων και ουσιαστικά του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς είναι αποτέλεσμα καταγραφής, μελέτης, σύγκρισης και αξιολόγησης δεδομένων όπως:

- Των εγκρινόμενων από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο πόρων, σε συνδυασμό με τους προβλεπόμενους εθνικούς πόρους που συνολικά διατίθενται για την υλοποίηση των επιμέρους προγραμμάτων του ΕΣΠΑ.
- Τις προσκλήσεις που εκδίδονται από τις Αρχές που ασκούν αρμοδιότητες Διαχειριστικής Αρχής (δηλαδή Ενδιάμεσες Διαχειριστικές Αρχές Περιφερειών και Υπουργείων, Ειδικές Υπηρεσίες Διαχείρισης Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, κλπ.) και απευθύνονται σε δυνητικούς δικαιούχους (Υπουργεία, ΝΠΔΔ, Περιφέρειες, ΝΠΙΔ, Εκπαιδευτικά – Ερευνητικά Ιδρύματα, κλπ.), προκειμένου να υποβάλλουν τις προτάσεις τους για χρηματοδότηση των συγχρηματοδοτούμενων από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα δράσεων.
- Το συνολικό ποσό νομικών δεσμεύσεων (Συμβασιοποίηση) που έχουν αναληφθεί βάσει των δημοσίων συμβάσεων που έχουν συναφθεί μεταξύ δικαιούχων (φορείς υλοποίησης έργων) και αναδόχων (φορείς εκτέλεσης έργων).
- Το συνολικό ποσό δαπανών που έχουν πραγματοποιηθεί επί του συνολικού προϋπολογισμού του ΕΣΠΑ και του κάθε Επιχειρησιακού Προγράμματος.

Την παρακολούθηση της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας υλοποίησης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, την αναλαμβάνει Επιτροπή Παρακολούθησης (ΕπΠα) και είναι όργανο που ορίζεται από το κράτος – μέλος για κάθε Επιχειρησιακό Πρόγραμμα. Η ΕπΠα του εκάστοτε ΕΠ αποτελείται από εκπροσώπους της οικείας Διαχειριστικής Αρχής του Επιχειρησιακού Προγράμματος, της Εθνικής Αρχής Συντονισμού, της Αρχής Πιστοποίησης, εκπροσώπους των Ενδιάμεσων Διαχειριστικών Αρχών, εκπροσώπους των ενδιάμεσων φορέων που διαχειρίζονται τμήματα του προγράμματος, εκπροσώπους δημόσιων αρχών και ειδικών υπηρεσιών συντονισμού αρμόδιων για θέματα απασχόλησης και ενσωμάτωσης αρχών Equal, περιβάλλοντος, κρατικών ενισχύσεων, υγείας, αγροτικής ανάπτυξης, δημόσιας διοίκησης, τοπικής αυτοδιοίκησης, πολιτισμού και ισότητας, εκπροσώπους της ΕΝΑΕ (Ένωση Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων Ελλάδος), της ΚΕΔΚΕ (Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδος), της ΜΟΔ ΑΕ (Μονάδα Οργάνωσης της Διαχείρισης Αναπτυξιακών Προγραμμάτων), των οικονομικών και κοινωνικών εταίρων και αντιπροσωπευτικών μη κυβερνητικών οργανώσεων.⁴⁴

Επιπλέον, ως αρμόδια υπηρεσία για το σχεδιασμό και την παρακολούθηση της εφαρμογής του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου, η Ειδική Υπηρεσία Θεσμικής Υποστήριξης (ΕΥΘΥ) της Γενικής Γραμματείας Ανάπτυξης και Επενδύσεων λειτουργεί Ηλεκτρονικό Γραφείο Υποστήριξης (Helpdesk) για τα στελέχη των Ειδικών Υπηρεσιών και των Φορέων Διαχείρισης. Στο Helpdesk υποβάλλονται ερωτήματα και παρέχονται οι αναγκαίες διευκρινήσεις και επεξηγήσεις για την ορθή λειτουργία του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου. Συγκεκριμένα, οι χρήστες μπορούν να υποβάλλουν ερωτήματα που αφορούν την εφαρμογή του ΣΔΕ των ΕΠ, καθώς και ερωτήματα νομικής φύσης που ανακύπτουν κατά τη διαχείριση και την υλοποίηση των προγραμμάτων και των έργων, σε σχέση με την τήρηση των εφαρμοστέων εθνικών και κοινοτικών κανόνων.⁴⁵

---

⁴⁴ https://2007-2013.espa.gr/el/Pages/poreia_ylop_espa.aspx , <https://2007-2013.espa.gr/el/Pages/staticMonitoring.aspx> , <https://2007-2013.espa.gr/el/Pages/DictionaryFS.aspx?item=199>

⁴⁵ <https://2007-2013.espa.gr/el/Pages/staticImplementationProgramsControl.aspx>

4.2.4. Αξιολόγηση ΕΣΠΑ

Για την διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των κοινοτικών και εθνικών πόρων των δράσεων του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς προβλέπεται η διεξαγωγή αξιολογήσεων ανάλογα με τον στόχο και το χρονικό διάστημα στο οποίο πραγματοποιούνται.

Οι αξιολογήσεις σύμφωνα με τον στόχο που έχουν, χωρίζονται σε:

- Αξιολόγηση στρατηγικής φύσεως: Στόχο έχει την εξέταση ενός προγράμματος ή μιας ομάδας προγραμμάτων σε σχέση με κοινοτικές και εθνικές προτεραιότητες.
- Αξιολόγηση επιχειρησιακής φύσεως: Στόχο έχει την παρακολούθηση ενός επιχειρησιακού προγράμματος.

Τα δυο αυτά είδη αξιολογήσεων λαμβάνουν υπόψη το στόχο της βιώσιμης ανάπτυξης και πραγματοποιούνται με ευθύνη του κράτους – μέλους ή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και διεξάγονται από εμπειρογνώμονες.

Οι αξιολογήσεις αυτές μπορούν να πραγματοποιηθούν σε τρεις φάσεις της προγραμματικής περιόδου και διαχωρίζονται ανάλογα το χρονικό διάστημα στο οποίο πραγματοποιούνται. Πιο αναλυτικά:

Εκ των προτέρων αξιολόγηση (Ex Ante)

Η εκ των προτέρων (ex-ante) αξιολόγηση συνιστά διαδικασία αποτίμησης της ορθότητας και καταλληλότητας του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) 2007 – 2013. Κατά την αξιολόγηση του ΕΣΠΑ αποτιμάται ο βαθμός επάρκειας των τιθέμενων προτεραιοτήτων πολιτικής και στρατηγικών στόχων, σε σχέση με τις διαγνωσθείσες αναπτυξιακές στερήσεις και προκλήσεις της χώρας, καθώς και της πραγματικής δυνατότητας να επιτευχθούν. Επίσης, ελέγχεται η ευστοχία του προβλεπόμενου συστήματος διαχείρισης και των μηχανισμών υλοποίησης και παρακολούθησης του ΕΣΠΑ για την περίοδο 2007 – 2013 και

τεκμηριώνεται η συνέπεια και συνέργεια των προτεινόμενων στόχων με τις εθνικές και κοινοτικές πολιτικές. Στόχος της εκ των προτέρων αξιολόγησης του ΕΣΠΑ είναι να «βελτιστοποιήσει την κατανομή των δημοσιονομικών πόρων και να βελτιώσει την ποιότητα του Προγραμματισμού» (Άρθρο 46 παρ. 2 του Γενικού Κανονισμού της ΕΕ).

Στο πλαίσιο της εκ των προτέρων αξιολόγησης, αξιολογούνται:

- Οι μέσο και μακροπρόθεσμες ανάγκες.
- Οι στόχοι που τίθενται προς επίτευξη.
- Τα αναμενόμενα αποτελέσματα.
- Οι ποσοτικοποιημένοι στόχοι.
- Η συνεκτικότητα της αναπτυξιακής στρατηγικής.
- Η Κοινοτική Προστιθέμενη Αξία.
- Ο βαθμός στον οποίο λαμβάνονται υπόψη στο ΕΣΠΑ Κοινοτικές Στρατηγικές Κατευθύνσεις.
- Οι εμπειρίες και πεπραγμένα της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου.
- Η ποιότητα των διαδικασιών / συστημάτων για την εφαρμογή, την παρακολούθηση, την οικονομική διαχείριση και την αξιολόγηση του Προγράμματος.

Ενδιάμεση αξιολόγηση (On Going)

Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Επενδύσεων και Ανάπτυξης συγκροτήθηκε Ειδική Τεχνική Επιτροπή για την Αξιολόγηση, με σκοπό την υποστήριξη της Εθνικής Αρχής Συντονισμού μέσω γνωμοδοτήσεων και συμβουλευτικής υποστήριξης για το συνολικό συντονισμό, την παρακολούθηση και στήριξη του έργου της Αξιολόγησης.

Το έργο της είναι:

- Ο καθορισμός των σχετικών με την αξιολόγηση προτεραιοτήτων και η εφαρμογή του Σχεδίου Αξιολόγησης, καθώς και πιθανές προτάσεις τροποποιήσεών του.

- Η διατύπωση κατευθύνσεων για την συλλογή και επεξεργασία των απαιτούμενων στοιχείων στο πλαίσιο της υποβολής των στρατηγικών εκθέσεων.
- Η επεξεργασία ενιαίων προδιαγραφών που θα περιέχονται στις προσκλήσεις εκδήλωσης ενδιαφέροντος για την ανάληψη του έργου των Συμβούλων Αξιολόγησης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων και του ΕΣΠΑ.
- Η επεξεργασία μίας τυπικής σύμβασης ανάθεσης έργου, με πρόβλεψη για επιμέρους προσαρμογές ανά Πρόγραμμα.
- Η επεξεργασία ενός συστήματος «Ποιοτικού Ελέγχου» της συνολικής διαδικασίας και των αξιολογήσεων.
- Η εξέταση των διαδικασιών και του περιεχομένου των αξιολογήσεων.
- Η εξέταση της καταλληλότητας των ποσοτικοποιημένων δεικτών σε σχέση με την αξιολόγηση και η εισήγηση αναγκαίων προσαρμογών.
- Η συνολική παρακολούθηση του έργου των Συμβούλων Αξιολόγησης του ΕΣΠΑ και των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων.
- Η εξέταση της επάρκειας και της ποιότητας των Εκθέσεων Αξιολόγησης (και των προσχεδίων τους) και η εισήγηση προτάσεων βελτίωσης αυτών.

Εκ των υστέρων αξιολόγηση (Ex Post)

Η εκ των υστέρων αξιολόγηση (ex-post) πραγματοποιείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για κάθε στόχο σε στενή συνεργασία με το κράτος μέλος και τις διαχειριστικές αρχές και καλύπτει όλα τα επιχειρησιακά προγράμματα. Εξετάζει την έκταση χρήσης των πόρων, την αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα του προγραμματισμού των Ταμείων και τις κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις. Προσδιορίζει επίσης τους παράγοντες που συνέβαλαν στην επιτυχία ή την αποτυχία της υλοποίησης των επιχειρησιακών προγραμμάτων και εντοπίζει τις ορθές πρακτικές. Η ολοκλήρωσή της ορίστηκε έως τις 31 Δεκεμβρίου 2015.⁴⁶

---

⁴⁶ <https://2007-2013.espa.gr/el/Pages/staticEvaluation.aspx>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

Προγράμματα Περιόδου 2007 – 2013

5.1. Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΣΣΑΑ)

Το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΣΣΑΑ) 2007 – 2013 καθορίζει τις προτεραιότητες της Ελλάδας για την περίοδο 2007 – 2013, σύμφωνα με το άρθρο 11 του Κανονισμού (ΕΚ) 1698/2005 για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ), στον οποίο ορίζεται ότι η εθνική στρατηγική αγροτικής ανάπτυξης θα εφαρμοστεί μέσω του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ) 2007 – 2013.

Η πολιτική αγροτικής ανάπτυξης 2007 – 2013 για την Ελλάδα εστιάζεται σε τρεις βασικούς άξονες:

- Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του τομέα της γεωργίας και της δασοκομίας.
- Βελτίωση του περιβάλλοντος και της υπαίθρου.
- Βελτίωση της ποιότητας ζωής στις αγροτικές περιοχές και διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας συνεπικουρούμενους από ένα τέταρτο οριζόντιο άξονα LEADER, που βασίζεται στην εμπειρία που αποκτήθηκε από τις Κοινοτικές Πρωτοβουλίες Leader των προηγούμενων προγραμματικών περιόδων.⁴⁷

---

⁴⁷ <http://www.akomm.gr/1/79.html>

5.2. Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης της Αλιείας (ΕΣΣΑΑΛ)

Το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης της Αλιείας (ΕΣΣΑΑΛ) καλύπτει τον τομέα της αλιείας της χώρας μας και έχει συνταχθεί σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο άρθρο 15 του κανονισμού για το Ε.Τ.Α.. Περιγράφει συνοπτικά όλες τις πτυχές της κοινής αλιευτικής πολιτικής και καθορίζει προτεραιότητες, στόχους, τους απαιτούμενους δημόσιους πόρους και προθεσμίες για την εφαρμογή τους, ιδίως σε σχέση με:

- Την βιώσιμη ανάπτυξη των αλιευτικών δραστηριοτήτων.
- Την βιώσιμη ανάπτυξη του κλάδου της υδατοκαλλιέργειας.
- Την βιώσιμη ανάπτυξη του κλάδου της μεταποίησης και εμπορίας αλιευτικών προϊόντων.
- Την βιώσιμη ανάπτυξη της αλιείας εσωτερικών υδάτων.
- Την βιώσιμη ανάπτυξη των αλιευτικών περιοχών.
- Την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του αλιευτικού τομέα.
- Την διατήρηση του ανθρώπινου δυναμικού στον αλιευτικό τομέα και την εξασφάλιση βιώσιμης απασχόλησης.
- Την προστασία και την βελτίωση του υδάτινου περιβάλλοντος που σχετίζεται με τον αλιευτικό τομέα.
- Την τήρηση των απαιτήσεων επιθεώρησης και ελέγχου των αλιευτικών δραστηριοτήτων και την συλλογή δεδομένων – πληροφοριών για την κοινή αλιευτική πολιτική.
- Την ανάπτυξη αλιευτικών δραστηριοτήτων εκτός κοινοτικών υδάτων.

Το ΕΣΣΑΑΛ έχει εκπονηθεί σύμφωνα με το άρθρο 8 του κανονισμού για το Ε.Τ.Α., στα πλαίσια της «εταιρικής σχέσης» σε στενή συνεργασία με τους «εταίρους» δηλαδή, τις αρμόδιες περιφερειακές, τοπικές και άλλες Δημόσιες αρχές, τους συλλογικούς φορείς του τομέα της αλιείας, τους οικονομικούς, κοινωνικούς και λοιπούς εταίρους.⁴⁸

---

⁴⁸ <http://www.akomm.gr/1/79.html>

5.3. 7^ο Πρόγραμμα Πλαίσιο (7^ο ΠΠ)

Από την έναρξή τους το 1984, τα προγράμματα πλαίσιο έχουν διαδραματίσει ηγετικό ρόλο στην επιστημονική έρευνα και τις συνεργατικές δραστηριότητες στην Ευρώπη, αλλά και εκτός των ευρωπαϊκών συνόρων. Τα προγράμματα αυτά διαθέτουν δύο βασικούς στρατηγικούς στόχους, να ενισχύσουν την επιστημονική και την τεχνολογική βάση της ευρωπαϊκής βιομηχανίας, καθώς και να ενθαρρύνουν την ανταγωνιστικότητά της διεθνώς, με παράλληλη προώθηση της έρευνας που υποστηρίζει τις πολιτικές της ΕΕ.

Το έβδομο πρόγραμμα πλαίσιο (7^ο ΠΠ) για την έρευνα και την τεχνολογική ανάπτυξη, αποτέλεσε το βασικό μέσο χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την έρευνα στην Ευρώπη, κατά την περίοδο 2007 – 2013. Με συνολικό προϋπολογισμό άνω των 50 δισεκατομμυρίων ευρώ, για την επταετή διάρκειά του, είναι μεγαλύτερο και πιο περιεκτικό από τα προγενέστερα παρόμοια προγράμματα, γεγονός που αντικατοπτρίζει την υψηλή προτεραιότητα της έρευνας στην Ευρώπη.

Το 7^ο ΠΠ διατηρεί σημαντικά στοιχεία που είχαν προγενέστερα ερευνητικά προγράμματα πλαίσιο. Μέσω του εν λόγω προγράμματος δίνεται μεγάλη έμφαση σε κοινοπραξίες ευρωπαίων εταίρων, στη διασυνοριακή συνεργασία, στον ανοιχτό συντονισμό, στην ευελιξία και την αριστεία της έρευνας. Εστιάζει σε μεγάλη γκάμα θεματικών τομών (υγεία, τεχνολογίες πληροφορικής, ενέργεια κ.τ.λ.), γεγονός που το καθιστά καλύτερα ανταποκρινόμενο στις ανάγκες των επιχειρήσεων.

Επιπλέον, ενώνει τους διάφορους ερευνητικούς εταίρους μιας περιφέρειας, όπως πανεπιστήμια, ερευνητικά κέντρα, πολυεθνικές εταιρίες, περιφερειακές αρχές και μικρομεσαίες επιχειρήσεις, οι οποίοι μέσω αυτής της ένωσης συνδέουν και ενισχύουν τόσο τις ερευνητικές τους ικανότητες όσο και το ερευνητικό τους δυναμικό.

Όσον αφορά τη χρηματοδοτική διευκόλυνση για τον καταμερισμό του επενδυτικού κινδύνου, το 7^ο ΠΠ κάνοντας ευκολότερη την πρόσβαση σε δάνεια από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ETE), ενισχύει τις επενδύσεις ιδιωτικού τομέα σε ερευνητικά έργα.

5.3.1. Προτεραιότητες του 7^{ου} ΠΠ

Οι προτεραιότητες ή αλλιώς βασικοί άξονες του 7^{ου} Προγράμματος Πλαισίου είναι τα πέντε ειδικά προγράμματα που περιλαμβάνει. Πιο συγκεκριμένα:

Πρόγραμμα «Συνεργασία»

Το πρόγραμμα «Συνεργασία», αποτελεί την καρδιά του 7^{ου} ΠΠ καθώς και τον μεγαλύτερο τομέα του. Ενισχύει τη συνεργατική έρευνα σε ολόκληρη την Ευρώπη και σε άλλα κράτη-μέλη, σύμφωνα με κάποιους βασικούς θεματικούς τομείς.

Οι εν λόγω θεματικοί τομείς είναι:

- Υγεία.
- Τρόφιμα, γεωργία, αλιεία και βιοτεχνολογία.
- Τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών.
- Νανοεπιστήμες, νανοτεχνολογίες, υλικά και νέες τεχνολογίες παραγωγής.
- Ενέργεια.
- Περιβάλλον (συμπεριλαμβανομένης της κλιματικής μεταβολής).
- Συγκοινωνίες (συμπεριλαμβανομένης της αεροναυτικής).
- Κοινωνικο-οικονομικές και ανθρωπιστικές επιστήμες.
- Ασφάλεια.
- Διάστημα.

Το πρόγραμμα «Συνεργασία» περιλαμβάνει επίσης τις νέες κοινές τεχνολογικές πρωτοβουλίες, οι οποίες είναι πολλαπλώς χρηματοδοτούμενες δράσεις μεγάλης κλίμακας, απευθυνόμενες σε επιχειρήσεις και υποστηριζόμενες σε ορισμένες περιπτώσεις από συνδυασμό δημοσίων και ιδιωτικών πόρων. Άλλα σημαντικά στοιχεία αυτού του προγράμματος είναι η προσέγγιση ευρωπαϊκών, εθνικών και περιφερειακών ερευνητικών προγραμμάτων, όπως και η χρηματοδοτική διευκόλυνση καταμερισμού του επενδυτικού κινδύνου. Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται επίσης στην πολυεπιστημονική και διαθεματική έρευνα.

Πρόγραμμα «Ιδέες»

Το πρόγραμμα «Ιδέες», ναυαρχίδα του 7^{ου} ΠΠ, αποτελεί αναγνώριση της αξίας της βασικής έρευνας για την οικονομική και κοινωνική ευημερία. Υλοποιείται από το νέο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Έρευνας (ΕΣΕ), το οποίο αποτελείται από ένα επιστημονικό συμβούλιο (υπεύθυνο για τη χάραξη της επιστημονικής στρατηγικής, την κατάρτιση του προγράμματος εργασίας, τον έλεγχο ποιότητας και τις δραστηριότητες πληροφόρησης) και μια ειδική εκτελεστική δομή (διοίκηση, υποστήριξη υποψηφίων, επιλεξιμότητα προτάσεων, διαχείριση επιχορηγήσεων και πρακτική οργάνωση).

Το εν λόγω πρόγραμμα, σηματοδοτεί την πρώτη φορά που ερευνητικό πρόγραμμα πλαίσιο της ΕΕ θα χρηματοδοτήσει καθαρή, διερευνητική έρευνα αιχμής στα όρια της επιστήμης και της τεχνολογίας, ανεξάρτητα από θεματικές προτεραιότητες. Ο τρόπος με τον οποίο το πρόγραμμα αυτό προσεγγίζει την έρευνα στην ΕΕ είναι μοναδικά ευέλικτος, δεδομένου ότι τα προτεινόμενα ερευνητικά έργα κρίνονται αποκλειστικά με βάση τη δική τους επίδοση, μετά από εξέταση από ομότιμους κριτές.

Η έρευνα μπορεί να διεξαχθεί σε οποιοδήποτε τομέα της επιστήμης ή της τεχνολογίας, συμπεριλαμβανομένης της μηχανολογίας, των κοινωνικο-οικονομικών και των ανθρωπιστικών επιστημών. Επιπλέον, μέσω αυτού του προγράμματος δίνεται έμφαση στους αναδυόμενους και ταχέως αναπτυσσόμενους γνωστικούς τομείς αιχμής, καθώς και στη διεπιστημονική έρευνα.

Πρόγραμμα «Άνθρωποι»

Το πρόγραμμα «Άνθρωποι» προωθεί τη σταδιοδρομία των ευρωπαίων ερευνητών, παρέχοντας σημαντική στήριξη στην κινητικότητα και την επαγγελματική ανέλιξη τους, τόσο εντός, όσο και εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το πρόγραμμα υλοποιείται μέσω συστηματικών επενδύσεων σε ανθρώπινο δυναμικό, και κυρίως μέσω ενός συνεκτικού συνόλου δράσεων «Marie Curie», που έχουν σχεδιαστεί για να βοηθήσουν τους ερευνητές να οικοδομήσουν τις δεξιότητες και ικανότητές τους κατά τη διάρκεια της σταδιοδρομίας τους.

Μέσω των δράσεων αυτών, οι ερευνητές κρίνονται βάσει τις δεξιότητες και την επάρκειά τους από την αρχική κατάρτισή τους στο πεδίο της έρευνας, μέχρι την διαβίου κατάρτιση και εξέλιξη με διασυνοριακές ευρωπαϊκές υποτροφίες, καθώς και υποστήριξη των εταιρικών τους σχέσεων μεταξύ επιχειρήσεων και πανεπιστημίων. Μια διεθνής διάσταση με εταίρους εκτός ΕΕ αποσκοπεί στην περαιτέρω προώθηση της σταδιοδρομίας των ερευνητών της ΕΕ, με τη δημιουργία διεθνών υποτροφιών για εξερχόμενους και εισερχόμενους ερευνητές προκειμένου να ενισχυθεί η συνεργασία με ερευνητικές ομάδες εκτός Ευρώπης.

Πρόγραμμα «Ικανότητες»

Στόχος του προγράμματος «Ικανότητες» είναι η δημιουργία της οικονομίας της γνώσης. Βοηθά στην ενίσχυση και βελτιστοποίηση των γνωστικών ικανοτήτων που χρειάζεται η Ευρώπη για να γίνει μια ακμάζουσα οικονομία που θα βασίζεται στη γνώση. Ενισχύει τις ερευνητικές δυνατότητες, την ικανότητα για καινοτομία και την ευρωπαϊκή ανταγωνιστικότητα, όπως επίσης, τονώνει το συνολικό ερευνητικό δυναμικό και τους γνωστικούς πόρους της Ευρώπης.

Το πρόγραμμα αυτό περιλαμβάνει έξι ειδικούς τομείς γνώσης, στους οποίους συγκαταλέγονται:

- Οι ερευνητικές υποδομές.
- Η έρευνα προς όφελος των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.
- Οι περιφέρειες της γνώσης.
- Το ερευνητικό δυναμικό.
- Η επιστήμη στην κοινωνία.
- Οι δραστηριότητες διεθνούς συνεργασίας.

Πυρηνική έρευνα

Το ειδικό αυτό πρόγραμμα αποτελείται από δύο μέρη – το πρώτο μέρος εστιάζει στην πυρηνική σύντηξη και τον διεθνή θερμοπυρηνικό πειραματικό αντιδραστήρα (ITER), ο οποίος πρόκειται να κατασκευαστεί στην Ευρώπη. Οι στόχοι είναι να αναπτυχθεί η γνωστική βάση για την πυρηνική σύντηξη και να υλοποιηθεί ο πειραματικός αντιδραστήρας σύντηξης ITER. Το ερευνητικό πρόγραμμα ITER θα είναι το μεγαλύτερο του είδους του στον πλανήτη.

Το δεύτερο μέρος του προγράμματος ασχολείται με την πυρηνική ασφάλεια, τη διαχείριση αποβλήτων εγκαταστάσεων πυρηνικής σχάσης και την ακτινοπροστασία. Οι δραστηριότητες του Κοινού Κέντρου Ερευνών σε αυτόν τον τομέα περιλαμβάνουν την ανάπτυξη μιας συνολικής ευρωπαϊκής άποψης περί διαχείρισης και διάθεσης ραδιενεργών αποβλήτων, τη διατήρηση της ασφαλούς λειτουργίας των πυρηνικών εγκαταστάσεων και την υποστήριξη περαιτέρω έρευνας στον τομέα της πυρηνικής ενέργειας.⁴⁹

5.4. Πρόγραμμα – πλαίσιο για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία (CIP)

Το πρόγραμμα πλαίσιο για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία (Competitiveness and Innovation framework Programme), έχει ως κύριο στόχο του τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ). Αφορά την περίοδο 2007 – 2013 και ο συνολικός του προϋπολογισμός ανερχόταν στα 3.621 εκατ. €.

Το πρόγραμμα αυτό υποστηρίζει τις δραστηριότητες καινοτομίας, ενθαρρύνει την καλύτερη αφομοίωση και χρήση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ) και βοηθά να αναπτυχθεί η Κοινωνία της Πληροφορίας. Το CIP προσφέρει καλύτερη πρόσβαση στη χρηματοδότηση και παρέχει υπηρεσίες υποστήριξης των

---

⁴⁹ https://ec.europa.eu/research/fp7/pdf/fp7-brochure_el.pdf

επιχειρήσεων στις περιφέρειες. Επίσης προάγει την αυξημένη χρήση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και την ενεργειακή απόδοση.

Το CIP διαιρείται σε τρία λειτουργικά προγράμματα. Το κάθε πρόγραμμα έχει συγκεκριμένους στόχους, που έχουν σκοπό να συμβάλουν στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και την ικανότητα καινοτομίας τους στους τομείς δραστηριότητάς τους, για παράδειγμα τις ΤΠΕ ή τη βιώσιμη ενέργεια. Τα τρία αυτά λειτουργικά προγράμματα είναι:

- Το πρόγραμμα «Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία» (ΠΕΚ).
- Το πρόγραμμα στήριξης της πολιτικής για τις τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών.
- Το πρόγραμμα «Ευφυής Ενέργεια-Ευρώπη» (ΕΕΕ).⁵⁰

5.5. Πρόγραμμα PROGRESS

Το πρόγραμμα PROGRESS είναι ένα χρηματοδοτικό εργαλείο για την εκπόνηση και τον συντονισμό των πολιτικών της ΕΕ στους εξής πέντε τομείς:

- Απασχόληση.
- Κοινωνική ένταξη και κοινωνική προστασία.
- Συνθήκες εργασίας.
- Καταπολέμηση των διακρίσεων.
- Ισότητα των φύλων.

Το εν λόγω πρόγραμμα χρηματοδοτεί δραστηριότητες με σαφή πανευρωπαϊκή διάσταση και εμβέλεια που διασφαλίζει προστιθέμενη αξία σε επίπεδο ΕΕ. Το πρόγραμμα αυτό δεν μπορεί να στηρίξει μεμονωμένα σχέδια ιδιωτών δεδομένου ότι αυτά μπορούν να χρηματοδοτηθούν από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο ή τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Μικροχρηματοδοτήσεων Progress.

---

⁵⁰ http://ec.europa.eu/cip/index_el.htm

Συμμετοχή στο PROGRESS έχουν οι 28 χώρες της ΕΕ, οι υποψήφιες και δυνάμει υποψήφιες χώρες, όπως και οι χώρες ΕΖΕΣ/ΕΟΧ (Νορβηγία, Ισλανδία και Λιχτενστάιν). Επιπλέον, μπορούν να συμμετάσχουν σε προσκλήσεις υποβολής προτάσεων ή σε προσκλήσεις υποβολής προσφορών, υπό τον όρο ότι πληρούν τα κριτήρια όσον αφορά τις τεχνικές προδιαγραφές, οι εξής κατηγορίες φορέων:

- Εθνικές αρχές.
- Περιφερειακές και τοπικές αρχές.
- Δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης.
- Εθνικές στατιστικές υπηρεσίες.
- Ειδικευμένοι οργανισμοί, πανεπιστημιακά και ερευνητικά ιδρύματα.
- Ενώσεις εργοδοτών/εργαζομένων και μη κυβερνητικές οργανώσεις.

Το πρόγραμμα PROGRESS αποσκοπεί στην επίτευξη των ακόλουθων στόχων:

- Αποτελεσματική ανταλλαγή πληροφοριών και μάθηση: Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής και λήψης αποφάσεων καθώς και τα ενδιαφερόμενα μέρη σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο εντοπίζουν από κοινού βέλτιστες πρακτικές και εργαλεία αξιολόγησης με στόχο τη βελτίωση της χάραξης πολιτικών, της διαδικασίας υλοποίησης και των αποτελεσμάτων.
- Τεκμηριωμένες πολιτικές και νομοθεσία της ΕΕ: Παροχή ποιοτικής συγκριτικής έρευνας και ανάλυσης πολιτικών, καθώς και συγκέντρωση σχετικών, αξιόπιστων και επακριβών πληροφοριών προς όφελος των ενδιαφερομένων.
- Αμοιβαία κατανόηση και ενστερνισμός των στόχων της ΕΕ: Οι χώρες της ΕΕ έχουν συμφωνήσει κοινές κατευθυντήριες γραμμές για ενημέρωση, συντονισμό και ενίσχυση των μεταρρυθμίσεων σε εθνικό επίπεδο.
- Ενσωμάτωση οριζόντιων θεμάτων και συνεκτικότητα: Ενσωμάτωση θεμάτων ισότητας (π.χ. λόγω φύλου ή αναπηρίας) σε όλους τους τομείς πολιτικής και

τις δραστηριότητες και, όπου απαιτείται, συγκέντρωση στοιχείων για τη συμμετοχή των φύλων.

- Αποτελεσματική εφαρμογή των κανόνων της ΕΕ για την προστασία και ισότητα των εργαζομένων: Βελτίωση των κανόνων εποπτείας, παρακολούθησης και επιβολής από τις χώρες της ΕΕ και έλεγχος της εφαρμογής της ενωσιακής νομοθεσίας.
- Μεγαλύτερη ικανότητα των εθνικών και ευρωπαϊκών δικτύων: Επένδυση στην ικανότητα των εθνικών και ευρωπαϊκών δικτύων να συμμετέχουν και να επηρεάζουν τη λήψη αποφάσεων και την εφαρμογή των πολιτικών σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.
- Ποιοτικός και συμμετοχικός διάλογος σε θέματα πολιτικής: Διασφάλιση ότι διεξάγεται εποικοδομητικός διάλογος σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο για θέματα νομοθεσίας, πολιτικών και στόχων, περιλαμβανομένων όλων των ενδιαφερομένων μερών.
- Αποτελεσματικές εταιρικές σχέσεις: Συμμετοχή των ενδιαφερομένων σε όλη τη διαδικασία χάραξης πολιτικών: εντοπισμός προβλημάτων, συγκέντρωση πληροφοριών, διαβούλευση, κατάρτιση εναλλακτικών λύσεων, λήψη αποφάσεων, υλοποίηση και αξιολόγηση.⁵¹

---

⁵¹ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=987&langId=el>

5.5.1. Μηχανισμός Μικροχρηματοδοτήσεων Progress

Ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Μικροχρηματοδοτήσεων Progress, που συστάθηκε το 2010, αυξάνει τη διαθεσιμότητα μικροπιστώσεων, δηλαδή μικρών δανείων κάτω από 25.000 ευρώ, για την ίδρυση ή την επέκταση μικρής επιχείρησης. Ο μηχανισμός αυτός δεν χρηματοδοτεί απευθείας επιχειρηματίες, αλλά δίνει τη δυνατότητα σε επιλεγμένους παρόχους μικροχρηματοδοτήσεων στην ΕΕ να αυξήσουν τα ποσά που δανείζουν, δίνοντας εγγυήσεις σε παρόχους μικροχρηματοδοτήσεων, και κατά συνέπεια αναλαμβάνει από κοινού τον κίνδυνο ζημίας και χρηματοδοτώντας την αύξηση των ποσών που διατίθενται για μικροδάνεια.

Οι πάροχοι μικροπιστώσεων μπορεί να είναι ιδιωτικές ή δημόσιες τράπεζες, μη τραπεζικά ιδρύματα μικροπιστώσεων και μη κερδοσκοπικές οργανώσεις. Οι όροι χορήγησης μικροδανείων σε επιχειρηματίες, δηλαδή, το ποσό, η διάρκεια, το επιτόκιο, τα έξοδα και το χρονικό πλαίσιο του δανείου, εξαρτώνται από τον εκάστοτε πάροχο μικροπιστώσεων. Τέλος, οι χρηματοδοτήσεις Progress δεν μπορούν να χρησιμοποιούνται για την κάλυψη πιστωτικών ορίων, όπως υπεραναλήψεις ή βραχυπρόθεσμες ανανεούμενες διευκολύνσεις.⁵²

---

⁵² <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=836&langId=el>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο

Ε΄ Προγραμματική Περίοδος

6.1. Ε΄ Προγραμματική Περίοδος – Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ 2014 – 2020)

Η 5^η Προγραμματική Περίοδος 2014 – 2020 αποτελεί μία ιδιαίτερα σημαντική πρόκληση για την Ελλάδα, κυρίως μέσα στο περιβάλλον της μεγάλης ευρωπαϊκής οικονομικής κρίσης. Το νέο ΕΣΠΑ (Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης) 2014 – 2020 αποτελεί το βασικό στρατηγικό σχέδιο για την ανάπτυξη της χώρας με τη συνδρομή σημαντικών πόρων που προέρχονται από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ) της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και όραμά του είναι η «συμβολή στην αναγέννηση της ελληνικής οικονομίας με ανάταξη και αναβάθμιση του παραγωγικού και κοινωνικού ιστού της χώρας και τη δημιουργία και διατήρηση βιώσιμων θέσεων απασχόλησης, έχοντας ως αιχμή την εξωστρεφή, καινοτόμο και ανταγωνιστική επιχειρηματικότητα και γνώμονα την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης.

Στις 17 Ιουλίου 2014 το Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας (Γενική Γραμματεία Δημοσίων Επενδύσεων / ΕΣΠΑ) υπέβαλε προς έγκριση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή τα Επιχειρησιακά Προγράμματα του νέου ΕΣΠΑ για την περίοδο 2014 – 2020. Η έγκριση του ελληνικού προγράμματος δόθηκε στις 23 Μαΐου και ήταν το τρίτο πρόγραμμα που ενέκρινε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μεταξύ 28 κρατών μελών της ΕΕ. Οι δράσεις για την αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων είναι εμπροσθοβαρείς προκειμένου να ενισχυθούν οι ομάδες πληθυσμού που αντιμετωπίζουν τώρα τα μεγαλύτερα προβλήματα.

Στόχος της πολιτικής ηγεσίας του Υπουργείου ήταν η απορρόφηση κονδυλίων που αποσκοπούσαν στην αντιμετώπιση των κοινωνικών συνεπειών της κρίσης. Στο πλαίσιο αυτό προκηρύχθηκαν δράσεις που αφορούσαν και συνεχίζουν να αφορούν τους εξής τομείς:

- Απασχόληση – Εκπαίδευση – Κατάρτιση νέων.
- Ενίσχυση ευπαθών κοινωνικών ομάδων (Μακροχρόνια άνεργοι, ΑΜΕΑ, κ.α.)
- Αντιμετώπιση φτώχειας.
- Υποστήριξη ανέργων για δημιουργία επιχειρήσεων.
- Επιταγές (vouchers) για πρόσληψη νέων ανέργων.
- Απασχόληση ανέργων σε δράσεις κοινωφελούς εργασίας.
- Ενεργειακή αναβάθμιση κατοικιών (Συνέχιση του προγράμματος «Εξοικονομώ κατ' οίκον»)

Μέσω της υλοποίησης των δράσεων του ΕΣΠΑ επιδιώκεται η αντιμετώπιση των διαρθρωτικών αδυναμιών της χώρας που συνετέλεσαν στην εμφάνιση της οικονομικής κρίσης αλλά και των προβλημάτων, οικονομικών και κοινωνικών, που αυτή δημιούργησε. Επίσης, το ΕΣΠΑ 2014 – 2020 καλείται να συνδράμει στην επίτευξη των εθνικών στόχων έναντι της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Στόχος της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020» είναι η προαγωγή μιας ανάπτυξης:

- Έξυπνης: με αποτελεσματικότερες επενδύσεις στην εκπαίδευση, την έρευνα και την καινοτομία.
- Βιώσιμης: χάρη στην αποφασιστική μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα, και
- Χωρίς αποκλεισμούς: με ιδιαίτερη έμφαση στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στη μείωση της φτώχειας.

Το νέο ΕΣΠΑ αποτελείται από 20 Προγράμματα, από τα οποία τα 7 είναι Τομεακά και τα 13 Περιφερειακά. Τα Τομεακά Προγράμματα αφορούν έναν ή περισσότερους τομείς και έχουν ως γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής όλη τη χώρα. Τα 13 Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΠΕΠ), ένα για κάθε μία από τις ελληνικές Περιφέρειες, περιλαμβάνουν δράσεις περιφερειακής εμβέλειας.⁵³

⁵³ <http://www.info-peta.gr/new/5i-programmatiki-periodos-ses-2014-2020/>

<https://www.espa.gr/el/Pages/staticESPA2014-2020.aspx>

<http://epidotoumena.gr/epidotoumena>

6.1.1. Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα

Τα 7 τομεακά ΕΠ για την προγραμματική περίοδο 2014 – 2020 είναι τα ακόλουθα:

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία» (ΕΠΑνΕΚ)

Το πρόγραμμα αυτό χρηματοδοτεί δράσεις και έργα που ενισχύονται κυρίως από το ΕΤΠΑ (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης) αλλά και από το ΕΚΤ (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) προκειμένου να εξασφαλίζεται και η συντονισμένη με τις επενδύσεις αντιμετώπιση αναγκών κατάρτισης ανθρωπίνων πόρων και διοικητικής μεταρρύθμισης. Στρατηγικός στόχος του ΕΠΑνΕΚ είναι «η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, η μετάβαση στην ποιοτική επιχειρηματικότητα, με αιχμή την καινοτομία και η αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας». Σηματοδοτεί την κύρια στροφή στο νέο αναπτυξιακό υπόδειγμα που αναδεικνύει σε κεντρικό ρόλο παραγωγικούς, ανταγωνιστικούς και εξωστρεφείς κλάδους της οικονομίας. Μέσω του ΕΠΑνΕΚ, υλοποιείται η στρατηγική της Έξυπνης Εξειδίκευσης με στόχο τη σύνδεση της έρευνας και της καινοτομίας με την επιχειρηματικότητα και την ενίσχυση των υφιστάμενων πλεονεκτημάτων της Ελλάδας και των περιφερειών της.⁵⁴

Ενδεικτικές δράσεις του προγράμματος είναι:

Ανάπτυξη επιχειρηματικότητας με Τομεακές προτεραιότητες:

- Ενίσχυση νέων επιχειρηματικών πρωτοβουλιών για την εκμετάλλευση της γνώσης που προκύπτει από την επιστημονική έρευνα.
- Συνεργατικές δράσεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα έρευνας και καινοτομίας, με εστίαση στους τομείς που ανιχνεύεται δυναμικό επιχειρηματικότητας και ερευνητικής αριστείας.

⁵⁴ http://epidotoumena.gr/article/ep_antagonistikotita_epicheirimatikotita_kainotomia_epanek

- Υποδομές εκκόλαψης νέων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων έντασης γνώσης και θερμοκοιτίδες.
- Στοχευμένες ενισχύσεις Μικρών και Μεσαίων Επιχειρήσεων με την αξιοποίηση χρηματοδοτικών εργαλείων και με έμφαση στην εξωστρέφεια, την καινοτομία και την εγχώρια προστιθέμενη αξία.
- Προώθηση συνεργασίας επιχειρήσεων για την ανάπτυξη οικονομιών κλίμακας (συνεργατικές ενέργειες διεθνοποίησης των προϊόντων, μείωσης του κόστους παραγωγής και διακίνησης, ανάπτυξης και αξιοποίησης καινοτομιών).
- Ενίσχυση επιχειρηματικότητας σε νέες αναπτυσσόμενες θεματικές αγορές Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) και αναβάθμιση πληροφοριακών υποδομών δημόσιας διοίκησης για υποστήριξη εξωστρέφειας & επιχειρηματικότητας.
- Ενίσχυση ειδικών μορφών τουρισμού.
- Ενίσχυση επιχειρήσεων για παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και θερμότητας.

Προσαρμογή εργαζομένων, επιχειρήσεων και επιχειρηματικού περιβάλλοντος στις νέες αναπτυξιακές απαιτήσεις:

- Υποστήριξη σχεδίων προσαρμογής & αναδιάρθρωσης επιχειρήσεων και βελτίωσης των γνώσεων και δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού τους.
- Ενίσχυση νέων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, με δημιουργία θέσεων απασχόλησης.
- Σχέδια για την αναβάθμιση επαγγελματικών προσόντων και δεξιοτήτων εργαζομένων σε συνδυασμό με πιστοποίηση τους βάσει αναγνωρισμένων προτύπων.
- Αποτελεσματική σύνδεση εκπαιδευτικού συστήματος με τις ανάγκες της αγοράς.
- Ενίσχυση ικανότητας της δημόσιας διοίκησης και των μηχανισμών της, που θα εξασφαλίσουν ένα περιβάλλον φιλικότερο για την επιχειρηματική δραστηριότητα.

Ανάπτυξη μηχανισμών στήριξης της επιχειρηματικότητας:

- Ενίσχυση υποδομών έρευνας & καινοτομίας, και προαγωγή κέντρων ικανότητας.
- Επέκταση υποδομών ευρυζωνικών υπηρεσιών, δικτύων υψηλών ταχυτήτων και ψηφιακών υπηρεσιών ΤΠΕ (ευρυζωνικές υποδομές νέας γενιάς, ενίσχυση υποδομών νέφους).
- Εκσυγχρονισμός και ενίσχυση συστήματος μεταφοράς και διανομής ηλεκτρικής ενέργειας.
- Εκσυγχρονισμός και ενίσχυση συστήματος μεταφοράς και διανομής φυσικού αερίου.
- Ενεργειακή αναβάθμιση οικιών, δημοσίων κτιρίων και εγκατάσταση ευφών μετρητών.
- Βελτίωση ενεργειακής απόδοσης μικρομεσαίων μεταποιητικών επιχειρήσεων.
- Ανάπτυξη υποδομών προστασίας και αξιοποίησης του φυσικού κεφαλαίου και της πολιτιστικής κληρονομιάς.⁵⁵

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (ΥΜΕΠΕΡΑΑ)

Το πρόγραμμα είναι πολυτομεακό και πολυταμειακό (ΕΤΠΑ και ΤΣ) και χρηματοδοτεί μέσω των Ταμείων αυτών κυρίως τις βασικές υποδομές των μεταφορών και του περιβάλλοντος. Ένα μέρος του προϋπολογισμού που αφορά στο περιβάλλον, και ειδικότερα του Ταμείου Συνοχής, εκχωρείται προς τα 13 ΠΕΠ, προκειμένου να τα διαχειρισθούν οι Περιφέρειες για την υλοποίηση κυρίως έργων διαχείρισης υγρών αποβλήτων.⁵⁶

Οι στόχοι του ΕΠ «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη 2014 – 2020», διαχωρίζονται σε δύο τομείς, τον τομέα των μεταφορών και αυτόν του περιβάλλοντος.

⁵⁵ <https://www.espa.gr/el/Pages/staticOPEpanek.aspx>

⁵⁶ <https://www.espa.gr/el/Pages/staticESPA2014-2020.aspx>

Ως προς τον τομέα των μεταφορών, οι στόχοι του εν λόγω προγράμματος είναι:

- Προώθηση της ολοκλήρωσης των υποδομών του βασικού ΔΕΔ-Μ (οδικών, σιδηροδρομικών, λιμένων, αεροδρομίων).
- Προώθηση των συνδυασμένων μεταφορών και τον εκσυγχρονισμό του συστήματος μεταφορών.
- Βελτίωση της ασφάλειας των μεταφορών (οδική ασφάλεια, ασφάλεια ναυσιπλοΐας και λιμενικών εγκαταστάσεων, ασφάλεια αεροναυτιλίας).
- Ανάπτυξη βιώσιμων και οικολογικών αστικών μεταφορών (αστικών μέσων σταθερής τροχιάς) για την ενίσχυση της βιώσιμης αστικής κινητικότητας.

Οι στόχοι που αφορούν τον τομέα του περιβάλλοντος είναι οι ακόλουθοι:

- Εκπλήρωση των απαιτήσεων του περιβαλλοντικού κεκτημένου της ΕΕ στους τομείς των Αποβλήτων και των Υδάτων.
- Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή – Πρόληψη και διαχείριση κινδύνων.
- Διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας.
- Βιώσιμη αστική ανάπτυξη – Αστική αναζωογόνηση.

Οι δράσεις του ΕΠ «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη 2014 – 2020», αναφέρονται παρακάτω:

Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και άρση των εμποδίων σε βασικές υποδομές δικτύων:

- Στήριξη πολυτροπικού Ενιαίου Ευρωπαϊκού Χώρου Μεταφορών επενδύοντας στο δίκτυο του Διευρωπαϊκού Δικτύου Μεταφορών (ΔΕΔ-Μ).
- Ανάπτυξη συστημάτων μεταφοράς φιλικών προς το περιβάλλον (περιλαμβανομένων των συστημάτων χαμηλού θορύβου) με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, συμπεριλαμβανομένων των εσωτερικών πλωτών οδών και των θαλάσσιων μεταφορών, των λιμένων, των πολυτροπικών συνδέσεων και των υποδομών αερολιμένων, με σκοπό την προαγωγή της βιώσιμης περιφερειακής και τοπικής κινητικότητας.

- Ανάπτυξη συνεκτικού και διαλειτουργικού συστήματος σιδηροδρομικών μεταφορών υψηλής ποιότητας.
- Ενίσχυση περιφερειακής κινητικότητας μέσω της σύνδεσης δευτερευόντων και τριτευόντων κόμβων με τις υποδομές ΔΕΔ-Μ περιλαμβανομένων των διατροπικών κόμβων.

Υποστήριξη της μετάβασης σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς:

- Προώθηση στρατηγικών για χαμηλές εκπομπές άνθρακα για όλους τους τύπους περιοχών, ιδίως τις αστικές, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της βιώσιμης αστικής κινητικότητας, των καθαρών αστικών μεταφορών και των σχετικών μέτρων άμβλυνσης και προσαρμογής.
- Στήριξη της ενεργειακής απόδοσης, της έξυπνης διαχείρισης της ενέργειας και της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις δημόσιες υποδομές, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων κτηρίων και στον τομέα της στέγασης.
- Προώθηση της χρήσης συμπαραγωγής θερμότητας και ηλεκτρισμού με υψηλή απόδοση βάσει της ζήτησης για χρήσιμη θερμότητα.

Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης κινδύνων μέσω στοχευμένων δράσεων υποστήριξης της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, και αντιμετώπισης υψηλής επικινδυνότητας πλημμυρικών φαινομένων:

- Στήριξη επενδύσεων για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, συμπεριλαμβανομένων των βασισμένων στο οικοσύστημα προσεγγίσεων.
- Προαγωγή επενδύσεων για την αντιμετώπιση ειδικών κινδύνων, εξασφαλίζοντας την ανθεκτικότητα σε καταστροφές και αναπτύσσοντας συστήματα διαχείρισης καταστροφών

Διατήρηση, προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων, μέσω δράσεων για ικανοποίηση των απαιτήσεων του κεκτημένου της Ένωσης στους τομείς των αποβλήτων και των υδάτων, εμβληματικών παρεμβάσεων για βελτίωση και αναζωογόνηση του αστικού περιβάλλοντος και στοχευμένων δράσεων για μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, περιορισμό του θορύβου και προστασία της βιοποικιλότητας:

- Προαγωγή επενδύσεων στον τομέα των υδάτων για την ικανοποίηση των απαιτήσεων του κεκτημένου της Ένωσης στον τομέα του περιβάλλοντος και για την αντιμετώπιση των αναγκών που έχουν προσδιορισθεί από τα κράτη-μέλη για επενδύσεις που υπερβαίνουν τις εν λόγω απαιτήσεις - Υποδομές και Διαχείριση Υγρών Αποβλήτων και Υδάτινων Πόρων.
- Ανάληψη δράσης για τη βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος, για την ανάπλαση των πόλεων, αναζωογόνησης και απολύμανσης των υποβαθμισμένων περιβαλλοντικά εκτάσεων (συμπεριλαμβανομένων των προς ανασυγκρότηση περιοχών), τη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και την προώθηση μέτρων για τον περιορισμό του θορύβου.
- Προαγωγή επενδύσεων στον τομέα των αποβλήτων για την ικανοποίηση των απαιτήσεων του κεκτημένου της Ένωσης στον τομέα του περιβάλλοντος και για την αντιμετώπιση των αναγκών, που έχουν προσδιορισθεί από τα κράτη-μέλη, για επενδύσεις που υπερβαίνουν τις εν λόγω απαιτήσεις.
- Προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και του εδάφους και προώθηση των υπηρεσιών οικοσυστήματος, μεταξύ άλλων μέσω και του δικτύου Natura 2000, και των πράσινων υποδομών.⁵⁷

---

⁵⁷ <https://www.espa.gr/el/Pages/staticOPInfrastructureEnvironment.aspx>

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού – Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση»

Το εν λόγω πρόγραμμα είναι πολυτομεακό και μονοταμειακό (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και αποτελεί το κύριο υποστηρικτικό «εργαλείο» της χώρας, που σε συνέργεια και συμπληρωματικότητα με τα άλλα ΕΠ, θα συμβάλλει στην οικονομική ανάκαμψη. Αυτό θα πραγματοποιηθεί μέσω του σχεδιασμού και της υλοποίησης παρεμβάσεων απασχόλησης, κατάρτισης, εκπαίδευσης και διά βίου μάθησης, στην επίτευξη των εθνικών στόχων για την απασχόληση, την καταπολέμηση της φτώχειας και την εκπαίδευση, υποστηρίζοντας έτσι το συνολικό όραμα της χώρας για τη αναγέννηση της ελληνικής οικονομίας και την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής.⁵⁸

Οι στόχοι του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού – Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», είναι οι ακόλουθοι:

- Ανάπτυξη και αξιοποίηση ικανοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού και κοινωνική ενσωμάτωση στο σύνολο των Περιφερειών της χώρας.
- Αντιμετώπιση της ανεργίας και αύξηση της βιώσιμης απασχόλησης για όλους.
- Βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας όλων των βαθμίδων του εκπαιδευτικού συστήματος.
- Ανάπτυξη της Διά Βίου Μάθησης και βελτίωση της συνάφειας της εκπαίδευσης και της κατάρτισης με την αγορά εργασίας.
- Καταπολέμηση της ανεργίας, της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, ενίσχυση της απασχόλησης και ισότιμη πρόσβαση στην αγορά εργασίας με βραχυπρόθεσμα μέτρα σε όλες τις Περιφέρειες της χώρας για το σύνολο του εργατικού δυναμικού, κυρίως σε ομάδες με μεγάλα ποσοστά ανεργίας (μακροχρόνια άνεργοι, άνεργοι με μειωμένα τυπικά προσόντα, γυναίκες, άνεργοι 30 – 44 ετών).
- Ανάπτυξη των γνώσεων και δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού, ιδίως άτομα μειωμένων τυπικών προσόντων, με στόχο την ένταξη ή / και επανένταξή τους στην αγορά εργασίας.

---

⁵⁸ <https://www.espa.gr/el/Pages/staticESPA2014-2020.aspx>

<https://www.espa.gr/el/Pages/staticOPEpanadvn.aspx>

- Μείωση της ανεργίας των νέων 15 – 29 ετών, ιδιαίτερα εκείνων εκτός εργασίας, δομών εκπαίδευσης ή κατάρτισης, με τη διευκόλυνση της εισόδου στην αγορά εργασίας και ενίσχυσης των δεξιοτήτων τους.
- Εκσυγχρονισμός και περαιτέρω ενίσχυση των θεσμών της αγοράς εργασίας.
- Εναρμόνιση της επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής.
- Ένταξη ή / και επανένταξη στην αγορά εργασίας ωφελουμένων στο πλαίσιο της πιλοτικής εφαρμογής του «Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος».
- Ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής και της κοινωνικής ένταξης ευάλωτων κοινωνικά ομάδων, μέσω και της προώθησης της κοινωνικής οικονομίας.
- Μείωση της σχολικής διαρροής, ιδιαίτερα σε περιοχές με υψηλά ποσοστά πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου.
- Αναβάθμιση και διασύνδεση των συστημάτων Τεχνικής – Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης με την αγορά εργασίας.
- Προώθηση της έγκαιρης ολοκλήρωσης των σπουδών Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης.
- Ενδυνάμωση των δεσμών της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας και τον επιχειρηματικό κόσμο.
- Ενίσχυση της ποιότητας και αποτελεσματικότητας της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, μέσω της προώθησης της έρευνας και της καινοτομίας και της ενδυνάμωσης του ανθρώπινου ερευνητικού δυναμικού.
- Αναβάθμιση του συστήματος Διά Βίου Μάθησης και αύξηση της συμμετοχής σε αυτήν.

Ενδεικτικά, οι δράσεις του προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού – Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» παρουσιάζονται παρακάτω:

Συστημικές παρεμβάσεις των θεσμών της εργασίας και της πρόνοιας:

- Σύστημα διάγνωσης των αναγκών της αγοράς εργασίας.
- Θεσμική και επιχειρησιακή ενδυνάμωση των κοινωνικών εταίρων.
- Ενδυνάμωση του Εθνικού Αναπηρικού Κινήματος.

Βελτίωση προοπτικών απασχόλησης και ανάπτυξης δεξιοτήτων ανθρώπινου δυναμικού:

- Προώθηση απασχόλησης μέσω προγραμμάτων κοινωφελούς χαρακτήρα.
- Προγράμματα δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας στον ιδιωτικό τομέα για ανέργους και ειδικές ομάδες ανέργων.
- Απασχόληση ανέργων σε κλάδους αιχμής.
- Προγράμματα κατάρτισης ανέργων ναυτικών και παροχή επαγγελματικής πιστοποίησης.
- Κατάρτιση, πρακτική άσκηση και πιστοποίηση ανέργων σε κλάδους αιχμής.
- Προγράμματα για την εναρμόνιση της οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής.
- Λειτουργία περιφερειακών μηχανισμών της ανάπτυξης & προώθησης των κοινωνικών συνεταιριστικών επιχειρήσεων.
- Υποστήριξη της απασχόλησης σε Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις.
- Υποστήριξη της απασχόλησης AMEA σε Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις.

Πρωτοβουλία για την Απασχόληση των Νέων: Διευκόλυνση της Πρόσβασης στην Απασχόληση των Νέων έως 29 ετών (ΠΑΝ):

- Επιταγή εισόδου για νέους από 18 – 24 ετών σε ιδιωτικές επιχειρήσεις για απόκτηση εργασιακής εμπειρίας.
- Δράσεις Ολοκληρωμένης Παρέμβασης για νέους έως 24 ετών.
- Προώθηση των νέων έως 24 ετών από την ανεργία στην αυτοαπασχόληση, με επιδότηση των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης έως 12 μήνες.
- Προώθηση της νεανικής επιχειρηματικότητας (18 – 24) μέσω της προώθησης της καινοτομίας και παροχής συμβουλευτικής για τη δημιουργία start ups με στόχο την ενίσχυση της νεανικής καινοτομικής επιχειρηματικότητας.
- Απόκτηση εργασιακής εμπειρίας και ένταξης στην απασχόληση για νέους ηλικίας 18 – 24 ετών.
- Ευκαιρίες κατάρτισης και πιστοποίησης για άνεργους νέους 18 – 24 ετών σε ειδικότητες που αφορούν σε τομείς αιχμής της ελληνικής οικονομίας.

- Προγράμματα μαθητείας για νέους 15 – 24 ετών.
- Επιταγή εισόδου για νέους από 25 – 29 ετών σε ιδιωτικές επιχειρήσεις για απόκτηση εργασιακής εμπειρίας.
- Επιταγή εισόδου για νέους έως 29 ετών σε ιδιωτικές επιχειρήσεις στον κλάδο του τουρισμού, για απόκτηση εργασιακής εμπειρίας.
- Πρόγραμμα απόκτησης εργασιακής εμπειρίας και ένταξης στην απασχόληση για νέους 25 – 29 ετών.
- Προώθηση νέων 25 – 29 ετών στην αυτοαπασχόληση.

Βελτίωση της ποιότητας και αποτελεσματικότητας του εκπαιδευτικού συστήματος:

- Ένταξη Ευάλωτων Κοινωνικών Ομάδων (ΕΚΟ) στα δημοτικά σχολεία – τάξεις υποδοχής.
- Παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών από διαμεσολαβητές Ρομά για την αρμονική ένταξη στο σχολείο μαθητών / τριών με πολιτισμικές και θρησκευτικές ιδιαιτερότητες.
- Στήριξη των σχολείων με Ενιαίο Αναμορφωμένο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα (ΕΑΕΠ).
- Ενισχυτική διδασκαλία στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση.
- Ολοήμερα Δημοτικά σχολεία.
- Ανάπτυξη πληροφοριακού συστήματος συλλογής και επεξεργασίας δεδομένων που αφορούν στην αντιμετώπιση του φαινομένου της πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης.
- Πρόγραμμα εξειδικευμένης εκπαιδευτικής υποστήριξης για ένταξη μαθητών με αναπηρία ή / και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.
- Ανάπτυξη υποστηρικτών δομών για την ένταξη και συμπερίληψη στην εκπαίδευση μαθητών με αναπηρία ή / και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.
- Πρόγραμμα μέτρων εξατομικευμένης υποστήριξης μαθητών με αναπηρίες ή / και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.
- Επιμόρφωση εκπαιδευτικών εξειδικευμένης εκπαιδευτικής υποστήριξης για την ένταξη μαθητών με αναπηρία ή / και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

- Επιμόρφωση εκπαιδευτικών για την αξιοποίηση και εφαρμογή των ψηφιακών τεχνολογιών στη διδακτική πράξη.
- Ολοήμερο Νηπιαγωγείο.
- Ενίσχυση του ανθρώπινου ερευνητικού δυναμικού μέσω της υλοποίησης διδακτορικής έρευνας.
- Υποστήριξη των νέων ερευνητών με έμφαση στους κατόχους μεταπτυχιακού διπλώματος.
- Ανάπτυξη της διά βίου μάθησης και βελτίωση της συνάφειας της εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας.
- Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας.
- Κέντρα Διά Βίου Μάθησης (ΚΔΒΜ).
- Πρακτική Άσκηση σπουδαστών Ακαδημιών Εμπορικού Ναυτικού (ΑΕΝ) επί πλοίου.
- Πρακτική άσκηση των ΕΠΑΣ μαθητείας του ΟΑΕΔ.
- Αναδιάρθρωση ναυτικής εκπαίδευσης των Ακαδημιών Εμπορικού Ναυτικού (ΑΕΝ) σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα.
- Πρακτική άσκηση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.⁵⁹

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα»

Η αποτελεσματικότητα της δημόσιας διοίκησης αποτελεί βασική προτεραιότητα της χώρας δεδομένου ότι επηρεάζει οριζόντια όλα τα επίπεδα λειτουργίας, παραγωγής και ανάπτυξης και αποτελεί ταυτόχρονα βασική προϋπόθεση για την αποτελεσματική υλοποίηση μεταρρυθμίσεων σε όλους τους τομείς. Το πρόγραμμα αυτό περιλαμβάνει δράσεις που αποσκοπούν στην εισαγωγή μεταρρυθμίσεων μέσω νέων τεχνολογιών και πληροφορικής στον Δημόσιο Τομέα. Θα συμβάλει στην εθνική προσπάθεια προκειμένου στα επόμενα χρόνια, η ελληνική Δημόσια Διοίκηση να καταστεί συνεκτική, καλά συντονισμένη, ευέλικτη, εξωστρεφής και αποτελεσματική, αποκαθιστώντας τη σχέση εμπιστοσύνης του κράτους με τους πολίτες και τις

⁵⁹ <https://www.espa.gr/el/Pages/staticOPEpanadvm.aspx>

επιχειρήσεις, παρέχοντας πολιτοκεντρικές και συνεχώς αναβαθμιζόμενες υπηρεσίες αποτελώντας έτσι έναν από τους βασικούς πυλώνες για την ανάκαμψη της χώρας.

Το πρόγραμμα «Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα» είναι πολυτομεακό και πολυταμειακό (ΕΤΠΑ και ΕΚΤ) και θέτει ως στόχους τα ακόλουθα:

- Ενίσχυση της οργανωτικής, θεσμικής και επιχειρησιακής ικανότητας της δημοσίας διοίκησης και της τοπικής αυτοδιοίκησης μέσα από παρεμβάσεις που θα αλλάξουν τη δομή την οργάνωση και τη λειτουργία των υπηρεσιών προς όφελος των πολιτών και των επιχειρήσεων.
- Προώθηση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης στο Δημόσιο Τομέα, η οποία σε συνδυασμό με συστημικές δράσεις και πολιτικές, θα αποτελέσουν τα κύρια εργαλεία μετασχηματισμού των υφιστάμενων διαδικασιών βελτιώνοντας τις παρεχόμενες υπηρεσίες και καθιστώντας τη Διοίκηση πιο αποτελεσματική και αποδοτική.
- Ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού του δημόσιου τομέα, μέσω της ορθολογικής κατανομής των ανθρώπινων πόρων, της καλύτερης αξιοποίησης των στελεχών της διοίκησης καθώς και της παροχής αναβαθμισμένων υπηρεσιών κατάρτισης / εκπαίδευσης, με στόχο την ατομική ανάπτυξη των υπαλλήλων και την ανταπόκρισή τους στις αυξημένες ανάγκες.

Όσον αφορά τις δράσεις του ΕΠ «Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα», παρακάτω αναφέρονται οι εξής:

- Αναβάθμιση των διαδικασιών σχεδιασμού, εφαρμογής και παρακολούθησης δημοσίων πολιτικών.
- Αναδιοργάνωση φορέων της Δημόσιας Διοίκησης.
- Κωδικοποιήσεις νομοθεσίας.
- Ανάπτυξης και εφαρμογής συστημάτων στοχοθεσίας και αξιολόγησης.
- Ανασχεδιασμός εσωτερικών και εξωστρεφών διεργασιών και απλούστευση διοικητικών διαδικασιών.
- Ενίσχυση ελεγκτικών μηχανισμών.
- Προώθηση αρχών διαφάνειας και καταπολέμησης της διαφθοράς.

- Εφαρμογές ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. (Δημιουργία ή αναβάθμιση συστημάτων ΤΠΕ για την υποστήριξη της καλύτερης οργάνωσης και λειτουργίας του Δημοσίου Τομέα. Ανάπτυξη ηλεκτρονικών υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση των πολιτών και των επιχειρήσεων. Ενίσχυση της διαλειτουργικότητας μεταξύ δημοσίων υπηρεσιών).
- Εκπαίδευση – κατάρτιση δημοσίων υπαλλήλων.⁶⁰

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Τεχνική Βοήθεια»

Το πρόγραμμα είναι πολυταμειακό (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και Ταμείο Συνοχής) και στοχεύει στην υποστήριξη της λειτουργίας και της εφαρμογής όλων των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από τα Διαρθρωτικά Ταμεία. Βασίζεται σε μια συγκεκριμένη στρατηγική που αποσκοπεί στην μεγιστοποίηση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας δομών και διαδικασιών του ΕΣΠΑ 2014 – 2020, όπως και των επιμέρους Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, που στηρίζεται σε μια σύγχρονη αντίληψη βιώσιμων ανθρωπίνων πόρων.

Το ΕΠ «Τεχνική Βοήθεια» στοχεύει σε:

- Ενίσχυση των συστημάτων και των διαδικασιών διοίκησης και συντονισμού της εφαρμογής των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων.
- Ενίσχυση της στελέχωσης, διοικητικής οργάνωσης και λειτουργίας των υποστηρικτικών δομών του συστήματος διαχείρισης, συντονισμού και διοίκησης της εφαρμογής των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, καθώς επίσης και των επιτελικών δομών των Υπουργείων.
- Ενίσχυση της διαχειριστικής επάρκειας των δικαιούχων φορέων για την εφαρμογή συγχρηματοδοτούμενων παρεμβάσεων.

⁶⁰ <https://www.espa.gr/el/Pages/staticESPA2014-2020.aspx>

<https://www.espa.gr/el/Pages/staticOPMetarythmisiDimosiouTomea.aspx>

Ενδεικτικά, οι δράσεις του προγράμματος αυτού είναι:

- Εξειδικευμένος Σύμβουλος Ποιοτικού Ελέγχου (ΕΣΠΕΛ).
- Έλεγχοι έργων ΕΣΠΑ.
- Εκπόνηση μελετών – Παροχή υπηρεσιών τεχνικών συμβούλων.
- Δημοσιότητα – Πληροφόρηση.
- Αξιολογήσεις στρατηγικών για χρηματοδότηση.
- Υποστήριξη δικαιούχων.
- Μισθοδοσία των στελεχών της ΜΟΔ Α.Ε. (Μονάδα Οργάνωσης της Διαχείρισης Αναπτυξιακών Προγραμμάτων Α.Ε.) που απασχολούνται στις Ειδικές Υπηρεσίες Διαχείρισης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, στις Επιτελικές Δομές, στην Κεντρική Υπηρεσία της ΜΟΔ, καθώς και υποστηρικτικών δομών.
- Υποστήριξη της διοικητικής οργάνωσης και της λειτουργίας των δομών συντονισμού, υποστήριξης, διαχείρισης και των επιτελικών δομών των Υπουργείων, της Αρχής Πιστοποίησης και Ελέγχου, της Κεντρικής Υπηρεσίας της ΜΟΔ Α.Ε..
- Προσαρμογή του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος (ΟΠΣ) σύμφωνα με τις απαιτήσεις της προγραμματικής περιόδου 2014 – 2020.
- Δαπάνες μετακινήσεων, οργάνωσης εκδηλώσεων και εκπαίδευσης προσωπικού των δομών συντονισμού, διαχείρισης και των επιτελικών δομών των Υπουργείων, καθώς και του συστήματος διοίκησης και συντονισμού της εφαρμογής συγχρηματοδοτούμενων δράσεων. ⁶¹

---

⁶¹ <https://www.espa.gr/el/Pages/staticESPA2014-2020.aspx>

<https://www.espa.gr/el/Pages/staticOPTechnicalAssistance.aspx>

Πρόγραμμα «Αγροτική Ανάπτυξη» (ΠΑΑ)

Το πρόγραμμα «Αγροτική Ανάπτυξη» είναι πολυτομεακό και μονοταμειακό (Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης – ΕΓΤΑΑ), και στοχεύει στην επίτευξη της ολοκληρωμένης ανάπτυξης και της βιώσιμης ανταγωνιστικότητας του αγροτικού χώρου μέσω της μετάβασης σε ένα ισχυρό, αειφόρο αγροδιατροφικό σύστημα και της αύξησης της προστιθέμενης αξίας των αγροτικών περιοχών. Από το συγκεκριμένο πρόγραμμα εκχωρείται για διαχείριση στις Περιφέρειες περίπου το 30%.

Οι στόχοι του εν λόγω προγράμματος είναι οι ακόλουθοι:

- Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων (ιδιαίτερα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων): Μετάβαση στην ποιοτική επιχειρηματικότητα, με αιχμή την καινοτομία και αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας.
- Ανάπτυξη και αξιοποίηση ικανοτήτων ανθρώπινου δυναμικού: Ενεργώς κοινωνική ενσωμάτωση.
- Προστασία του περιβάλλοντος: Μετάβαση σε μία οικονομία φιλική στο περιβάλλον.⁶²

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Αλιείας και Θάλασσας»

Το πρόγραμμα είναι μονοταμειακό (Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας – ΕΤΘΑ), και αποσκοπεί στην ενίσχυση της περιβαλλοντικά βιώσιμης, αποδοτικής ως προς τους πόρους, καινοτόμου και ανταγωνιστικής αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, καθώς και στη προώθηση της γαλαζίας ανάπτυξης και των θαλάσσιων δεξιοτήτων στην Ελλάδα.

Οι κύριοι στόχοι του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Αλιείας και Θάλασσας» είναι οι εξής:

---

⁶² <https://www.espa.gr/el/Pages/staticESPA2014-2020.aspx>

<https://www.espa.gr/el/Pages/staticAgrotikiAnaptyxi.aspx>

- Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των κλάδων της υδατοκαλλιέργειας και της μεταποίησης.
- Βιωσιμότητα της θαλάσσιας αλιείας και βιώσιμη ανάπτυξη των περιοχών που εξαρτώνται παραδοσιακά από την αλιεία.
- Προστασία και αποκατάσταση του θαλάσσιου περιβάλλοντος και των έμβιων πόρων, έλεγχος των αλιευτικών δραστηριοτήτων, συλλογή αλιευτικών δεδομένων και βελτίωση των γνώσεων σχετικά με την κατάσταση του θαλάσσιου περιβάλλοντος.⁶³

6.1.2. Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα

Το ΕΣΠΑ 2014 – 2020, όπως και το ΕΣΠΑ 2007 – 2013, εκτός από τα τομεακά προγράμματα, περιλαμβάνει 13 πολυτομεακά και πολυταμειακά Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΠΕΠ). Κάθε μία από τις ελληνικές Περιφέρειες αποτελεί αντικείμενο ενός περιφερειακού προγράμματος που περιλαμβάνει έργα και δράσεις περιφερειακής κλίμακας, αξιοποιεί τα τοπικά πλεονεκτήματα και χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ).

Τα 13 Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα είναι:

- ΠΕΠ Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης
- ΠΕΠ Κεντρικής Μακεδονίας
- ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας
- ΠΕΠ Ηπείρου
- ΠΕΠ Θεσσαλίας
- ΠΕΠ Ιονίων Νήσων
- ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας

⁶³ <https://www.espa.gr/el/Pages/staticOPMaritimeFisheries.aspx>

- ΠΕΠ Στερεάς Ελλάδας
- ΠΕΠ Αττικής
- ΠΕΠ Πελοποννήσου
- ΠΕΠ Βορείου Αιγαίου
- ΠΕΠ Νοτίου Αιγαίου
- ΠΕΠ Κρήτης

Το κοινό τους σημείο είναι η ενίσχυση της δυνατότητας των περιφερειακών και τοπικών αρχών να εφαρμόσουν ένα πλήρες φάσμα δράσεων που στοχεύουν να εξυπηρετήσουν τις κύριες προτεραιότητες του ΕΣΠΑ. Επιπλέον, στις Περιφέρειες θα εκχωρηθεί η διαχείριση σημαντικών πόρων του Ταμείου Συνοχής για το περιβάλλον και κυρίως πόρων που θα κατευθυνθούν στην κάλυψη των υποχρεώσεων της χώρας και των Περιφερειών που αφορούν στα υγρά απόβλητα, ενώ στις 13 Περιφέρειες εκχωρείται επίσης από το Τομεακό Πρόγραμμα της Αγροτικής Ανάπτυξης η διαχείριση περίπου 30% των πόρων του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης.⁶⁴

6.1.3. Προγράμματα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας

Τα προγράμματα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας αποτελούν βασικό εργαλείο για την ενδυνάμωση των χωρικών συνεργασιών στο ευρωπαϊκό πλαίσιο, αλλά και με τρίτες χώρες και συνιστούν μια από τις κύριες επιλογές για την προγραμματική περίοδο 2014 – 2020. Η ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία σε επίπεδο κρατών – μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης πραγματοποιείται μέσω προγραμμάτων διασυνοριακής, διακρατικής και διαπεριφερειακής συνεργασίας. Τα εν λόγω προγράμματα διακρίνονται σε διμερή και πολυμερή προγράμματα.

---

⁶⁴ <https://www.espa.gr/el/Pages/staticRegionalOP.aspx>

Πιο αναλυτικά:

Διμερή Προγράμματα Διασυνοριακής Συνεργασίας

Στοχεύουν στο να αντιμετωπίσουν κοινές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι διασυνοριακές περιοχές, να αξιοποιήσουν τις προοπτικές ανάπτυξης και φυσικά να ενδυναμώσουν τη συνεργασία προς όφελος της αρμονικής πορείας της Ένωσης. Τα διμερή προγράμματα διασυνοριακής συνεργασίας της Ελλάδας με γειτνιάζουσες χώρες, για την περίοδο 2014 – 2020, είναι:

- Διασυνοριακό Πρόγραμμα Ελλάδα – Βουλγαρία
- Διασυνοριακό Πρόγραμμα Ελλάδα – Ιταλία
- Διασυνοριακό Πρόγραμμα Ελλάδα – Κύπρος
- Διασυνοριακό Πρόγραμμα Ελλάδα – Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας (FYROM)
- Διασυνοριακό Πρόγραμμα Ελλάδα – Αλβανία

Πολυμερή Προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας

Στα πολυμερή προγράμματα συμμετέχουν οι Περιφέρειες της χώρας μας και είναι τα εξής:

- Αδριατικής – Ιονίου (Διακρατικό)
- MED (Διακρατικό)
- MED ENI CBC (Διασυνοριακό)
- Black Sea basin ENI CBC (Διασυνοριακό)
- INERREG EUROPE (Διαπεριφερειακό)
- Balkan Mediterranean (Διακρατικό)

Στα προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας περιλαμβάνονται επίσης τα δίκτυα συνεργασιών URBACT & ESPON, καθώς και το INTERACT, το οποίο παρέχει τεχνική υποστήριξη σε όλα τα προγράμματα ΕΕΣ στον ευρωπαϊκό χώρο.⁶⁵

---

⁶⁵ <https://www.espa.gr/el/Pages/staticTerritorialCoopOP.aspx>

6.2. Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου

Όπως και για το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς της περιόδου 2007 – 2013, έτσι και για την περίοδο 2014 – 2020, ως σύστημα διαχείρισης και ελέγχου ορίζεται το σύνολο των διοικητικών αρχών που βρίσκονται σε αλληλεξάρτηση, είναι διαρθρωμένες με συγκεκριμένη οργανωτική δομή και αναπτύσσουν επί μέρους δραστηριότητες με αντικειμενικό σκοπό τη χρηστή δημοσιονομική διαχείριση των πόρων (οικονομία, αποτελεσματικότητα, αποδοτικότητα).⁶⁶

6.2.1. Φορείς Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου

Οι αρχές / φορείς που περιλαμβάνει η δομή του ΣΔΕ της Ε' προγραμματικής περιόδου, αναλαμβάνουν τις αρμοδιότητες διαχείρισης, πιστοποίησης και ελέγχου και είναι οι εξής:

Εθνική Αρχή Συντονισμού: ορίζεται η αρχή που ασκεί καθήκοντα συνδέσμου και παρέχει πληροφορίες στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, συντονίζει τις δραστηριότητες των άλλων ορισθέντων αρχών / φορέων και προωθεί την εναρμονισμένη εφαρμογή του ενωσιακού και εθνικού δικαίου. Η ΕΑΣ υπάγεται στο Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης & Τουρισμού και αποτελείται από 6 Ειδικές Υπηρεσίες.

Αρχή Ελέγχου: είναι υπεύθυνη για τον έλεγχο της ορθής λειτουργίας του ΣΔΕ. Ως Αρχή Ελέγχου έχει οριστεί η «Επιτροπή Δημοσιονομικού Ελέγχου (ΕΔΕΛ)», στο Υπουργείο Οικονομικών. Στο πλαίσιο του παρόντος ΣΔΕ, η Αρχή Ελέγχου είναι κοινή για όλα τα Επιχειρησιακά Προγράμματα.

---

⁶⁶ <https://www.espa.gr/el/Pages/staticImplementationControl.aspx>

Αρχή Πιστοποίησης: είναι υπεύθυνη για την άσκηση των αρμοδιοτήτων πιστοποίησης. Ως Αρχή Πιστοποίησης έχει οριστεί η «Ειδική Υπηρεσία Αρχή Πιστοποίησης και Εξακρίβωσης Συγχρηματοδοτούμενων Προγραμμάτων» που υπάγεται στο Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης & Τουρισμού και είναι κοινή για τα ΕΠ.

Διαχειριστικές Αρχές – Ενδιάμεσοι Φορείς: οι ΔΑ είναι υπεύθυνες για τη διαχείριση των ΕΠ. Στο πλαίσιο του παρόντος Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου έχουν οριστεί ξεχωριστές διαχειριστικές αρχές για κάθε ΕΠ. Οι ΔΑ όλων των Τομεακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (συνολικά 5) είναι Ειδικές Υπηρεσίες που υπάγονται στο Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης & Τουρισμού. Οι ΔΑ των ΕΠ των Περιφερειών (συνολικά 13, μία για τη διαχείριση κάθε ΕΠ Περιφέρειας) είναι Ειδικές Υπηρεσίες που υπάγονται διοικητικά στον οικείο Περιφερειάρχη. Η διαχείριση μέρους ενός ΕΠ ή συγκεκριμένα καθήκοντα της Διαχειριστικής Αρχής, υπό την ευθύνη της, ανατίθενται στους Ενδιάμεσους Φορείς.

Δικαιούχοι: είναι αρμόδιοι για την υλοποίηση των έργων – πράξεων στο πλαίσιο των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων και είναι δήμοι, υπηρεσίες Υπουργείων, ιδιωτικοί φορείς, επιχειρήσεις, κτλ. Οι Δικαιούχοι οφείλουν να γνωρίζουν αφενός τις αρχές / φορείς στους οποίους πρέπει να απευθύνονται, αφετέρου τους κανόνες και τις διαδικασίες που εφαρμόζονται για τις συγχρηματοδοτούμενες πράξεις. Ενδεικτικά, οφείλουν να γνωρίζουν: κανόνες επιλεξιμότητας, έκδοση πρόσκλησης για την αίτηση χρηματοδότησής τους, διαδικασίες επιλογής, ελέγχους νομιμότητας δημοσίων συμβάσεων, επαληθεύσεις και ελέγχους του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου των πράξεων, μέτρα πρόληψης και καταπολέμησης της απάτης, κ.ο.κ. ⁶⁷

---

⁶⁷ <https://www.espa.gr/el/Pages/staticImplementationControl.aspx>

6.2.2. Χρηματοδότηση ΕΣΠΑ

Όπως και στην προγραμματική περίοδο 2007 – 2013, έτσι και στην περίοδο 2014 – 2020, οι δράσεις των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) και το Ταμείο Συνοχής (ΤΣ).⁶⁸ Ο προϋπολογισμός όλων των Προγραμμάτων ανέρχεται σε περίπου 19,89 δις ευρώ Ενωσιακής Συνδρομής ή 24,79 δις ευρώ εκτιμώμενης συνολικής δημόσιας δαπάνης.⁶⁹

6.2.3. Υλοποίηση – Παρακολούθηση ΕΣΠΑ

Κρίσιμοι παράγοντες για την επιτυχή εφαρμογή της αναπτυξιακής στρατηγικής της Ε΄ προγραμματικής περιόδου, αποτελούν η αποτελεσματική διαχείριση και υλοποίηση των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων και ο συντονισμός των εμπλεκόμενων φορέων στον προγραμματισμό, τη διαχείριση, τη παρακολούθηση και την υλοποίηση αυτών, σύμφωνα με το Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου (ΣΔΕ), το οποίο συγκροτείται από τα παρακάτω:

- Ορισμός των αρχών / φορέων που αναλαμβάνουν τις αρμοδιότητες διαχείρισης, πιστοποίησης, ελέγχου και συντονισμού, σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 1303/2013.
- Ορισμός οργανωτικής δομής και θέσπιση αρμοδιοτήτων των εν λόγω αρχών / φορέων.
- Λειτουργική συσχέτιση των αρχών / φορέων και συμμόρφωση προς την αρχή διαχωρισμού των αρμοδιοτήτων.
- Γραπτές διαδικασίες που πρέπει να εφαρμόζονται.

---

⁶⁸ <https://www.espa.gr/el/Pages/staticImplementationControl.aspx>

⁶⁹ <https://www.espa.gr/el/Pages/NewsFS.aspx?item=725>

- Κανονιστικές πράξεις που απαιτούνται για τον ορισμό των αρχών / φορέων και την εφαρμογή των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων.

Στο πλαίσιο της υλοποίησης – παρακολούθησης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων οι βασικές αρχές / φορείς που διέπουν το Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου 2014 – 2020, και οι οποίες αναλύθηκαν παραπάνω, επικεντρώνονται στα εξής:

- Ύπαρξη κοινών κανόνων στη διαχείριση και παρακολούθηση των ΕΠ σύμφωνα με την αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης και με στόχο τον καλύτερο έλεγχο ενδεχόμενων αποκλίσεων στην εφαρμογή τους και την έγκαιρη λήψη και εφαρμογή διορθωτικών μέτρων.
- Υποχρεωτική ηλεκτρονική ανταλλαγή δεδομένων μεταξύ των αρχών διαχείρισης και των δικαιούχων των πράξεων, μέσω του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος (ΟΠΣ), με στόχο τη μείωση της διοικητικής επιβάρυνσης των εμπλεκόμενων αρχών και φορέων.
- Ενδυνάμωση της ηλεκτρονικής επικοινωνίας του ΟΠΣ με τα πληροφοριακά συστήματα των Δικαιούχων και των Ενδιάμεσων Φορέων, αλλά και άλλων φορέων της Γενικής Κυβέρνησης με στόχο την μείωση της γραφειοκρατίας και την αποτελεσματικότερη λειτουργία των εμπλεκόμενων αρχών και φορέων.
- Έγκαιρη χρηματοδότηση των πράξεων μέσω του Κεντρικού Λογαριασμού ΕΣΠΑ σε συνδυασμό με την ηλεκτρονική διασύνδεση των Πληροφοριακών Συστημάτων ΟΠΣ – ΠΔΕ και Τράπεζας της Ελλάδας.⁷⁰

---

⁷⁰ <https://www.espa.gr/el/Pages/staticESPA2014-2020.aspx>

6.2.4. Αξιολόγηση ΕΣΠΑ

Ο Κανονισμός Κοινών Διατάξεων (CPR) 1303/2013 θέτει τις βασικές απαιτήσεις σε σχέση με την αξιολόγηση της προγραμματικής περιόδου 2014 – 2020. Ο κανονισμός αυτός ορίζει ότι οι αξιολογήσεις πραγματοποιούνται με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας, του σχεδιασμού και της υλοποίησης των προγραμμάτων, καθώς και την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας, της απόδοσης και των επιπτώσεων των προγραμμάτων αυτών. Έτσι, δίνεται έμφαση στο ρόλο της αξιολόγησης για την ενδυνάμωση της εστίασης στα αποτελέσματα των προγραμμάτων και την εκτίμηση των επιπτώσεων των πολιτικών που υιοθετήθηκαν.

Όλες οι αξιολογήσεις θα πρέπει να συνδέονται με τη λογική της παρέμβασης και με τους ειδικούς στόχους κάθε Επιχειρησιακού Προγράμματος. Η αξιολόγηση αποτελεί τη συστηματική και αντικειμενική αναλυτική εκτίμηση μιας παρέμβασης και επιδιώκει να εκτιμηθεί η επιτυχία της όσον αφορά τους στόχους, να δώσει απαντήσεις σε ερωτήματα που σχετίζονται με την αποτελεσματικότητα, την αποδοτικότητα, την επίπτωση και τη βιωσιμότητά της, και να αντλήσει διδάγματα.

Η χρησιμότητα των αξιολογήσεων είναι μεγάλη, καθώς οι αξιολογήσεις εστιάζουν σε όλο τον κύκλο ζωής μιας παρέμβασης, από την στρατηγική, την υλοποίηση ως την αξιοποίησή της. Σε αυτόν τον κύκλο ζωής θέτονται ερωτήματα, όπως για παράδειγμα η καταλληλότητα των όσων συμβαίνουν στη διάρκεια μιας παρέμβασης και τι αποκομίζουμε από αυτήν. Τα ερωτήματα αυτά, δύνανται να:

- Αναγνωρίσουν πόσο αποδοτικές ήταν οι παρεμβάσεις ως προς τον τρόπο χρήσης των πόρων.
- Συνεισφέρουν στη λήψη αποφάσεων σχετικά με τη διαχείριση και κατανομή των διαθέσιμων πόρων.
- Συνεισφέρουν στη λήψη αποφάσεων για το σχεδιασμό ή τον τρόπο βελτίωσης μιας παρέμβασης.
- Εντοπίσουν παρεμβάσεις για συνέχιση, αναπαραγωγή, μεγέθυνση ή τερματισμό.

- Αναλύσουν αν επιτεύχθηκαν τα επιθυμητά αποτελέσματα και οι λόγοι για τους οποίους αυτά επιτεύχθηκαν ή δεν επιτεύχθηκαν.
- Να εκτιμήσουν κατά πόσο είχε νόημα η παρέμβαση για τους συμμετέχοντες.
- Υποστηρίζουν τη διαδικασία λήψης αποφάσεων για εναλλακτικές παρεμβάσεις, ανταγωνιστικές ή μη.
- Προσφέρουν διδάγματα, υπογραμμίζουν τα επιτεύγματα, αναδεικνύουν τα δυνατά σημεία και κάνουν συγκεκριμένες συστάσεις για τη βελτίωση και την αναθεώρηση μιας παρέμβασης.
- Βοηθήσουν στο να υπάρξει συναίνεση για τις αιτίες ενός προβλήματος και του τρόπου αντιμετώπισής του.
- Εκτιμήσουν πώς και γιατί τα αποτελέσματα επηρεάζονται από συγκεκριμένες δραστηριότητες.
- Αναγνωρίσουν αναδυόμενα προβλήματα και να αποσαφηνίσουν τις διαδικασίες και τις αποτυχίες ή επιτυχίες κατά τη διάρκεια υλοποίησης μιας παρέμβασης.

Στην Ε' προγραμματική περίοδο τα κράτη – μέλη, βάσει του Κανονισμού θα πρέπει να προβούν στη διενέργεια μιας σειράς αξιολογήσεων για τη βελτίωση του σχεδιασμού των παρεμβάσεων. Οι αξιολογήσεις αυτές αναφέρονται παρακάτω:

Εκ των προτέρων αξιολόγηση

Η εκ των προτέρων αξιολόγηση (ex-ante evaluation) αποτελεί μια θεωρητική ανάλυση, η οποία εκτιμά την ισχύ της θεωρίας πίσω από την επιδιωκόμενη αλλαγή που στοχεύει να επιτύχει ένα πρόγραμμα και τη λογική της παρέμβασης, πάνω στην οποία έχει βασιστεί ο σχεδιασμός του προγράμματος, πριν την έναρξη υλοποίησής του.

Με την εγκύκλιο για τη διεξαγωγή της εκ των προτέρων αξιολόγησης και της στρατηγικής περιβαλλοντικής εκτίμησης των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων της Ε' προγραμματικής περιόδου (2014 – 2020), δόθηκαν οι βασικές κατευθύνσεις για την οργάνωση και διεξαγωγή της εκ των προτέρων αξιολόγησης

των ΕΠ, οι οποίες ολοκληρώθηκαν και υποβλήθηκαν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή μαζί με τα Επιχειρησιακά Προγράμματα.

Αξιολόγηση κατά τη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου

Κατά τη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου είναι χρήσιμο να πραγματοποιούνται αξιολογήσεις τόσο σε σχέση με την εφαρμογή, όσο και με τις επιπτώσεις μίας παρέμβασης. Πιο αναλυτικά:

Αξιολόγηση εφαρμογής (implementation evaluation) πραγματοποιείται κατά την υλοποίηση των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων και εξετάζει τον τρόπο υλοποίησης και διαχείρισής τους, προκειμένου να υποστηριχθεί η ομαλή ολοκλήρωσή τους. Για το λόγο αυτό, η αξιολόγηση εφαρμογής είναι πιο χρήσιμη στις αρχές της προγραμματικής περιόδου, στα πρώτα στάδια του κύκλου ζωής των παρεμβάσεων.

Αξιολόγηση επιπτώσεων (impact evaluation) διερευνά τα αποτελέσματα μιας συγκεκριμένης παρέμβασης, το βαθμό επίτευξης των στόχων που είχαν τεθεί και το κατά πόσο θα άλλαζαν τα αποτελέσματα αν δεν είχε υλοποιηθεί η παρέμβαση. Ο ρόλος της αξιολόγησης επιπτώσεων είναι να γίνει κατανοητή η λειτουργία μιας παρέμβασης και να διαχωριστούν οι επιπτώσεις που οφείλονται στην παρέμβαση, από εκείνες που οφείλονται σε άλλους παράγοντες. Για το λόγο αυτό, οι αξιολογήσεις επιπτώσεων είναι πιο χρήσιμο να λάβουν χώρα σε μεταγενέστερα και προς τα τελικά στάδια της προγραμματικής περιόδου.

Εκ των υστέρων αξιολόγηση

Σκοπός της εκ των υστέρων αξιολόγησης (ex-post evaluation) είναι να συνθέσει μια ακριβή εικόνα όλης της προγραμματικής περιόδου. Η αξιολόγηση εξετάζει την αποτελεσματικότητα και την αποδοτικότητα των Ταμείων και των επιπτώσεών τους στην οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή, αλλά και τη συνεισφορά τους στις προτεραιότητες της Ένωσης για μια έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη.

Προκειμένου λοιπόν, να διασφαλιστεί ότι θα σχεδιαστούν και θα πραγματοποιηθούν ποιοτικές αξιολογήσεις κατά την διάρκεια της προγραμματικής περιόδου 2014 – 2020, ο Κανονισμός Κοινών Διατάξεων επιβάλλει την κατάρτιση ενός ή περισσότερων Σχεδίων Αξιολόγησης. Το Σχέδιο Αξιολόγησης (evaluation plan) αποτελεί ένα στρατηγικό έγγραφο που περιγράφει πως θα γίνει η αξιολόγηση ενός προγράμματος και πως θα χρησιμοποιηθούν τα αποτελέσματα της αξιολόγησης για τη βελτίωση του προγράμματος και της λήψης αποφάσεων. Στο πλαίσιο της προγραμματικής αυτής περιόδου έχει αποφασιστεί να καταρτιστεί ένα Σχέδιο Αξιολόγησης για κάθε Επιχειρησιακό Πρόγραμμα και ένα Σχέδιο Αξιολόγησης σε επίπεδο Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης – ΕΣΠΑ 2014 – 2020.

Ένα Σχέδιο Αξιολόγησης αποσκοπεί σε:

- Βελτίωση της ποιότητας των αξιολογήσεων μέσω σωστού σχεδιασμού, περιλαμβάνοντας τον προσδιορισμό και τη συλλογή των απαραίτητων στοιχείων.
- Παροχή πληροφοριών στους διαχειριστές και λήπτες αποφάσεων που βασίζονται στις αξιολογήσεις
- Διαμόρφωση ενός πλαισίου για το σχεδιασμό αξιολογήσεων επιπτώσεων.
- Διασφάλιση ότι οι αξιολογήσεις θα παρέχουν τις αναγκαίες εισροές για την κατάρτιση των ετήσιων εκθέσεων και των εκθέσεων προόδου.
- Διευκόλυνση Ευρωπαϊκής Επιτροπής στο να συνθέσει τα ευρήματα από τα διαφορετικά κράτη – μέλη και να επικοινωνήσει τα διαθέσιμα στοιχεία.
- Εξασφάλιση ότι έχουν προβλεφθεί οι κατάλληλοι πόροι για τη ολοκλήρωση των αξιολογήσεων.⁷¹

---

⁷¹ <https://www.espa.gr/el/Pages/staticEvaluation.aspx>

**Κατανομή των χρηματοδοτικών πόρων της προγραμματικής περιόδου 2014-2020
ανά Επιχειρησιακό Πρόγραμμα**

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ		Δημόσια Δαπάνη* [€]	Συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης [€]	Εθνική Συμμετοχή [€]
ΤΟΜΕΑΚΑ				
1	Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία	4.665.144.590,00	3.646.378.272,00	1.018.766.318,00
2	Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη	5.186.665.146,00	4.333.917.411,00	852.747.735,00
3	Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση	2.667.494.916,00	2.104.926.538,00	562.568.378,00
4	Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα	486.913.888,00	377.228.416,00	109.685.472,00
5	Τεχνική Βοήθεια	401.870.438,00	317.612.097,00	84.258.341,00
6	Αγροτική Ανάπτυξη	5.880.192.246,00	4.718.291.793,00	1.161.900.453,00
7	Αλιεία & Θάλασσα	523.406.309,00	388.777.914,00	134.628.395,00
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ				
8	Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	507.739.340,00	406.191.468,00	101.547.872,00
9	Κεντρική Μακεδονία	964.864.185,00	771.891.345,00	192.972.840,00
10	Θεσσαλία	401.130.674,00	320.904.539,00	80.226.135,00
11	Ηπειρος	325.846.893,00	260.677.513,00	65.169.380,00
12	Δυτική Ελλάδα	490.985.732,00	392.788.583,00	98.197.149,00
13	Δυτική Μακεδονία	330.737.741,00	264.590.187,00	66.147.554,00
14	Στερεά Ελλάδα	190.052.422,00	95.026.211,00	95.026.211,00
15	Πελοπόννησος	270.342.339,00	216.273.871,00	54.068.468,00
16	Ιόνια Νησιά	226.924.700,00	181.539.758,00	45.384.942,00
17	Βόρειο Αιγαίο	301.669.500,00	241.335.599,00	60.333.901,00
18	Κρήτη	434.883.125,00	347.906.498,00	86.976.627,00
19	Αττική	1.139.966.974,00	911.973.576,00	227.993.398,00
20	Νότιο Αιγαίο	168.170.562,00	84.085.281,00	84.085.281,00
ΣΥΝΟΛΟ (Τομεακά και Περιφερειακά)		25.565.001.720,00	20.382.316.870,00	5.182.684.850,00

Δημόσια Δαπάνη: Η δαπάνη που πραγματοποιείται για την κάλυψη μέρους (όταν υπάρχει και ιδιωτική συμμετοχή) ή όλου (όταν υπάρχει μόνο δημόσια συμμετοχή) του προϋπολογισμού ενός Επιχειρησιακού Προγράμματος ή/και έργου, και προέρχεται εξ ολοκλήρου από Δημόσιους (Εθνικούς και Κοινοτικούς) πόρους, δηλαδή είναι το άθροισμα της Εθνικής Δημόσιας Δαπάνης (Εθνική Συμμετοχή) και της συνδρομής της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Διαρθρωτικό
και Αναπτυξιακό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

**Κατανομή των χρηματοδοτικών πόρων της προγραμματικής περιόδου 2014-2020
στα διμερή Προγράμματα Συνεργασίας**

ΔΙΜΕΡΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΔΑΦΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ **					
#	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα	Δημόσια Δαπάνη * (€)	Συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης (€)	Εθνική Συμμετοχή (€)	
1	ΕΛΛΑΔΑ - ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	129.695.572	110.241.234	19.454.338	
2	ΕΛΛΑΔΑ - ΙΤΑΛΙΑ	123.176.899	104.700.362	18.476.537	
3	ΕΛΛΑΔΑ - ΚΥΠΡΟΣ	55.299.108	47.004.240	8.294.868	
4	ΕΛΛΑΔΑ - ΠΓΔΜ	45.470.059	38.649.552	6.820.507	
5	ΕΛΛΑΔΑ - ΑΛΒΑΝΙΑ	42.312.029	35.965.222	6.346.807	
6	ΒΑΛΚΑΝΙΚΗ - ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ	39.727.654	33.456.246	6.271.408	
	ΣΥΝΟΛΟ	435.681.321	370.016.856	65.664.465	

* Δημόσια Δαπάνη: Η δαπάνη που πραγματοποιείται για την κάλυψη μέρους (όταν υπάρχει και ιδιωτική συμμετοχή) ή όλου (όταν υπάρχει μόνο δημόσια συμμετοχή) του προϋπολογισμού ενός Επιχειρησιακού Προγράμματος ή/και έργου, και προέρχεται εξ ολοκλήρου από Δημόσιους (Εθνικούς και Κοινοτικούς) πόρους, δηλαδή είναι το άθροισμα της Εθνικής Δημόσιας Δαπάνης (Εθνική Συμμετοχή) και της συνδρομής της Ευρωπαϊκής Ένωσης

** Στα προγράμματα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας, η Εθνική Συμμετοχή περιλαμβάνει τους εθνικούς πόρους των αντίστοιχων κρατών

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Ταμείο
ανάπτυξης

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2014-2020
ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο

Προγράμματα Περιόδου 2014 – 2020

7.1. Πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020»

Το πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020» (Horizon 2020) είναι το μεγαλύτερο πρόγραμμα της ΕΕ για την έρευνα και την καινοτομία που δρομολογήθηκε ποτέ. Θα οδηγήσει σε περισσότερα επιτεύγματα, ανακαλύψεις και παγκόσμιες πρωτιές μεταφέροντας τις σπουδαίες ιδέες από το εργαστήριο στην αγορά. Σχεδόν 80 δις ευρώ θα διατεθούν σε μορφή χρηματοδότησης ιδιωτικών και εθνικών δημόσιων επενδύσεων για την προγραμματική περίοδο 2014 – 2020. Το πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020» έχει την πολιτική στήριξη των ευρωπαϊών ηγετών και των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, καθώς όλοι τους συμφώνησαν ότι οι επενδύσεις στην έρευνα και την καινοτομία είναι βασικές για το μέλλον της Ευρώπης και έτσι τις τοποθετούν στον πυρήνα της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» για έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη.

Στόχος του προγράμματος «Ορίζοντας 2020» είναι να διασφαλιστεί ότι η Ευρώπη παράγει επιστήμη και τεχνολογία παγκοσμίου επιπέδου που δίνουν ώθηση στην οικονομική ανάπτυξη. Η επίτευξη του στόχου αυτού οφείλεται στον συνδυασμό έρευνας και καινοτομίας καθώς και στην εστίαση του προγράμματος σε τρεις βασικούς άξονες, οι οποίοι ορίζουν και τον πυρήνα του. Πιο αναλυτικά, οι άξονες αυτοί είναι οι ακόλουθοι:

Επιστημονική αριστεία: Το πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020» θα ενισχύσει την παγκόσμια υπεροχή της ΕΕ στο πεδίο της επιστήμης, προσελκύνοντας τα καλύτερα μυαλά και βοηθώντας τους επιστήμονες να συνεργάζονται και να ανταλλάσσουν ιδέες ανά την Ευρώπη. Θα βοηθήσει τα ταλαντούχα άτομα και τις καινοτόμες εταιρείες να ενισχύσουν την ανταγωνιστικότητα της Ευρώπης, δημιουργώντας, στην πορεία,

θέσεις εργασίας και συμβάλλοντας σε ένα υψηλότερο βιοτικό επίπεδο — προσφέροντας οφέλη σε όλους.

Βιομηχανική υπεροχή: Προκειμένου η Ευρώπη να είναι η καλύτερη σε αυτό που κάνει, πρέπει να επενδύσει σε πολλά υποσχόμενες και στρατηγικής σημασίας τεχνολογίες. Ωστόσο, η δημόσια χρηματοδότηση από μόνη της δεν είναι αρκετή. Γι' αυτόν τον λόγο, η ΕΕ πρέπει να ενθαρρύνει τις επιχειρήσεις να επενδύσουν περισσότερο στην έρευνα και να στοχεύσουν σε πεδία στα οποία μπορούν να συνεργαστούν με τον δημόσιο τομέα για την ενίσχυση της καινοτομίας. Οι επιχειρήσεις κερδίζουν καθώς γίνονται πιο καινοτόμες, πιο αποδοτικές και πιο ανταγωνιστικές, με αποτέλεσμα τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και ευκαιριών στην αγορά.

Κοινωνικές προκλήσεις: Η ΕΕ έχει αναγνωρίσει επτά προκλήσεις βασικής προτεραιότητας όπου οι στοχευμένες επενδύσεις στην έρευνα και στην καινοτομία μπορούν να έχουν πραγματικό αντίκτυπο με όφελος για τον πολίτη. Οι εν λόγω κοινωνικές προκλήσεις αφορούν τους παρακάτω τομείς:

- Υγεία, καλή διαβίωση: Οι επενδύσεις στην έρευνα και στην καινοτομία στον τομέα της υγείας θα μας βοηθήσουν να παραμείνουμε ενεργοί, να αναπτύξουμε νέες, πιο ασφαλείς και αποτελεσματικές θεραπείες και να διατηρήσουμε τη βιωσιμότητα των συστημάτων υγείας και περίθαλψης. Θα προσφέρουν στους γιατρούς τα εργαλεία που χρειάζονται για μια πιο εξατομικευμένη ιατρική και θα ενισχύσουν την πρόληψη και τη θεραπεία χρόνιων και μεταδοτικών ασθενειών.
- Βιώσιμη ενέργεια: Η ενέργεια είναι η κινητήριος δύναμη της σύγχρονης οικονομίας, ωστόσο, και μόνο η διατήρηση του βιοτικού μας επιπέδου απαιτεί τεράστιες ποσότητες ενέργειας. Η Ευρώπη, ως η δεύτερη μεγαλύτερη οικονομία του κόσμου, εξαρτάται σε υπερβολικό βαθμό από την υπόλοιπη υφήλιο όσον αφορά την ενέργεια που προέρχεται από ορυκτά καύσιμα, τα οποία επιταχύνουν την κλιματική αλλαγή. Για αυτόν τον λόγο, η ΕΕ έχει θέσει

φιλόδοξους κλιματικούς και ενεργειακούς στόχους που θα πρέπει να επιτύχει, η επίτευξη των οποίων βασίζεται στο πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020».

- Πράσινη, ολοκληρωμένη κινητικότητα: Τα σημερινά συστήματα μεταφορών δεν είναι βιώσιμα, καθώς βασίζονται σε υπερβολικό βαθμό στα συρρικνούμενα αποθέματα πετρελαίου, γεγονός που επηρεάζει την ενεργειακή μας ασφάλεια. Επιπλέον, τα προβλήματα που σχετίζονται με τις μεταφορές, δηλαδή η κυκλοφοριακή συμφόρηση, η οδική ασφάλεια και η ατμοσφαιρική ρύπανση, επηρεάζουν τη ζωή και την υγεία όλων σε καθημερινή βάση. Με σκοπό την αντιμετώπιση αυτών των προβλημάτων, το πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020» συμβάλλει στη δημιουργία ενός αειφόρου συστήματος μεταφορών που αρμόζει σε μια σύγχρονη, ανταγωνιστική Ευρώπη.
- Κλιματική αλλαγή, περιβάλλον, αποδοτικότητα πόρων και πρώτες ύλες: Η αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής είναι μια πολυτομεακή προτεραιότητα στο πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020», καθώς η βιοποικιλότητα και τα οικοσυστήματα δέχονται σοβαρά πλήγματα και η πρόσβαση σε πρώτες ύλες και καθαρό νερό, πλέον δεν μπορεί να θεωρείται δεδομένη. Έτσι, το πρόγραμμα αυτό προτείνει ως λύση την επένδυση σε καινοτομία, με σκοπό την στήριξη μιας φιλικής προς το φυσικό περιβάλλον οικονομίας, την στήριξη δηλαδή μιας πράσινης οικονομίας. Ιδιαίτερη προτεραιότητα στον τομέα αυτό δίνεται στα απορρίμματα και στο νερό. Τα απορρίμματα ευθύνονται αυτή τη στιγμή για το 2% των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου της ΕΕ, ενώ η ενίσχυση της ανάπτυξης στον τομέα των υδάτινων πόρων, κατά μόλις 1%, θα μπορούσε να δημιουργήσει έως 20.000 νέες θέσεις εργασίας.
- Καινοτόμες, σκεπτόμενες και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνίες: Το μέλλον της Ευρώπης απειλείται σημαντικά από το γεγονός ότι άτομα νεαρής ηλικίας δεν έχουν την κατάλληλη πρόσβαση στην εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση. Για τον λόγο αυτόν, το πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020» χρηματοδοτεί την έρευνα νέων στρατηγικών και δομών διακυβέρνησης ώστε να ξεπεραστεί η επικρατούσα οικονομική αστάθεια και να διασφαλιστεί η ανθεκτικότητα της Ευρώπης σε μελλοντικές καθοδικές μεταστροφές της

οικονομίας, δημογραφικές μεταβολές και μεταναστευτικά πρότυπα. Επίσης, η χρηματοδότηση του προγράμματος στηρίζει νέες μορφές καινοτομίας όπως, η ανοικτή καινοτομία, η καινοτομία επιχειρηματικών μοντέλων, η καινοτομία στον δημόσιο τομέα και η κοινωνική καινοτομία, προκειμένου να καλυφθούν οι κοινωνικές ανάγκες. Επιπροσθέτως, υποστηρίζοντας την έρευνα και την καινοτομία στην ευρωπαϊκή κληρονομιά, την ταυτότητα, την ιστορία, τον πολιτισμό και τον ρόλο της Ευρώπης στον κόσμο, η Ευρωπαϊκή Ένωση χτίζει «σκεπτόμενες κοινωνίες», στις οποίες διερευνώνται οι κοινές αξίες και η συμβολή τους στο κοινό μας μέλλον.

- Ασφαλείς κοινωνίες: Σοβαρά θέματα που αφορούν την ασφάλεια των πολιτών είναι η καταπολέμηση της εγκληματικότητας και της τρομοκρατίας, η προστασία των κοινοτήτων από φυσικές και ανθρωπογενείς καταστροφές, η αναχαίτιση των κυβερνοεπιθέσεων και η αντιμετώπιση της παράνομης εμπορίας ανθρώπων, ναρκωτικών και εμπορευμάτων απομίμησης. Για την προστασία των κοινωνιών από τέτοιου είδους θέματα, η έρευνα και η καινοτομία της ΕΕ αναπτύσσει νέες τεχνολογίες με κύριο μέλημα τον σεβασμό του ιδιωτικού απορρήτου και την τήρηση θεμελιωδών δικαιωμάτων. Αυτές οι τεχνολογίες έχουν σημαντικές δυνατότητες για την ώθηση της οικονομικής δραστηριότητας μέσω νέων προϊόντων και υπηρεσιών και για τη δημιουργία θέσεων εργασίας.⁷⁴

74

https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/sites/horizon2020/files/H2020_EL_KI0213413ELN.pdf

7.2. Διευκόλυνση Συνδέοντας την Ευρώπη (Connecting Europe Facility)

Η σύσταση της Διευκόλυνσης «Συνδέοντας την Ευρώπη» / Connecting Europe Facility (ΔΣΕ / CEF) θεσπίστηκε στα πλαίσια αναθεώρησης των Διευρωπαϊκών Δικτύων (ΔΕΔ). Τα ΔΕΔ, μέσω των δράσεών τους, συμβάλλουν στη δημιουργία και την ανάπτυξη έργων υποδομής, που υπάγονται στους τομείς των Μεταφορών, της Ενέργειας και των Τηλεπικοινωνιών και αποσκοπούν στην προώθηση της διασύνδεσης και της διαλειτουργικότητας των εθνικών δικτύων, καθώς και της πρόσβασης σε αυτά τα δίκτυα και στην ανάγκη να συνδεθούν οι νησιωτικές, οι μεσόγειες και οι περιφερειακές περιοχές με τις κεντρικές περιοχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Μέσω λοιπόν, της σύστασης Διευκόλυνσης «Συνδέοντας την Ευρώπη» καθορίζονται οι όροι, οι μέθοδοι και οι διαδικασίες παροχής δημοσιονομικής ενίσχυσης για τα Διευρωπαϊκά Δίκτυα, έτσι ώστε να υποστηρίζονται έργα υποδομών κοινού ενδιαφέροντος και οι δυναμικές συνέργειες μεταξύ των τομέων που αναφέρθηκαν παραπάνω: Μεταφορές, Ενέργεια, Τηλεπικοινωνίες.

Με προϋπολογισμό, που για την περίοδο 2014 – 2020 αγγίζει τα 33 δις ευρώ, εκ των οποίων τα 26 δις αφορούν τον τομέα των μεταφορών, τα 5 δις τον τομέα της ενέργειας και το 1 δις ευρώ τον τομέα των τηλεπικοινωνιών, η Διευκόλυνση «Συνδέοντας την Ευρώπη» στοχεύει στα εξής σημεία:

- Συμβολή στην έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, σύμφωνα με τη Στρατηγική «Ευρώπη 2020», αναπτύσσοντας μοντέρνα και υψηλής απόδοσης Διευρωπαϊκά Δίκτυα, τα οποία λαμβάνουν υπόψη τις μελλοντικές κυκλοφοριακές ροές, ωφελώντας κατά συνέπεια ολόκληρη την Ευρώπη σε σχέση με την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας στην παγκόσμια αγορά και οικονομία, την κοινωνική και περιφερειακή συνοχή στην εσωτερική αγορά και τη δημιουργία ενός περιβάλλοντος ευνοϊκότερου για δημόσιες ή ιδιωτικές επενδύσεις ή συμπράξεις δημόσιων – ιδιωτικών επενδύσεων, μέσω ενός συνδυασμού χρηματοδοτικών εργαλείων.

- Επίτευξη βιώσιμων αναπτυξιακών στόχων, που περιλαμβάνουν τη μείωση το ελάχιστο κατά 20% των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, την αύξηση της ενεργειακής απόδοσης κατά 20%, καθώς και την αύξηση του μεριδίου των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας κατά 20% σε σχέση με τα επίπεδα του 1990 και μέχρι το 2020, συνεισφέροντας με αυτό τον τρόπο στους μεσοπρόθεσμους και μακροχρόνιους στόχους της Ένωσης για απεξάρτηση από τον άνθρακα και διασφαλίζοντας παράλληλα μεγαλύτερη αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών – μελών.⁷⁵

7.3. Πρόγραμμα «COSME»

Αναγνωρίζοντας τον κεντρικό ρόλο των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) στην οικονομία της ΕΕ, καθώς παρέχουν το 85% όλων των νέων θέσεων εργασίας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στοχεύει στην προώθηση της επιχειρηματικότητας και βελτίωσης του περιβάλλοντος για τις ΜΜΕ, ώστε να τους επιτρέψει να αναπτύξουν όλο τους το δυναμικό στη σημερινή παγκόσμια οικονομία.

Το πρόγραμμα της ΕΕ για την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και των ΜΜΕ, με διάρκεια από το 2014 έως το 2020 είναι το πρόγραμμα COSME. Με προϋπολογισμό 2,3 δισ. ευρώ, το COSME θα υποστηρίξει τις ΜΜΕ στους ακόλουθους τομείς:

- Διευκόλυνση πρόσβασης στη χρηματοδότηση.
- Υποστήριξη διεθνοποίησης και πρόσβασης στις αγορές.
- Δημιουργία ενός περιβάλλοντος που ευνοεί την ανταγωνιστικότητα.
- Ενθάρρυνση της επιχειρηματικότητας.

⁷⁵ <https://2007-2013.espa.gr/el/Pages/cef.aspx>

Πιο αναλυτικά:

Διευκόλυνση πρόσβασης στη χρηματοδότηση

Ένας από τους βασικούς στόχους του προγράμματος COSME είναι να διευκολύνει την πρόσβαση στη χρηματοδότηση για τις ΜΜΕ σε διάφορες φάσεις του κύκλου ζωής τους, όπως ίδρυση, επέκταση ή μεταβίβαση τους.

Για την επίτευξη αυτού του στόχου, η ΕΕ θα παράσχει δάνεια και κεφάλαια για επενδύσεις για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Μέσω του μηχανισμού εγγύησης δανείων, το πρόγραμμα θα χορηγήσει εγγυήσεις και αντεγγυήσεις σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα (π.χ. εταιρείες εγγυήσεων, τράπεζες, εταιρείες χρηματοδοτικής μίσθωσης), ώστε να μπορούν να παρέχουν στις ΜΜΕ μεγαλύτερα δάνεια και χρηματοδοτικές μισθώσεις. Αναμένεται ότι, χάρη στο πρόγραμμα COSME, 220.000 έως 330.000 μικρομεσαίες επιχειρήσεις θα έχουν τη δυνατότητα να χρηματοδοτηθούν με κεφάλαια συνολικής αξίας μεταξύ 14 και 21 δισ. ευρώ.

Επιπλέον, μέσω του μηχανισμού κεφαλαιακής συμμετοχής για την ανάπτυξη, το πρόγραμμα θα παρέχει κεφάλαιο επιχειρηματικού κινδύνου σε μετοχικά αμοιβαία κεφάλαια, που επενδύουν σε ΜΜΕ, κυρίως κατά τα στάδια επέκτασης και ανάπτυξης. Ο μηχανισμός αναμένεται να βοηθήσει από 360 έως 560 εταιρείες να απορροφήσουν επενδύσεις κεφαλαίου, συνολικού ποσού από 2,6 έως 4 δισ. ευρώ.

Υποστήριξη διεθνοποίησης και πρόσβασης στις αγορές

Το πρόγραμμα COSME παρέχει υποστήριξη σε ευρωπαϊκές επιχειρήσεις για να μπορέσουν να επωφεληθούν από την ενιαία αγορά της ΕΕ και να αξιοποιήσουν στο έπακρο τις ευκαιρίες που προσφέρονται από αγορές εκτός ΕΕ.

Το πρόγραμμα COSME καλύπτει τα έξοδα λειτουργίας του Ευρωπαϊκού Δικτύου Επιχειρήσεων Enterprise Europe Network (EEN) που με πάνω από 600 γραφεία σε περισσότερες από 50 χώρες, βοηθά τις ΜΜΕ να βρουν εταίρους για την επιχείρηση ή για την τεχνολογία που χρειάζονται, να καταλάβουν τη νομοθεσία της ΕΕ και να αποκτήσουν πρόσβαση στη χρηματοδότηση από την ΕΕ.

Το COSME χρηματοδοτεί, επίσης, διαδικτυακά εργαλεία ειδικά σχεδιασμένα για την ανάπτυξη επιχειρήσεων, όπως την επιχειρηματική πύλη «Η Ευρώπη σου» (Your Europe Business Portal), που παρέχει πρακτικές πληροφορίες στο διαδίκτυο για επιχειρηματίες που θέλουν να δραστηριοποιηθούν σε άλλο κράτος – μέλος, ή την πύλη για τη διεθνοποίηση των ΜΜΕ (SME Internationalisation Portal), η οποία δίνει έμφαση στα μέτρα υποστήριξης για εταιρείες που θέλουν να αναπτύξουν την επιχειρηματική τους δραστηριότητα εκτός Ευρώπης.

Το COSME χρηματοδοτεί τα γραφεία που φροντίζουν για την προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας των ΜΜΕ, που είναι εγκατεστημένα στην Ένωση Νοτιοανατολικών Χωρών της Ασίας ASEAN, στην Κίνα και στην Ένωση Χωρών της Νότιας Αμερικής MERCOSUR, και που παρέχουν συμβουλές και υποστήριξη σε ευρωπαϊκές επιχειρήσεις που αντιμετωπίζουν δυσκολίες σε ζητήματα δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, προτύπων, καθώς και σε ζητήματα σχετικά με κανόνες δημοσίων συμβάσεων σε αυτές τις γεωγραφικές περιοχές.

Το πρόγραμμα παρέχει, επίσης, οικονομική ενίσχυση στο Κέντρο Βιομηχανικής Συνεργασίας ΕΕ – Ιαπωνίας για την προώθηση κάθε είδους βιομηχανικής, εμπορικής και επενδυτικής συνεργασίας, μέσω της διάδοσης πληροφοριών σχετικά με την απόκτηση πρόσβασης στην ιαπωνική αγορά, διευκολύνοντας την ανταλλαγή εμπειριών και τεχνογνωσίας μεταξύ ευρωπαϊκών και ιαπωνικών επιχειρήσεων.

Δημιουργία ενός περιβάλλοντος που ευνοεί την ανταγωνιστικότητα

Το COSME υποστηρίζει δράσεις με στόχο τη βελτίωση του πλαισίου των προϋποθέσεων μέσα στο οποίο δραστηριοποιούνται οι επιχειρήσεις, ιδίως οι ΜΜΕ, μειώνοντας το περιττό διοικητικό και ρυθμιστικό βάρος. Τέτοιες δράσεις περιλαμβάνουν τον υπολογισμό του αντίκτυπου που θα έχει η σχετική ευρωπαϊκή νομοθεσία στις ΜΜΕ, την ανάπτυξη έξυπνων και ευνοϊκών ρυθμίσεων προς τις επιχειρήσεις, καθώς και την ενίσχυση της χρήσης της αρχής «Προτεραιότητα στις μικρές επιχειρήσεις» για τη χάραξη πολιτικής σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

Το COSME υποστηρίζει την εμφάνιση ανταγωνιστικών, εμπορικά δυνατών βιομηχανιών, βοηθώντας τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις να υιοθετήσουν νέα επιχειρηματικά μοντέλα και να ενσωματωθούν σε νέες αξιακές αλυσίδες. Όπως επίσης, συμπληρώνει τις δράσεις των κρατών – μελών σε τομείς με υψηλό δυναμικό ανάπτυξης, όπως ο τουρισμός.

Επιπροσθέτως, το COSME προωθεί την ανάπτυξη στην ΕΕ συνεργατικών σχηματισμών παγκόσμιας εμβέλειας, προάγοντας την αριστεία και τη διεθνοποίηση τους με έμφαση στη διατομεακή συνεργασία, υποστηρίζοντας ιδίως αναδυόμενες βιομηχανίες. Το πρόγραμμα στοχεύει, επίσης, στην επιτάχυνση της ψηφιοποίησης της επιχειρηματικής κοινότητας και την προώθηση των ηλεκτρονικών δεξιοτήτων και των ηλεκτρονικών ηγετικών ικανοτήτων (e-leadership).

Ενθάρρυνση της επιχειρηματικότητας

Το COSME στηρίζει την υλοποίηση του σχεδίου δράσης για την επιχειρηματικότητα 2020 μέσω ενός ευρέος φάσματος δραστηριοτήτων. Οι δραστηριότητες αυτές περιλαμβάνουν κινητικότητα με ανταλλαγές προσωπικού, έρευνα, διάδοση βέλτιστων πρακτικών και πιλοτικά έργα σε τομείς όπως η εκπαίδευση στην επιχειρηματικότητα, η καθοδήγηση ή η ανάπτυξη υπηρεσιών καθοδήγησης και υποστήριξης για νέους και δυνητικούς επιχειρηματίες, συμπεριλαμβανομένων των νέων, των γυναικών και των έμπειρων επιχειρηματιών.

Το πρόγραμμα Erasmus για Νέους Επιχειρηματίες είναι, για παράδειγμα, ένα διασυνοριακό πρόγραμμα ανταλλαγών, που σκοπό έχει να βοηθήσει νέους επιχειρηματίες και όσους φιλοδοξούν να γίνουν επιχειρηματίες, να αποκτήσουν τις αναγκαίες δεξιότητες για να διευθύνουν και να επεκτείνουν μια επιχείρηση δουλεύοντας κοντά σε έναν έμπειρο επιχειρηματία σε μια άλλη χώρα, για διάστημα από έναν έως έξι μήνες. Χάρη στο πρόγραμμα αυτό, αυξάνεται η τεχνογνωσία τους και ενθαρρύνεται η διασυνοριακή μεταφορά γνώσης και εμπειρίας μεταξύ των επιχειρηματιών.

Το COSME επικεντρώνεται ιδίως στην ψηφιακή επιχειρηματικότητα για να βοηθήσει τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις να προωθήσουν τον ψηφιακό τους μετασχηματισμό και να επωφεληθούν πλήρως από τις πρωτόγνωρες νέες ευκαιρίες που δημιουργούνται στην ψηφιακή εποχή, ευκαιρίες ζωτικής σημασίας για την ανταγωνιστικότητα και την ανάπτυξή τους.⁷⁶

7.4. Πρόγραμμα «EaSI»

Το πρόγραμμα της Ευρωπαϊκή Ένωσης για την Απασχόληση και την Κοινωνική Καινοτομία (EU Programme for Employment and Social Innovation) είναι ένας χρηματοδοτικός μηχανισμός σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, η διαχείριση του οποίου πραγματοποιείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Το πρόγραμμα αυτό αποσκοπεί στην προαγωγή ποιοτικής και βιώσιμης απασχόλησης υψηλού επιπέδου, τη διασφάλιση επαρκούς και κατάλληλης κοινωνικής προστασίας, την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και της φτώχειας και τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας.

Το EaSI συνενώνει τρία προγράμματα της ΕΕ τα οποία αποτελούσαν αντικείμενο χωριστής διαχείρισης το διάστημα 2007 – 2013: «PROGRESS», «EURES» και «Μηχανισμός Μικροχρηματοδοτήσεων Progress». Από τον Ιανουάριο του 2014, τα προγράμματα αυτά αποτελούν τους τρεις άξονες του EaSI, που στηρίζουν:

- Τον εκσυγχρονισμό της κοινωνικής πολιτικής και της πολιτικής για την απασχόληση – άξονας PROGRESS (61% του συνολικού προϋπολογισμού).
- Την επαγγελματική κινητικότητα – άξονας EURES (18% του συνολικού προϋπολογισμού).
- Την πρόσβαση στις μικροχρηματοδοτήσεις και την κοινωνική επιχειρηματικότητα – άξονας Μικροχρηματοδοτήσεις και Κοινωνική επιχειρηματικότητα (21% του συνολικού προϋπολογισμού).

⁷⁶ http://ec.europa.eu/growth/smes/cosme/index_el.htm

Ο συνολικός προϋπολογισμός του προγράμματος EaSI, για το διάστημα 2014 – 2020, ανέρχεται σε 919.469.000 ευρώ και οι στόχοι του είναι:

- Ενίσχυση της οικειοποίησης των στόχων της ΕΕ και συντονισμός της δράσης σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο στους τομείς της απασχόλησης, των κοινωνικών υποθέσεων και της κοινωνικής ένταξης.
- Στήριξη της ανάπτυξης κατάλληλων συστημάτων κοινωνικής προστασίας και πολιτικών για την αγορά εργασίας.
- Εκσυγχρονισμός της νομοθεσίας της ΕΕ και διασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής της.
- Προώθηση της γεωγραφικής κινητικότητας και ενίσχυση των ευκαιριών απασχόλησης με την ανάπτυξη μιας ανοιχτής αγοράς εργασίας.
- Ενίσχυση της διαθεσιμότητας και της προσβασιμότητας μικροχρηματοδοτήσεων για ευάλωτες ομάδες και πολύ μικρές επιχειρήσεις, και βελτίωση της πρόσβασης των κοινωνικών επιχειρήσεων σε χρηματοδότηση.

Για την επίτευξη αυτών των στόχων, το EaSI δίνει ιδιαίτερη προσοχή σε ευάλωτες ομάδες, όπως οι νέοι, καταπολεμά τις διακρίσεις και προάγει την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών. Επιπλέον, προωθεί την ποιοτική και βιώσιμη απασχόληση υψηλού επιπέδου, εγγυάται επαρκή και κατάλληλη κοινωνική προστασία, καταπολεμά τη μακροχρόνια ανεργία και αγωνίζεται κατά της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.⁷⁷

---

⁷⁷ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=el&catId=1081>

7.5. Πρόγραμμα «LIFE»

Το πρόγραμμα LIFE είναι το χρηματοδοτικό μέσο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το περιβάλλον και συμβάλει στην αειφόρο ανάπτυξη και επίτευξη των σκοπών και στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Στηρίζοντας την εφαρμογή του 7^{ου} Προγράμματος Δράσης για το Περιβάλλον, καθώς και άλλες στρατηγικές της ΕΕ για το περιβάλλον και το κλίμα, χρηματοδοτεί μέτρα και έργα, που για την περίοδο 2014 – 2020, αφορούν δύο υποπρογράμματα, ένα για το Περιβάλλον και ένα για την Κλιματική Δράση. Πιο αναλυτικά, τα δύο υποπρογράμματα καλύπτουν τους ακόλουθους τομείς, αντίστοιχα:

Υποπρόγραμμα «Περιβάλλον»

- Περιβάλλον και αποδοτικότητα των πόρων
- Φύση και βιοποικιλότητα
- Περιβαλλοντική διακυβέρνηση και πληροφόρηση

Υποπρόγραμμα «Δράση για το Κλίμα»

- Μετριασμό της κλιματικής αλλαγής
- Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή
- Κλιματική διακυβέρνηση και πληροφόρηση

Ο προϋπολογισμός του προγράμματος LIFE, για την περίοδο 2014 – 2020, ανέρχεται στα 3,4 δις ευρώ, μα το 75% του προϋπολογισμού να καλύπτει το υποπρόγραμμα «Περιβάλλον» και το 25% το υποπρόγραμμα «Δράση για το Κλίμα».

Το πρόγραμμα LIFE εκτός από τα «παραδοσιακά έργα», όπως καινοτόμα έργα, έργα επίδειξης, βέλτιστων πρακτικών, έργα πληροφόρησης, ευαισθητοποίησης και διάδοσης, περιλαμβάνει επίσης και μια νέα κατηγορία έργων, τα ολοκληρωμένα έργα. Αυτή η κατηγορία έργων αφορά στρατηγικές και έργα για το περιβάλλον ή το κλίμα, τα οποία θα λειτουργούν σε εκτεταμένη εδαφική κλίμακα και που θα χρηματοδοτούνται από κοινού με τουλάχιστον μία ακόμη σχετική χρηματοδοτική

πηγή. Επιπλέον, περιλαμβάνει και έργα τεχνικής βοήθειας, έργα οικοδόμησης δυναμικού και προπαρασκευαστικά έργα.⁷⁸

7.6. Πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη»

Μέσω του προγράμματος «Δημιουργική Ευρώπη» (2014 – 2020), η Ευρωπαϊκή Ένωση επενδύει 1,46 δις ευρώ στον πολιτιστικό και οπτικοακουστικό τομέα. Στηρίζει δράσεις του πολιτιστικού τομέα, οι οποίες ενθαρρύνουν τη διακρατική συνεργασία, τις πλατφόρμες, τα δίκτυα και την λογοτεχνική μετάφραση, καθώς και οργανισμούς του οπτικοακουστικού τομέα για την ανάπτυξη, τη διανομή και την πρόσβαση σε οπτικοακουστικά έργα. Οι δράσεις αυτές έχουν στόχο να βοηθήσουν τους οργανισμούς του πολιτιστικού και δημιουργικού τομέα να εκμεταλλευτούν τις ευκαιρίες που υπάρχουν στην εποχή της ψηφιακής τεχνολογίας και της παγκοσμιοποίησης και στοχεύουν στη διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών του πολιτιστικού και οπτικοακουστικού τομέα στις διεθνείς αγορές και στη δημιουργία νέων ακροατηρίων.

Το πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη» περιλαμβάνει δύο υποπρογράμματα, το υποπρόγραμμα «Πολιτισμός» και το υποπρόγραμμα «Media»:

Το υποπρόγραμμα «Πολιτισμός» (Culture) δημιουργήθηκε λόγω της διαπίστωσης σε ευρεία κλίμακα ότι οι οργανισμοί του πολιτιστικού τομέα δεν εκμεταλλεύονται επαρκώς τις ευκαιρίες που προσφέρει το νέο παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον και η ψηφιακή εποχή. Γι' αυτόν το λόγο στοχεύει στην οικονομική ανάπτυξη του κλάδου και την επέκταση των εργασιών του στον ευρωπαϊκό χώρο.

---

⁷⁸ <http://www.ypeka.gr/?tabid=468>

Το υποπρόγραμμα «Media» στηρίζει τη δυνατότητα των ευρωπαϊκών οργανισμών κινηματογράφου και οπτικοακουστικού τομέα να αναπτυχθούν, να διανείμουν και να προωθήσουν το έργο τους. Διατίθεται χρηματοδότηση σε μία σειρά πεδίων, όπως είναι, για παράδειγμα, η ενίσχυση της καινοτομίας και της ανταγωνιστικότητας, η δοκιμή στρατηγικών ανάπτυξης ακροατηρίου, η κατάρτιση ή η επαγγελματική ανάπτυξη, η ανάπτυξη έργων για διεθνή ακροατήρια και οι διασυνοριακές συμπαραγωγές. Στη χώρα μας, αρμόδια Υπηρεσία είναι το Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου.⁷⁹

---

⁷⁹ <http://creative-europe.culture.gr/creative-europe/>

Σύνοψη

Ο στόχος της παρούσας εργασίας είναι να μελετήσει την επίδραση της καινοτομίας και των επενδύσεων σε τεχνολογίες στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων, μέσω των ευρωπαϊκών προγραμμάτων υποστήριξης της επιχειρηματικότητας.

Σε πρώτο στάδιο έγινε προσέγγιση στον ορισμό της καινοτομίας, όπως έχει δοθεί κατά καιρούς από καθηγητές και οικονομολόγους, καθώς και η σύνδεση της καινοτομίας με την επένδυση σε νέες τεχνολογίες, η οποία έγινε σταδιακά με το πέρασμα των χρόνων.

Παρουσιάστηκαν δεδομένα από τον πίνακα επιδόσεων της Ένωσης Καινοτομίας των κρατών – μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα αποτελέσματα του οποίου εξαρτώνται από δείκτες όπως το ανθρώπινο δυναμικό των επιχειρήσεων, τα συστήματα έρευνας, τις δραστηριότητες, την χρηματοδοτική υποστήριξη και τις οικονομικές επιπτώσεις που έχει η καινοτομική επιχειρηματικότητα σε εθνικό επίπεδο.

Ως επακόλουθο αναλύθηκε η καινοτομία ως ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, καθώς σύμφωνα με τον Michael Porter (1990) «Καινοτομία είναι ο τρόπος με τον οποίο οι επιχειρήσεις κερδίζουν και διατηρούν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα». Άρα, το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα μιας επιχείρησης και συνάμα μιας οικονομίας, εξαρτάται από την ικανότητα των επιχειρήσεων να καινοτομούν και να αναβαθμίζονται.

Για να μπορέσει όμως μια επιχείρηση άρα και μια οικονομία να καινοτομήσει χρειάζονται και οι κατάλληλοι πόροι. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, λοιπόν σχεδιάστηκαν προγράμματα υποστήριξης της επιχειρηματικότητας, τα οποία χρηματοδοτούν τις δράσεις ανάπτυξης της καινοτομίας των επιχειρήσεων των κρατών – μελών της Ευρώπης, έτσι ώστε η Ευρώπη μέσω των επιχειρήσεων της να καταστεί μια δυνατή ανταγωνιστική οικονομία.

Στο μεγαλύτερο μέρος της εργασίας έγινε εκτενής μελέτη αυτών των αναπτυξιακών προγραμμάτων ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας που αφορούν την Ελλάδα και σχεδιάζονται και χρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Αφετηρία των προγραμμάτων αυτών, είναι τα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα (ΜΟΠ) για τα έτη 1984 έως 1989.

Στη συνέχεια, με στόχο την περιφερειακή ανάπτυξη, εκπονήθηκαν και εγκρίθηκαν τα Κοινοτικά Πλαίσινα Στήριξης (ΚΠΣ) που αναφέρονται σε ξεχωριστές προγραμματικές περιόδους και πιο συγκεκριμένα είναι το Α΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης για την προγραμματική περίοδο 1989 – 1993, το Β΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης για την προγραμματική περίοδο 1994 – 1999 και το Γ΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης για την προγραμματική περίοδο 2000 – 2006.

Το Γ΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης υπήρξε το μεγαλύτερο αναπτυξιακό πρόγραμμα της Ελλάδας και διαφοροποιήθηκε από τα δυο προηγούμενα ενισχύοντας τον ρόλο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και τις αρμοδιότητες των εθνικών αρχών κάθε κράτους – μέλους, όσον αφορά την διαχείριση και υλοποίηση των προγραμμάτων που παρουσιάζονται στα έτη της συγκεκριμένης περιόδου.

Στηριζόμενο στα προηγούμενα ευρωπαϊκά προγράμματα εκπονήθηκε το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ), δηλαδή ένα έγγραφο προγραμματισμού της συνδρομής των Ταμείων της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την υλοποίηση προγραμμάτων σε εθνικό επίπεδο. Το ΕΣΠΑ χωρίζεται, μέχρι στιγμής, σε δύο προγραμματικές περιόδους, την προγραμματική περίοδο 2007 – 2013 και την προγραμματική περίοδο 2014 – 2020 την οποία και διανύουμε.

Οι δράσεις των προγραμμάτων αυτών, ανά τα έτη, αφορούν την βιώσιμη ανάπτυξη και ενίσχυση τομέων όπως η καινοτομία, το περιβάλλον, οι μεταφορές – συγκοινωνίες, η εκπαίδευση και η επαγγελματική κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού καθώς και η ενίσχυση του τομέα των τεχνολογιών στις επιχειρήσεις και στον δημόσιο τομέα.

Μπορεί λοιπόν, οι τομείς στους οποίους αναφέρονται οι δράσεις των αναπτυξιακών προγραμμάτων να είναι σχεδόν ίδιοι στις προαναφερθείσες προγραμματικές περιόδους, αλλά είναι σημαντικό το γεγονός πως αναδιαμορφώνονται σύμφωνα με τις απαιτήσεις της εκάστοτε χρονικής περιόδου.

Λαμβάνοντας υπόψη, λοιπόν, τις δράσεις που επιτεύχθηκαν τα προηγούμενα ή τρέχοντα έτη, αλλά και τις ανάγκες του ευρωπαϊκού συνόλου για τα επόμενα έτη, τα προγράμματα αυτά γίνονται ολοένα και πιο λεπτομερή και εμπειριστατωμένα, προσπαθώντας να καλύψουν τις ανάγκες των τομέων που αναφέρθηκαν παραπάνω καθώς και να επιλύσουν και εξαλείψουν τα προβλήματα που παρουσιάζονται και που εμποδίζουν την ανάπτυξη του κάθε κράτους – μέλους και ως επακόλουθο της ευρωπαϊκής οικονομίας.

Βιβλιογραφία

Ελληνική βιβλιογραφία

- Γρηγόρης Πραστάκος, Γιάννης Σπανός, Κώστας Κωστόπουλος, «Καινοτομία: Προσδιοριστικοί Παράγοντες και Προβληματισμοί για το Μέλλον της Ελληνικής Οικονομίας», Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Εργαστήριο Διοικητικής Επιστήμης, www.msl.aueb.gr
- Θεόδωρος Κραψίτης, Διπλωματική Εργασία: «Εθνικά Συστήματα Καινοτομίας», Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Τμήμα Οικονομικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών, Αθήνα 2009
- Βασίλης Τραπεζάνογλου, «Καινοτομία και Τεχνολογία. Εξωστρέφεια και πελατοκεντρικότητα στα επιχειρησιακά μοντέλα: Ο ρόλος των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών», Έκδοση Πρώτη, 30-04-2010
- Δρ. Αντώνης Λιβιεράτος, «Οδηγός καινοτομίας για μικρές επιχειρήσεις», Δράσεις για την ενίσχυση του ρόλου της καινοτομίας και των μορφών συνεργασίας στις μικρές επιχειρήσεις, Εκδότης ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ, Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων – Γενική Συνομοσπονδία Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδος, Αθήνα, Οκτώβριος 2013
- Ακριβός Χριστόδουλος, Εκπαιδευτική Ενότητα «Βασικές αρχές που διέπουν το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης», Αθήνα 2008
<http://repository.edulll.gr/edulll/handle/10795/1335>

- Αστέριος Μπρούνης, Πτυχιούχος Δημόσιας Διοίκησης, Κείμενο «Η σημασία της Περιφερειακής Πολιτικής για την Ελλάδα», Στρατιωτική Επιθεώρηση, Ιούλιος – Αύγουστος 2006
http://www.army.gr/files/File/epitheorisi/200604_%CE%A0%CE%95%CE%A1%CE%99%CE%A6%CE%95%CE%A1%CE%95%CE%99%CE%91%CE%9A%CE%97%20%CE%A0%CE%9F%CE%9B%CE%99%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%97.pdf

- Αναγνωστάκη Χριστίνα, Μαστορέλης Ιωάννης, Πτυχιακή Εργασία «Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία. Μελέτη περιπτώσεων ελληνικών επιχειρήσεων», Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Πατρών, Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας, Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων, Πάτρα 2011

- Καστάνιας Σπυρίδων, Τελική Εργασία: "Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης - Θεσμός Ανάπτυξης της Οικονομίας: Συγκριτική Αοτίμηση των ΚΠΣ στην Ελλάδα (1989 - 2006) και αξιολόγηση της πορείας υλοποίησης του Γ' ΚΠΣ με την βοήθεια Στατιστικών Μοντέλων. Προοπτικές 4ης Προγραμματικής Περιόδου", Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης, Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης, Τμήμα Γενικής Διοίκησης, Αθήνα 2006

Ξένη βιβλιογραφία

- Karol Sledzik, «Schumpeter' s view on innovation and entrepreneurship»,
www.academia.edu

- Benoit Godin, «Innovation Contested: The idea of innovation over the centuries», Routledge 2015

- Gonzalo Leon, Anna M. Bernados, Jose R. Casar, Karlheinz Kautz, Janice De Gross, «Open IT – Based Innovation: Moving Towards Cooperative IT Transfer and Knowledge Diffusion», Springer Science and Business Media, 2008
- Peter F. Drucker, «Innovation and Entrepreneurship: Practice and Principles», Routledge 2007
- «Oslo Manual: Guidelines for collecting and interpreting innovation data», OECD, European Commission, Third Edition, A joint publication of OECD and Eurostat, OECD 2005
- «Open Innovation: The New Imperative for Creating and Profiting from Technology», Henry William Chesbrough, Harvard Business Press, 2006
- Innovation Union Scoreboard 2015, European Commission, European Union, 2015

Ηλεκτρονική βιβλιογραφία

- www.etymonline.com, Online Etymology Dictionary
- <http://getbusy.gr/Section/Details/18/%CE%95%CE%B9%CF%83%CE%B1%CE%B3%CF%89%CE%B3%CE%AE%20%CF%83%CF%84%CE%B1%20%CE%9C%CE%BF%CE%BD%CF%84%CE%AD%CE%BB%CE%B1%20%CE%9A%CE%B1%CE%B9%CE%BD%CE%BF%CF%84%CE%BF%CE%BC%CE%AF%CE%B1%CF%82>
- http://www.innosupport.net/uploads/media/GR_1_01.pdf

- http://reader.ekt.gr/bookReader/show/index.php?lib=EDULLL&item=1335&bitstream=1335_01#page/1/mode/2up
- <http://www.3kps.gr/1986-1999.htm>
- http://ec.europa.eu/regional_policy/el/policy/what/glossary/a/additionality
- <http://www.3kps.gr/2000-2006.htm>
- <http://www.hellaskps.gr/Details2.asp?L1=12&L2=1>
- <http://www.hellaskps.gr/Details2.asp?L1=12&L2=1&L3=2>
- <http://www.hellaskps.gr/Details2.asp?L1=12&L2=1&L3=3>
- <http://www.akomm.gr/1/79.html>
- <https://2007-2013.espa.gr/el/Pages/staticWhatIsESPA.aspx>
- <https://2007-2013.espa.gr/el/Pages/staticWhoareEntitled.aspx>
- <https://2007-2013.espa.gr/el/Pages/staticSectoralOP.aspx>
- <https://2007-2013.espa.gr/el/Pages/staticRegionalOP.aspx>
- <https://2007-2013.espa.gr/el/Pages/staticImplementationProgramsControl.aspx>
- https://2007-2013.espa.gr/el/Pages/staticGraphicalRepresentation.aspx?leftmenu_id=staticOperationalCorretalionOfAuthorities.aspx

- <https://2007-2013.espa.gr/el/Pages/staticFinancialFrameworkEuropeanFundsForCohesionPolicy.aspx>
- <https://2007-2013.espa.gr/el/Documents/Sygentrotikos%20Pinakas.pdf>
- https://2007-2013.espa.gr/elibrary/Xrimatodotiki_Katanomi_2007-2013.pdf
- https://2007-2013.espa.gr/el/Pages/poreia_ylop_espa.aspx
- <https://2007-2013.espa.gr/el/Pages/staticMonitoring.aspx>
- <https://2007-2013.espa.gr/el/Pages/DictionaryFS.aspx?item=199>
- <https://2007-2013.espa.gr/el/Pages/staticImplementationProgramsControl.aspx>
- <https://2007-2013.espa.gr/el/Pages/staticEvaluation.aspx>
- https://ec.europa.eu/research/fp7/pdf/fp7-brochure_el.pdf
- http://ec.europa.eu/cip/index_el.htm
- <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=987&langId=el>
- <http://www.info-peta.gr/new/5i-programmatiki-periodos-ses-2014-2020/>
- <http://epidotoumena.gr/epidotoumena>
- http://epidotoumena.gr/article/ep_antagonistikotita_epicheirimatikotita_kainotomia_epanek
- <https://www.espa.gr/el/Pages/staticESPA2014-2020.aspx>
- <https://www.espa.gr/el/Pages/staticOPEpanek.aspx>

- <https://www.espa.gr/el/Pages/staticOPInfrastructureEnvironment.aspx>
- <https://www.espa.gr/el/Pages/staticOPEpanadvn.aspx>
- <https://www.espa.gr/el/Pages/staticOPMetarythmisiDimosiouTomea.aspx>
- <https://www.espa.gr/el/Pages/staticOPTechnicalAssistance.aspx>
- <https://www.espa.gr/el/Pages/staticAgrotikiAnaptyxi.aspx>
- <https://www.espa.gr/el/Pages/staticOPMaritimeFisheries.aspx>
- <https://www.espa.gr/el/Pages/staticTerritorialCoopOP.aspx>
- <https://www.espa.gr/el/Pages/staticImplementationControl.aspx>
- <https://www.espa.gr/el/Pages/staticImplementationControl.aspx>
- <https://www.espa.gr/el/Pages/staticEvaluation.aspx>
- https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/sites/horizon2020/files/H2020_EL_KI0213413ELN.pdf
- <https://2007-2013.espa.gr/el/Pages/cef.aspx>
- http://ec.europa.eu/growth/smes/cosme/index_el.htm
- <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=el&catId=1081>
- <http://www.ypeka.gr/?tabid=468>
- <http://creative-europe.culture.gr/creative-europe/>